

KYMI-YHTYMÄ

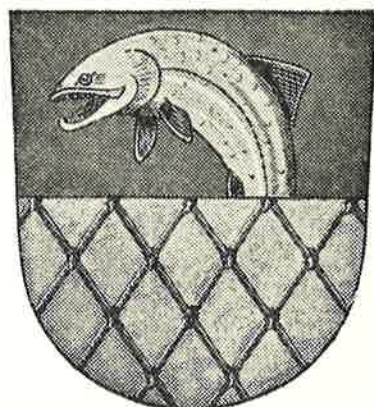
JOULUNA 1951

KUUSANKOSKEN KUNNAN-
VAAKUNA.

Kuusankosken kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 26. 11. 51 kunnalle vaakunan. Valituksi tuli nimimerkin "Kuusi-puu-paperipuu" ehdotus, jonka vaakunakilpailun palkintolautakunta oli asettanut ensimmäiselle sijalle. Ratkaisu tapahtui äänestyksen jälkeen, sillä eräät olivat toisen palkinnon saaneen taiteilija Ahti Nummisen ehdotuksen kannalla. Hyväksytyksi tulleen vaakunan selitys on seuraava: Punaisessa kentässä hopeinen kuusi, jossa kolme kultakäpyä asetettuina 1+2. Lisäselityksenä mainitaan, että kuusi kuvaa paperiteollisuuden pääasiallisinta raaka-ainetta. Kultakävyt kuvaavat pitäjän kolmea huomattavinta asutusaluetta Kuusankoskea, Kymintehdasta ja Voikkaata. Kuusen voidaan katsoa kuvaavan myös seudun erämaaluonnetta ennen teollisuuslaitosten perustamista.

Vaakunan on sommitellut taiteilija Olof Eriksson.

KYMENLAAKSON MAAKUNTA-
VAAKUNA.

Kymenlaakson Maakuntaliiton maakuntakäräjillä Haminassa 25. 11. 51 hyväksyttiin Kymenlaakson maakuntavaakuna. Sen tunnuskuva on saatu 1600-luvulta peräisin olevasta vanhan Kymmin kihlakunnan sinetistä, joka kuvaa lohta ja lohiverkkoa. Vaakunaselitys on seuraava: Katkoisen kilven sinisessä yläkentässä nouseva, kaartuva, hopeinen, kultavaruksinen lohi, hopeisessa alakentässä reunoihin ulottuva sininen verkko. Lisäselityksenä mainittakoon, että Kymmin kihlakunta käsitti aikoinaan melkein saman alueen kuin nykyinen Kymenlaakso. Lohenkaistus on ollut tärkeä elinkeino ja vaikuttanut laaksokunnan kiinteän asutuksen syntymiseen ja kaupankäyntiin. Vertauskuvallisesti aihe kuvaa myös Kymijoen nykyistä taloudellista merkitystä.

Maakuntavaakunan on Kymenlaakson Maakuntaliiton toimeksiannosta suunnitellut taiteilija Gustaf von Numers.

KYMI-YHTYMÄ

H E N K I L Ö K U N N A N J U L K A I S U

N:o 6 - 1951.

Yhdestoista vuosikerta

Sodan jälkeisiä vuosia on luonnehdittu jälleenrakennuksen ajaksi. On pyritty korvaamaan sodan hävitykset ja uutteralla työnteolla luomaan valoisampaa ja onnellisempaa tulevaisuutta. Samaa ajanjaksoa elämme vieläkin, ja erityisesti päättymäisillään oleva vuosi on ollut työntäyteinen ja hellittämätöntä ponnistusta vaativa. Sen jokainen yhtiömme piiriin kuuluva on tullut kokemaan. Vientimahdollisuudet ovat oileet suotuisat, ja pieni maamme on yrittänyt parastaan. Yhtiömme väki on täyttänyt kunnialla paikkansa tässä aineellisia arvoja luovassa työn rintamassa. Työtä on tehty tyynin ja vakain mielin. On ymmärretty, että vain yhteisin ponnistuksin ja rauhallisen mielialan vallitessa luodaan edellytyksiä hyvinvoinnille ja viihtyisyydelle. Tämä myönteinen asenne ei ole kuvastunut ainoastaan työpaikoilla, vaan samassa hengessä on ahkeroitu myös kodin ja yhteiskunnan piirissä. Samanaikaisesti on tehtaita uusittu ja laajennettu ja omakotialueilla on noussut vierä viereen uusia taloja. Vastakohtana suuren maailman levottomuudelle teemme me täällä työtämme ahkeruudella ja taidolla, emme heitä toivoamme paremmasta rauhan ajasta. Näin joulun kynnyksellä, valon juhlan lähestyessä, on syytä tuoda esiin tämä toteamus. Kiitollisin mielin toivotan yhtymämme palveluksessa oleville ja heidän perheilleen samoin kuin eläkkeelle siirtyneille työn veteraaneille hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta.

H. S. Lohela

„Sana tuli lihaksi.”

Puhutaan sanojen inflaatiosta. Sanat ovat menettäneet arvonsa kenties vielä suuremmassa määrin kuin rahamme. Kokemus on opettanut meidät epäuuloisesti suhtautumaan kauniisiin sanoihin ja puheisiin. Varsinkin se, jonka on käsiensä työllä hankittava toimeentulonsa tai jonka on itseään säästämättä uurastettava omassa kodissaan, ei pane suurta arvoa siihen, mitä sanotaan ja kirjoitetaan. Sanojen asemasta me odotamme tekoja.

Uskonto on monen ihmisen mielestä samoin vain sanoja, joihin ihminen pukee omat toiveensa ja unelmansa. Ei ole varaa olla uskonnollinen sen ihmisen, jonka on eläminen ankaralla todellisuuspohjalla.

Tätä ajatustapaa voi hyvin ymmärtää. Osaltaan se on aivan oikeakin, sillä uskonnon maailmassa on todellakin paljon pelkkiä sanoja. Näin on laita kaikkialla, missä ihminen pukee omat tarpeensa ja toiveensa uskonnollisiin sanoihin ja oppeihin.

Mutta kristinusko on perinpohjin toisenlaatuinen kuin kaikki muut uskonnot siinä, että sen keskustassa ei ole jokin ylevä ajatus tai elämänohjelma, vaan historiassa tapahtunut teko, Jeesus Kristus, Vapahtaja. Kristinusko on tosin usein ymmärretty erääksi opinkäsitykseksi, jonka puhtaudesta on pidettävä huolta ja jonka etevämyys toisenlaisiin maailmankatsomuksiin on älyperäisesti todistettavissa, tai joka toisaalta on,

samoin järkeenkäyvillä todistuksilla, kumottavissa. Kummatkin nämä ajatustavat — sekä ne, jotka puolustavat kristinuskoa, että ne, jotka tahovat sen kieltää — lähtevät samasta peruskäsityksestä, siitä, että on kysymys eräästä opista. Mutta tämä ei tee oikeutta sille, mitä kristinuskon puolestaan omien lähteittensä, nimittäin Raamatun, valossa itsestään sanoo. Kristinuskon ei ole jokin ajatusrakennelma, vaan elämää Jumalan yhteydessä, johon Jeesus Kristus ihmisen tahtoo saattaa.

Väärä on myös se käsitystapa, että kristinuskon on joukko jaloja elämänohjeita, joita noudattaen elämä voi muodostua tarkoituksenmukaiseksi, hyödylliseksi ja rikkaaksi. Silloinkaan se oikeastaan ei olisi muuta kuin kokoelma eräitä oppeja. Moni vakava kristitty elää kuitenkin tämän käsityksen vallassa ja siitä syystä alinomaan velkoo itseltään yhä eheämpää kuuliaisuutta Jumalan tahdolle pääsemättä milloinkaan siihen vapauteen, joka kristityille on luvattu.

Kristinuskolle on erityislaatuista, että sen keskustassa on — ei oppi eikä sana —, vaan teko. Jeesus Kristus on Jumalan teko. ”Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa.”

Evankeliumit ovat kertomusta Vapahtajan teoista, jotka huipentuvat hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa. Paljon on meille kerrottu hänen sanojansakin, mutta tarkkaava raamatunlukija huomaa, että Jeesuksen sanatkin oikeastaan olivat tekoja. Hänen sanansa paransivat sairaita, muuttivat olosuhteita, tekivät ihmisen uudeksi ihmiseksi.

Tämän, että kristinuskon keskustassa on teko, Jumalan teko, ilmaisee Johanneksen evankeliumin alku näin: ”Sana tuli lihaksi.” Samoja ajatuksia, joita evankeliumit sisältävät, voi löytää kristinuskon ulkopuoleltakin, mutta missään muualla ei ole mitään siihen verrattavaa kuin on Jeesus Kristus, lihaksi tullut Jumalan Sana.

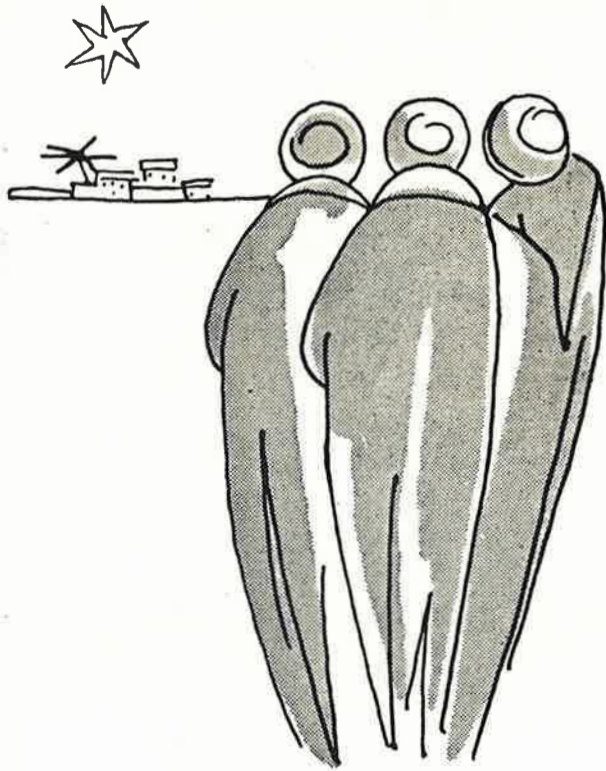
Tässä on kristinuskon ainutlaatuisuus. Jumala toimii Luojana — kaikki on hänen kädessään —, Jumala toimii Poikana — hän on Maailman Vapahtaja —, Jumala toimii Henkenä — hän on meitä läsnä ja vetää meitä yhteyteensä. Aloite on kokonaan Jumalan puolella. Kaikki on armoa, sulaa lahjaa. Ja hän on täällä, missä ihminen on puutteineen, kuormineen ja erheineen.

Joulu on meille sanomaa juuri tästä, että Sana tuli lihaksi.

Joulu kertoo, että Jumala on tehnyt kaiken, että me pääsisimme Jumalan yhteyteen, hänen lapsikseen.

Joulu avaa Jumalan isänsylin kaikille, kaikille.

Mari Siimesjärvi.

Eeva Lännepää:

Joulun sävel.

*„Jeesus armon soi . . .“
lauloi lapsen ääni.
Taas se laulu soi
hiljaa sisimpääni.*

*Rauhan sanoman
tuo se ihmisväivaan,
käteän halvinnan
laskee aarteet taivaan.*

*Yhä uudelleen
halaan sitä kuulla,
laulaa lapsen suulla
tutun säveleen.*

Lapsen jouluhetki.

*Sytyttää kuusenkynttilän.
Sitä katsoo hän
ja mitään ei ole vajaa.*

*Pielussa pienen ihmisen
jokin hiljainen,
pyhä riemun sävel kajaa.*

*Näin pieneen hetkeen sisältyy
syvin onnen syy.
Ei rauhalla ole rajaa —*

AMMATTIKOULU UUSILLE URILLE.

Ammattikoululla on paikkakuntamme opetusohjelmassa ollut ja on yhä edelleen keskeinen ja tärkeä asema. Sen syntyä ja kehitystä on pidettävä eräänä tämän tehdasseudun myönteisimpiin ilmiöihin kuuluvana. Kansakouluopetuksen täydentäminen ja ammatillisen alkeisopetuksen antaminen on tajuttu täällä jo varhain. Yhtiön kansakouluissa ruvettiin pitämään jatkokursseja vuodesta 1906 alkaen ja teoreettisten aineiden lisäksi oli opetusohjelmassa myös veistoa ja voimistelua. Tältä pohjalta kehittyi sitten varsinaisen ammattikoulun perustamisajatus, joka toteutui v. 1914. Silloin oli maassamme ainoastaan neljä ammattikoulua, nekin kaupungeissa, joten Kymin Osakeyhtiön ammattikoulu oli laatuaan ensimmäinen maaseudulla. Se on siis versonut omalta maaperältä ja erittäin mielenkiintoista on todeta, että tässä hankkeessa yhtiön johdon, tšekäläisten koulumiesten ja työntekijöiden ajatukset alun alkaen ovat osuneet yhteen. Kun johtajaopettaja Väinö Niinivaaran v. 1912 tekemää ammattikoulun perustamissuunnitelmaa ei voitu erinäisistä syistä välittömästi toteuttaa, esitti työläisten lähetystö omasta puolestaan yhtiön johdolle toivomuksen, että kouluhanke toteutuisi mahdollisimman pian. Eräässä kokouksessa, jossa oli läsnä puolisentuhatta työntekijää, oli keskusteltu ammattikouluasiasta ja

keskustelun tulos päätettiin saattaa yhtiön johdon tietoon. Tässä Viktor Viljanderin, Ville Rihun, Matti Salmen ja V. Hyytiäisen allekirjoittamassa kirjelmässä luonnehdittiin koulun tarpeellisuutta ja merkitystä erittäin sattuvasti. ”Me työläisvanhemmat toivoisimme lapsistamme kehittyvän taitavia työmiehiä ammattialoilta ja kelpo kansalaisia teollisuuden ja edistyneen palveluksessa. Mutta kun poikamme pääsevät pois kansakoulusta nuorena, 13—14-ikäisinä, eivät he silloin vielä voi ryhtyä mihinkään vakinaiseen työhön. Silloin on seurauksena, että he tulevat olemaan jonkin vuoden melkein joutilaina ja unohtavat kansakoulusta saamansa opetuksen sekä usein vaan oppivat joutilaisuudessaan pahennusta, joten vanhempain hyvät toiveet raukeavat tyhjiin. Toiseksi lapsillemme olisi siitä ajasta, minkä he ammattikoulussa saisivat käydä, verratonta hyötyä. Siellä työskennellen he saisivat oppia ammatin alkeita ja kehittyisivät kaikissa ammattialalla tarvittavissa aineissa myös tietopuolisesti. Heillä olisi sitten työhön pyrkiessään jonkin verran käsitystä ammattitaidosta, siis hyvä alku ruveta toimimaan teollisuuden palveluksessa... Ja lopuksi emme epäile sitäkään seikkaa, että siitä voisi olla myöskin työnantajille ajan mittaan jonkin verran hyötyä.”

Tuossa kirjelmässä osuttiin siis aivan asian ytimeen. Se kelpaa koulun yleisohjelmaksi tänäkin päivänä. Emme malta olla vielä lisäämättä, että siinä puhuttiin lisäksi valintaperiaatteen tärkeydestä koulun oppilaita työhön sijoitettaessa ja myös kurssien muodossa tapahtuvan jatkokoulutuksen tarpeellisuudesta.

Ammattikoulu syntyi siten erittäin suotuisassa ilmapiirissä ja perustamista seuranneet vuodet ja vuosikymmenet ovat osoittaneet, kuinka oikeaan osunut ja monin tavoin siunausta tuottava ratkaisu tämä oli. Merkille pantavaa on myös se, että pohja, miltä on lähdetty, on ollut voimakkaasti aatteellinen ja ihanteellinen. Ammattikoulun luonteesta huolimatta käytännöllistä hyötyä ei ole sittenkään korostettu ensi sijaisesti, vaan ennen kaikkea kasvatuksellisia ja sosiaalisia näkökohtia. Tehdasseudun nopeasti lisääntyvän lapsijoukon kasvattamisessa kodit ovat tarvinneet koulun apua. Koska lapset kansakoulusta päästyään jäivät pariaksi kolmeksi vuodeksi ilman koulun ohjausta, katsottiin tuon kaikenlaisille vaikutteille ja varoille alttiin ikäkauden tarvitsevan edelleen koulun opettavaa ja suojelevaa kättä. Erityisesti ammattikoululla oletettiin siihen olevan mitä parhaimmat edellytykset, koska se samalla tarjosi oppilaille monipuolista toimintaa ja ammatinvalinnan ohjausta.

Suuri on se joukko, joka on käynyt tämän koulun. Useasta kodista on jo toinen sukupolvi ollut ammattikoulussa. Monin tavoin on koulun antamasta opetuksesta ollut hyötyä niin kodin, tehtaan kuin yhteiskunnankin piirissä. Täten on luonnollista, että ammattikoulu on vallannut täkäläisissä kodeissa keskeisen sijan ja että koulun asioita tarkoin seurataan. Parhailaan tähän on erikoisesti syytäkin, sillä koulua varten on laadittu huomattava uudistusohjelma ja sitä jo parhailaan toteutetaan. Koska kaikilla ei ole ehkä täysin selvillä, minä tähden tällainen koulureformi on ollut tarpeen, kertovat koulun johtokunnan puheenjohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius, rehtori Jukka Wallenius ja johtajatar Katri Virtanen lähemmin muutoksista ja niiden syistä.

KUNNALLISNEUVOS EINO WALLENIUS:

Kuten tunnettua, koulu-uudistukset ovat vaikeita toteuttaa. Muutosten on perustuttava vanhan pohjalle, mutta samalla on otettava

huomioon vallitsevien olosuhteiden mukanaan tuomat vaatimukset. Tiedämme, että esimerkiksi oppikoulu-uudistusta meillä on odotettu vuosikymmenestä toiseen, mutta ratkaisua ei ole vieläkään kyetty saamaan aikaan. Kansakoululasten oppivelvollisuutta on äsken lisätty kansakoulun 7:nnellä luokalla, ja ammattikoululaitos on vähitellen kehittymässä uusille linjoille, ja aikaa myöten tämä koulumuoto on varmaan saava yhä enemmän huomiota osakseen lainsäädännönkin taholta.

Meillä täällä Kuusankoskella ammattikoulun uudistus on ratkaistu ottamalla huomioon ammattikoulusta saatu pitkäaikainen kokemus, paikalliset olosuhteet ja uudenaikaiset ammattikouluperiaatteet. Minkä tähden sitten uudistusten tielle on lähdetty? Syitä on useita, mutta erityisesti tahtoisin alleviivata kahta seikkaa. Oppivelvollisuuslain muutoksen tultua voimaan myös täällä toteutettiin 7-luokkainen kansakoulu kouluhallituksen nimenomaisesta määräyksestä huolimatta kunnan ja yhtiön taholta tehdyistä esityksistä säilyttää aikaisempi käytäntö. Ammattikoulua ei siis hyväksytty korvaamaan tuota 7:tä luokkaa. Oppilaat tulevat tämän johdosta tästä syksystä alkaen ammattikouluun vuotta vanhempina. Kansakoulu korvaa siten yhden ammattikoulun luokan, ja näin ollen ammattikoulu on voitu muuttaa jälleen 2-vuotiseksi.

Toinen tärkeä seikka koskee ammattiopetuksen tarkoituksenmukaisuutta ja ammatinvalintaa. Tähän saakka metalli- ja puutyöosastot ovat näytelleet koulun ohjelmassa keskeisintä osaa. Kuitenkaan täkäläinen teollisuus ei ole voinut järjestää läheskään kaikille näiden ammattialojen koulutuksen saaneille vastaavaa työtä. Tämä epäkohta on aikaa myöten koitunut yhä ilmeisemmäksi. Koulun opetusohjelman tulee ennen kaikkea ottaa huomioon paikkakunnan oman teollisuuden luonne ja tarpeet. Tämä on periaate, jota erityisesti korostetaan myös valmisteilla olevassa lakiehdotuksessa ammattioppilaitoksista. Siinä ehdotetaan, että suuret tehdaslaitokset velvoitettaisiin perustamaan ammattikouluja, jotka palvelisivat niiden omia teollisia tarpeita. Meidän koulumme tehtävänä on luoda pohja, jolta erikoistuminen teollisuutemme eri ammattialoille tapahtuu. Tähänastisessa järjestelmässä on lisäksi ollut vielä se heikkous, että ammatinvalinta — niissä puitteissa kuin se on ollut mah-

dollista — on tapahtunut liian varhaisessa iässä. Nyt sen sijaan lopullinen ratkaisu ammatinvalinnassa tapahtuu vasta ammattikoulusta päästyä, mutta varsinaiselle avainteollisuudellemme, paperiteollisuudelle, koulun kurssi sinänsä jo luo ammatillisen perusvalmennuksen.

Tyttöjen puolella on itse asiassa palauduttu aikaisempaan järjestelmään, jota on entisestään vielä jonkin verran täydennetty. Koulu on toiminut muutaman vuoden linjajakoisena, talous-, liinavaate-, pukuompelu- ja kutomaosastoinen, mutta tässä on jälleen todettu, että ammatinvalinta ja erikoistuminen on aloitettu liian varhaisessa iässä, ja toisekseen vain harvat ovat joutuneet jatkamaan sillä ammattialalla, mihin he ovat saaneet peruskoulutuksen ammattikoulussa. Koska koti on sittenkin se paikka, missä tytöt aikanaan joutuvat pääasiallisimman ja tärkeimmän päivätyönsä suorittamaan, on koulu muutettu valmistavaksi kodinhoidon ammattikouluksi. Koulu tähtää siis sekä käytännöllisellä että teoreettisella opetuksellaan oikeaan ja taitavaan kodinhoitoon.

REHTORI JUKKA WALLENIUS:

Arvostelua herättäneekö ehkä se seikka, että uuden järjestelyn mukaan suoritetaan lievä karsinta. Kouluun otetaan vuosittain enintään 90 oppilasta, joista 13:n koeviikon jälkeen hyväksytään enintään 80. Vanhan systeemin aikana kouluun pääsivät kaikki, ja tästä oli seurauksena, että oppiennätykset pyrkivät väkisin jättämään liian vaatimattomiksi. Koska koulu jatkokouluvelvollisuuden takia oli jokaiselle pakollinen, oli joukossa aina joitakin, jotka eivät osoittaneet koulunkäyntiä kohtaan riittävää harrastusta vaikeuttaen siten tehokasta opetusta ja ahkerampien ja tunnollisempien oppilaiden edistymistä. Jo tämän syksyisen kokemuksen perusteella karsinta on osoittautunut tulokselliseksi. Oppilasaines on ollut opinhaluisempaa ja jälkikarsinta on aiheuttanut tervettä kilpailua.

Myös tässä karsintakysymyksessä on noudatettu yleistä suuntausta, sillä muissa ammatikouluissa on jo ollut yleisesti käytännössä oppilaiden valinta. Valtion keskusammattikouluissa, teollisuuslaitosten konepajakouluissa ja kunnallisissa ammattikouluissa pidetään si-

säänpääsytutkinto ja useissa tämän lisäksi jälkikarsinta koeajan havaintojen perusteella. Karsintaprosentti saattaa nousta useissa tapauksissa melko korkeaksi. Haluan vielä korostaa sitä, että meidän koulussamme suoritettava karsinta on lievä. Tänä lukukautena se oli parikymmentä prosenttia, kun se muualla on keskimäärin 50 nousten joissakin kouluissa jopa 80 prosenttiin. Haluan tämän asian yhteydessä vielä viitata siihen, että koulun ja opetuksen normaalin järjestyksen takia luokkien lukumäärän ja oppilasvahvuuden tulee jatkuvasti olla määrätyn suuruisia, sillä alituinen vaihtelu aiheuttaa koulutyössä epämääräisyyttä ja väliaikaisuutta.

Uusi järjestelmä on tehnyt mahdolliseksi ammatillisen opetuksen lisäämisen, koska oppilaat saavat kansakoulussa nykyisin vanhemman tietopuolisen pohjan 7:n luokan ansiosta. Ruotsiin tekemälläni opintomatalla saatoinkin todeta, että sikäläisissä ammattikouluissa on teoria-aineita yleensä korkeintaan 10 viikkotuntia. Meillä tämä tuntimäärä liikuntakasvatusta mukaanluettuna nousee nyt 15:een ja varsinaiset käytännölliset työt 27:een viikkotuntiin. Tärkeätä on, että kaikkien aineiden opetus keskitetään työnopetukseen liittyväksi. Opetus tehostuu myös siinä suhteessa, että työvuosi pitenee 190:sta työpäivästä 240:een. Koulun perustarkoituksena on antaa paperi- ja seluloosatehtaissa esiintyviin ammatteihin aikoville nuorille välttämätön, yleinen, tietopuolinen ja käytännöllinen pohjakoulutus. Mutta ei myöskään koulun sosiaalista tehtävää ole unohdettu. Siinä suhteessahan jo perinteet ovat velvoittavat. Yleiset aineet liikuntakasvatusta lukuunottamatta keskitetään erityiseksi sosiaalisiksi aineryhmäksi, jonka keskeisenä aineena on kansalaistieto, ja kasvatukselliseen puoleen, erityisesti yhteiskunnallis-siveelliseen valmennukseen kiinnitetään huomiota kaikessa opetustoimessa.

Haluan vielä mainita niistä epäkohdista, mitä tähänastinen koulumuoto aiheutti ammatinvalinnalle. Vuosittain enintään 1—2 valajaa on saanut täällä alansa työtä ja enintään 30 pros. metalli- ja puutyöosaston III:n luokkien oppilaista on päässyt aloille, joita heidän ammatikoulussa saamansa ammattiopetus edellyttäisi. Jo psykologisestikin tällainen ammatillisen uran katkaiseminen saattaa vaikuttaa nuorukaiseen ja hänen kehitykseensä epäter-

veesti. Epäilemättä uusi järjestelmä on tässä suhteessa paljon parempi. Oppilaalle tehdään tähänastista selvemmin tiettäväksi paikkakunnan teollisuuden luonne ja sen tarjoamat työmahdollisuudet, annetaan yleiskuva selluloosan- ja paperinvalmistusprosesseista ja selvitetään eri valmistusvaiheissa työskentelevien työosuuden merkitys. Tähän opetukseen liittyy myös havainnollisia tehdaskäyntejä. Tämän ohella on ohjelmassa myös mekaanista teknologiaa ja ammattipiirustusta ja ennen kaikkea tietenkin ammattityötä, jonka tarkoituksena on kehittää oppilaiden yleistä kätevyyttä ja opettaa metalli- ja puutyöalojen perustiedot ja -taidot.

Arvostelijat voivat sanoa, että koulun yleisluontoisuuden tähden spesialikoulutus jää tämän järjestelmän mukaan vähäiseksi. Näin asian laita osittain onkin, mutta sitä tullaan täydentämään jatkokoulutuksella, jota parhailaan suunnitellaan. Olen sitä mieltä, että uuden koulu-uudistuksemme avulla ammatinvalinta siirtyy oikeaan ajankohtaan. Oppilas on selvillä taipumuksistaan ja myös yhteiskunnan tarjoamista työmahdollisuuksista, joten ratkaisu voidaan tehdä paljon selvemmin ja reaalisemmin perusteiden kuin tähän saakka ammattikoulun ollessa linjakokoinen ensimmäiseltä luokalta saakka.

JOHTAJATAR KATRI VIRTANEN:

Kokemus on osoittanut, että tyttöjen päästyä ammattikoulusta vain aniharvat valitsevat ammatikseen sen alan, missä ovat saaneet erikoiskoulutusta ammattikoulussa. Pääasiassa he aloittavat lähettityttöinä ja menevät sitten töihin tehtaaseen tai rupeavat liikealan työntekijöiksi. Sen tähden linjakokaisuus, joka ammattikoulussamme on ollut käytännössä vuodesta 1945 alkaen, ei ole osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi. Kaiken lisäksi tytöt ovat olleet liian nuoria voidakseen keskittyä määrättyyn ammatinopetukseen. Heidän aineenvalintansa on myös ollut aivan sattumanvaraista. Kun joku on saanut päähänsä, että pyritään talouspuolelle, on koko tyttöparvi heti tehnyt samanlaisen päätöksen. Eikä voida edellyttäkään, että siinä iässä kyettäisiin ratkaisemaan ammatin valinta harkiten ja oikein.

Nyt on palauduttu jälleen aikaisempaan systeemiin, joka oli erikoisesti rehtori Niinivaaran sydäntä lähellä, mutta joka välillä oli pakko

muuttaa specialiopetukseksi kouluviranomaisen nimenomaisesta kehoituksesta.

Uuden kouluohjelman luonne ilmenee jo nimestä: valmistava kodinhoidon ammattikoulu. Koulu on asettanut jälleen tärkeimmäksi tehtäväkseen taitavan ja kunnan perheenemännän kasvattamisen. Useimmat tytöt joutuvat aikaan naimisiin ja siten vastaamaan kodin ja perheen hoidosta, ja vaikka jokaisesta ei tulekaan perheenemäntää, on myös naimattoman naisen osattava kodinhoitoa.

Jokainen saa nyt samanlaisen koulutuksen. Käytännöllinen opetus tapahtuu jaksottaisesti ja sisältää ruokataloutta, kodin- ja lastenhoitoa sekä käsitöitä. Tämän lisäksi opetetaan yleisiä aineita. Niistä mainittakoon mm. perhekasvatus, jossa käsitellään erityisesti naisen vastuuta ja velvollisuuksia perheessä ja yhteiskunnassa. Kuten jo mainitsin, kodin- ja lastenhoito muodostaa oman aineryhmänsä. Kodin taloudenhoidossa totutetaan oppilaat taloudellisuuteen ja harkitsevaan rahojen käyttöön ja samalla tehdään tiettäväksi, mikä merkitys hyvin järjestetyllä taloudenhoidolla on kodin sopusoinnulle. Tämän aineen käytännöllisessä harjoittelussa aloitetaan lattian lakaisemisesta, astioiden pesemisestä, vaatteiden pesusta, miehen paidan silityskin opetetaan, ja ylipäänsä perehdytään kaikkiin kodin taloudenhoidossa esiintyviin töihin. Tämän ryhmän aineena on myös lastenhoito, johon liittyy käytännöllinen harjoittelu lastenseimessä ja -tarhassa. Jo nämä muutamat viittaukset opetusohjelmaan osoittavat opetuksen suunnan ja päämäärät.

Tästä uudesta järjestelmästä saamamme kokemukset rajoittuvat ainoastaan tähän syyskauteen, mutta on sanottava, että ne vaikuttavat erittäin myönteisiltä. Oppilaat ovat innostuneita ja saavat paljon aikaa. Näyttää siltä, että tällainen vaihtelevampi ja monipuolisempi opetusohjelma on tytöille mieleen. Myös tyttöjen vanhemmat ovat lausuneet tyytyväisyytensä tällaisesta kodinhoidon ammattikoulusta.

Uudistuksen kunnollinen läpivieminen edellyttää myös huomattavia muutostöitä koulurakennuksessa. Tyttöjen puolella ne ovat jo käynnissä ja saataneen valmiiksi kevätkauden alkupuolella. Myös poikien puolella tullaan suorittamaan useita parannuksia ja uudestijärjestelyjä. Näistä tulemme kertomaan tuonnempana.

Työntekijäin kekseliäisyys aloitetoiminnan avulla esiin.

Teollisuuslaitoksen kehittäminen vaatii jatkuvasti uusien keksintöjen käytäntöön ottamista, työtapojen uusimista ja monenlaisia työtä ja tuotantoa edistäviä aloitteita. Jos kaikki jätettäisiin aivan entiselleen, huomattaisiin jonkin ajan kuluttua jäädyn pahasti jälkeen. Tehdaslaitos on jatkuvasti kehitystilassa — tahtoisimme sanoa luovassa kehitystilassa. Asemakaava-arkkitehtuurista on sanottu, että jos joku asemakaavasunnitelma toteutuisi sellaisenaan ilman jatkuvia muutoksia, osoittaisi se kehityksen pysähtymistä ja lopulta surkastumista. Samoin on teollisuuden laita. Se vaatii alituista suunnittelua, neronleimahduksia, uusien keksintöjen soveltamista käytäntöön.

Yhtenä renkaana tähän eteenpäin menoon liittyy aloitetoiminta. Työntekijä, joka osaa ammattinsa ja joka monta kertaa itsenäisesti joutuu ratkomaan työhönsä liittyviä pulmakysymyksiä, saattaa ammattitaitonsa, kokemuksensa ja mielikuvituksensa avulla keksiä parannuksia ja uudistuksia, joista on hyötyä hänen työnsä ja koko tälle työväelle ja täten hänen ammattitaitonsa tuottamaan tyydytykseen tulee vielä jotakin muuta, vielä persoonallisempi kiinnostuminen työhönsä ja koneeseensa.

Mutta keksiminen ei olekaan niin vain jokaisen ratkaistavissa. Vaikka ei otettaisikaan ikiliikkujien keksimistä ohjelmaan, niin kovia pähkinöitä tarjoavat pienemmätkin purtavat. Monet yritykset raukeavat tyhjiin, mutta jäljelle jää silloin tällöin jyväsii, kekseliäisyyden hedelmiä, jotka todetaan edistysaskeleiksi.

Tällaisiin ajatuksiin tulimme keskustellessamme aloitetoiminnasta tehtaittemme aloitetoiminnan hoitajan, insinööri Erkki Kivirannan kanssa, ja pyysimme päästä seuraamaan jonkin aloitelautakunnan kokousta voidaksemme kertoa lukijoillemme, millaiseen tulikokeeseen ja kritiikkiin aloitteet joutuvat.

Kymintehtaan korjauspajan aloitelautakunnalle oli jätetty kaksi ehdotusta, joita käsittelemään lautakunta kokoontui. Puheenjohtajana toimi korjauspajojen päällikkö-insinööri, vapaaherra C. J. Cedercreutz, sihteerinä insinööri Erkki Kiviranta ja jäsenenä dipl.ins. Kalevi Luode, viilaaja Lauri Sihvola ja levyseppä Kaarlo Lankinen.

Viilaaja Sulo Saastamoinen oli ottanut höylä- ja jyrskoneessa käyttöön uuden kiinnityslaitteen.

Uudesta keksinnöstä ei ollut kylläkään kysymys. Saastamoinen oli kesälomallaan käynyt tutustumassa toisiin konepajoihin, tarkkaillut työntekoa ja työvälineitä ammattimiehen valppain silmin ja painanut mieleensä tämän kiinnitystavan, jonka huomasi edullisemmaksi kuin hänen tähän asti käyttämänsä. Hän toi periaatteen tullessaan ja rakensi itse samantapaisen kiinnityslaitteen vielä hieman parannettuna painoksena. Aloitelautakunnan jäsen Lauri Sihvola oli tarkoin perehtynyt työtoverinsa Saastamoisen tekemään parannukseen ja todennut sen hyväksi ja aikaa säästäväksi. Samaa mieltä olivat muutkin jäsenet, joskaan keksijän mainekehää ei aloitteentekijälle voitu antaa. Palkittavan arvoiseksi aloite joka tapauksessa arvostettiin ja yksimielisesti päätettiin Saastamoiselle antaa 4.000 markan suuruinen palkkio.

Toinen aloite koski piirustuslaudauksen hankkimista levyseppien käyttöön ns. levityspiirustussten suorittamista varten. Lautakunta totesi yksimielisesti, että tällä aloitteella muistutettiin jälleen eräästä epäkohdasta, jota ei toistaiseksi tilan puutteen takia ole kyetty ratkaisemaan kyllin tyydyttävällä tavalla. Pelkällä piirustuslaudauksen ja tarpeellisten piirustusvälineiden hankkimisella ei asia kuitenkaan ole autettu, mutta aloitteentekijä sai aikaan sen, että kysymys joutui perusteellisen pohdinnan kohteeksi ja lautakunnan jäsenten taholta esitettiin eräitä uusia mahdollisuuksia asian ratkaisemiseksi.

Tärkeä tiedoitus omakotirakentajille.

Esiintulleesta syystä tiedoitetaan, että omakotirakentajat voivat kuten aikaisemminkin rakennustarvikkeiden hankinta-asioissa kääntyä sosiaaliosaston puoleen voidakseen saada hyväkseen rakennustarvikkeiden ostossa toistaiseksi myönnettävät edut.

Samalla muistutetaan siitä, että muutettuaan asumaan uudisrakennukseensa kunkin omakotirakentajan on syytä heti ilmoittaa siitä sosiaaliosastolle.

Ammattimiehet kertovat suhtautumisestaan työhönsä.

Eräs hallitseva piirre, joka on ominaista aikakaudellemme ja joka erityisen selvästi tulee esiin meidän omassa tehdasyhteisössämme, on työnteko. Kaikki tekevät työtä — ei ainoastaan hankkiakseen jokapäiväisen leipänsä, vaan myös siksi, että se katsotaan ihmisen velvollisuudeksi. Eikä työnteko rajoitu yksistään varsinaisen leipätyön ääreen, vaan sitä jatketaan kotona ja yhteiskunnan tarjoamissa puitteissa. Vapaa-aikojen ahkeruudesta puhuvat puolestaan omakotitalot, puutarhat, kotien sisustukset, monenlaiset askartelut ja harrastukset, jotka lisäävät viihtyisyyttä ja tuottavat tekijälleen tyydytystä. Millainen on sitten suhteemme varsinaiseen jokapäiväiseen työhömmе, joka vie kolmanneksen vuorokauden tunteista? Suhtautumisasteikko on tietysti laaja, ja äärimmäistapaukset ovat kaukana toisistaan. Onnellisissa tapauksissa, ja varmaan niitä on myös paljon, työ tuottaa tyydytystä ja muodostaa tekijälle itselleen arvon. Seuraavassa korjauspajan mestari, puuseppä, paperikoneenhoitaja ja sähköasentaja kertovat työstään, josta on tullut heille samalla kiinnostava harrastus. Yhteistä heidän suhtautumiselleen työhönsä on se, etteivät he tunne itseään täysinoppineiksi, vaan tuntevat tarvetta jatkuvasti täydentää ammattitaitoaan.

MESTARI EERO VIRÉN:

Työnjohtajan tulee jatkuvasti täydentää teknillisiä tietojaan ja kehittää ihmistuntemustaan.

Korjauspajalla tapaamme mestari Eero Virénin. Hän on toisen polven yhtiöläinen, sillä jo isä palveli aikanaan rakennusosastolla. Taloudelliset seikat aiheuttivat sen, että oppikouluajatuksista oli luovuttava, mutta elämänura löytyikin toisaalta. Jo ammattikouluun mennessä kangasteli hänen mielellään metallimiehen ammatti. Hän pääsikin metallipuolelle ja kolmen vuoden koulunkäynnin jälkeen alkoi sitten varsinainen työ Kymmin korjauspajalla, ensin työkaluosastolla ja myöhemmin sorvarin opissa. Sotien päätyttyä hän palasi entiseen työpaikkaansa ja suoritti muutaman vuoden kuluttua Kotkan teknillisen koulun koneenrakennusosaston kurssin, jonka jälkeen hän tuli jälleen takaisin korjauspajaan, tällä kertaa koneistusosaston mestariksi. Työpaikka on siis koko ajan ollut sama.

Tässä tapauksessa taipumukset ja oikeaan osunut ammatinvalinta ovat viitoittaneet tien. Mutta siihen on liittynyt myös määrätietoista opiskelua varsinaisen työn lomassa. ”Opiskelin työväenopistossa konepiirustusta ja kieliä jo ennen talvisotaa ja käytin opistoa hyväkseni myös sotien jälkeen. Vielä viime vuosina olen ollut mukana ruotsin keskusteluryhmässä, jossa on kiinnitetty huomiota ruotsalaisen teknillisen sanaston oppimiseen. Omakohtaisen kokemuksen mukaan työväenopisto on siten tarjonnut minulle mahdollisuuden läheisesti ammattiinkin liittyvään opiskeluun. Erityisen kiitollinen olen Teollisuuden Työnjohto-opiston ja Ammattienedistämislaitoksen järjestämistä kursseista, joihin minulla on ollut tilaisuus osallistua. Työnjohto-opiston kuu-

kauden kestäville kursseille opetettiin ammattitek-nillistä johtamistaitoa, johon puoleen teknillisessä koulussa ei ennetä kiinnittää paljonkaan huomiota. Kurssi oli opettavainen ja herätteitä antava. Työnjohtaja tarvitsee työssään psykologista tietoa ja asennoitumista. Epäilemättä työnjohtajalta vaaditaan nykyisin joustavampaa ja ymmärtävämpää asennetta kuin joskus ennen vanhaan. Yhtä välttämätöntä on puhtaasti teknillisten tietojen jatkuva täydentäminen. Ammattienedistämislaitoksen kursseilla minulla oli tilaisuus tutustua uusiin koneisiin ja työmenetelmiin. Esimerkiksi tällä koneistusosalalla kehitys menee nopeasti eteenpäin, joten työnjohtajan

on jatkuvasti harrastettava alansa pysyäkseen kehityksen tasalla. Tämän takia myös teknillisten aikakauslehtien ja alan kirjallisuuden seuraaminen on tarpeen. Haluaisin korostaa myös sitä seikkaa, ettei ammattimiehen jatko-opiskelun ole rajoitettava yksistään teknillisiin kysymyksiin, vaan yleissivistävien ja nimenomaan ihmistuntemusta avartavien tietojen hankkimisesta on arvaamattoman paljon hyötyä varsinaisessa jokapäiväisessä työssä, vaikka tämä laadultaan olisikin tekniikan alaan kuuluvaa, kuten minun tapauksessani."

PUUSEPPÄ ERKKI KUJALA:

Opiskeluun uhrattu aika ja vaivannäkö koituu aina hyödyksi asianomaiselle ja hänen työnsä.

Puusepänverstaalla työskentelevä puuseppä Erkki Kujala on nuori mies, vasta 22-vuotias, mutta siitä huolimatta hänellä on jo omakohtaista sanottavaa tästä asiasta.

"Kävin neljä vuotta ammattikoulua, jossa sain erinomaisen pohjan puusepän ammattia varten. Täällä yhtiön verstaassa olen sitten valmistunut ammattipuusepäksi. Pidän työstäni ja olen koettanut kartuttaa ammatillisia ja yleissivistäviä tietojani myös muulla tavoin. Ennen sotaväkeen menoani opiskelin työväenopistossa rakennuspiirustusta, algebraa ja geometriaa ja kutakuinkin samojen aineiden opiskelussa minulta kuluu nykyin kolme iltaa viikossa opistossa. Tästä opiskelusta on ollut minulle paljon hyötyä varsinaisessa työssäni. Se tulee milloin missäkin muodossa esiin. Vakaumukseni on, että ammattimieskin kaipaa jatkuvasti jatkokoulutusta.

Opiskeluun uhrattu aika ja vaivannäkö koituu aina — jos ei heti, niin joskus myöhemmin — hyödyksi asianomaiselle ja hänen työnsä.

Näin vakuuttavasti ja selvästi tuo mielipiteensä julki nuori puuseppä Erkki Kujala. Kun saamme tietää, että hänen kotinsa on Valkealassa saakka isän työskennellessä Haukkasuoilla ja pojan asuessa täällä omin neuvoin yksinäisenä poikamiehenä, on tällainen määrätietoinen utteruus opintojen parissa sitäkin kunnioitettavampaa ja osoituksena sisäisestä ryhdistä. Mies on myös huomattu toveripiirissä ja valittu äskettäin työväenopiston toverikunnan puheenjohtajaksi. Kannattaa muidenkin nuorukaisten noudattaa tämän miehen mielipiteitä ja esimerkkiä.

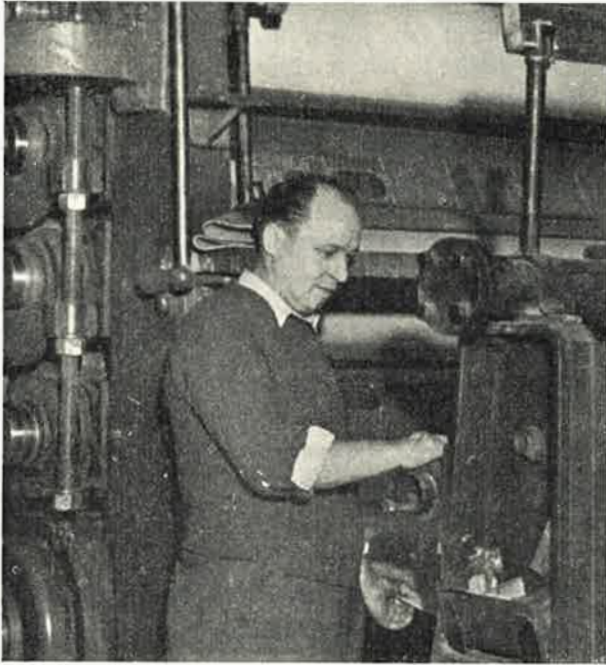
PAPERIKONEENHOITAJA VÄINÖ VILENIUS:

Ei voi heittäytyä sellaisen tunnelman valtaan, että nyt minä tämän hommani osaan.

Paperitehtaassa on parhaillaan käynnissä vuoron vaihto. Koneenhoitaja Väinö Vilenius luovuttaa pk. 3:n toisiin käsiin ja toimittajalle tarjoutuu tilaisuus haastatella paperimestä omassa työympäristössään. Ammattikoulusta päästyään on Vilenius työskennellyt alusta alkaen paperikoneella, aloittanut prässipoikana ja jatkanut paperimiehen uraansa apumiehenä, rullamiehenä, silinterimiehenä ja koneenhoitajana. 26:sta työvuodestaan hän on toiminut koneenhoitajana 14 vuotta. Vilenius on paperintekijä jo toisessa polvessa, sillä hänen isänsä palveli yhtiötä 53 vuotta, toimien pitkät ajat viivauskoneen hoitajana.

Tunnettua on, että paperimiesten työ on vaativais- ta, tarkkaa ja hermoja kysyvää. Paperikonetta ja sen vauhtia katsellessa saa maallikkokin voimakkaan vaikutelman nykyaikaisen teollisuuden koneellistumisesta, mutta samalla tulee vakuuttuneeksi siitä, että ihmisen on kyettävä hallitsemaan konetta. Vaikka saattaisi näyttää siltä, että tämä työ on ainakin aika ajoittain pelkkää koneen ääressä seisomista, niin se on itse asiassa kokonaan muuta. Se vaatii kokemuksen avulla hankittua tietoa ja taitoa, valppautta, siinä on koneen ja työntekijän välistä jännitystä, jossa viimeksi mainitun on yritettävä pitää ohjat kässissään.

Kysymme koneenhoitaja Vileniukselta, mitä hän pitää työstään. "Ratevaa ja mielenkiintoista tämä on. Vaikka se voi vaikuttaa yksitoikkoiselta, niin minä puolestani sanoisin, että se on vaihtelevaa. Ajetaan monenlaisia laatuja ja aina koetetaan saada yhä parempaa ja parempaa paperia. Mutta tässä työssä vaaditaan myös määrättyjä ominaisuuksia, ennen kaikkea rauhallisuutta ja harkintakykyä. Väliin sattuu tilanteita, jolloin on osattava hetkessä päättää, mitä tulee tehdä. Oikean ratkaisun tekeminen tällaisessa tilanteessa vaatii luonnollisesti kokemusta ja koneen tuntemusta. Tahtoisin sanoa, että koneellakin on

”luonteensa”, ja paperintekijän on se tunnettava ja pystyttävä sitä ohjaamaan ja hoivaamaan silloinkin, kun se on oikullisella päällä. Tämä työ vaatii myös mukautumista vuorotyön rytmiin. Se ei ole kaikille suinkaan helppoa. Minä sen sijaan olen totunut siihen erinomaisesti ja suorastaan pidän siitä. Vapaa-aikaa on tällä tavoin jäävinaan enemmän, ja minä osaan nukkua mihin vuorokauden aikaan tahansa.”

”Mitä Te tahtoisitte käsityksenänne sanoa paperintekijän ammattikoulutuksesta ja harrastuksesta työtään kohtaan?”

”Peruskoulutusta pitäisin välttämättömänä. Nykyisinhan ammattikoulussa jo opetetaan paperiteknologiaa. Luonnollisesti tässä tehtävässä ennen kaikkea työ opettaa tekijäänsä, mutta varmasti pojat tulevat matkan varrella huomaamaan, että teoreettisista pohjatiedoista on paljon hyötyä. Tosiasia on, ettei tämän työn tekijä tunne itseään koskaan täysinoppineeksi. Vuosien varrella saadusta kokemuksesta huolimatta saattaa sattua sellaista, joka panee miehen ymmällä räpyttelemään silmiään. Ei voi siis heittäytyä sellaisen tunnelman valtaan, että nyt minä tämän homman osaan, vaan työssään on jatkuvasti kehitettävä tietojaan ja taitojaan ja kartutettava kokemustaan. Omana käsityksenäni sanoisin, että tässä tapauksessa jatko-opiskelu tapahtuu itse työssä koneen ääressä. Tietysti on ammatilliselle kehitykselle hyödyksi, jos vapaa-aikoinaan harrastaa läheisesti tähän alaan liittyviä teoreettisia opintoja, mutta varsinaista koneen pyörimistä ei saisi enää kotona ajatella. Siinä suhteessa paperimiehen ajatusten tulisi irtautua työstään ja suuntautua muihin tehtäviin ja harrastuksiin. Silloin ovat asiat huonosti, jos unissaankin ajaa paperia.”

”Pidän tuota irroittautumista paperikoneen rytmistä tärkeänä. Kun osaa vapautumisen taidon, läh-

tee jälleen kevyellä mielellä työvuoroonsa kokemaan sen tarjoamat ilot ja surut: tyydytyksen siitä, että kone pyörii ja paperia tulee, mutta toisinaan myös huolen ja harmin siitä, että kone ”kiertää vastahankaan”.

Näin meille kertoi työstään mies, joka tuntee olevansa omalla alallaan ja joka pitää tärkeänä jatkuvaa perehtymistä vaativaan ammattiinsa.

SÄHKÖASENTAJA EMIL SIRÉN:

Sähkömiehen tulisi jatkuvasti lukea alan ammattikirjallisuutta.

Kymintehtaan puolella Kivimäessä omassa talossaan asustaa 85-vuotias Matti Sirén, joka palveli yhtiötä 57 vuotta ja on nyt ollut viisi vuotta eläkkeellä. Hän oli sähkömies ja jätti tämän ammatin perinnöksi kolmelle pojalleen, joista kaikista tuli sähköasentajia. Kaksi heistä on jatkuvasti yhtiön palveluksessa. Käymme tapaamassa vanhaa Siréniä ja kōitalossa asuvaa poikaansa Emil Siréniä ja kyselemme viimeainitun mielipiteitä vapaa-aikojen ammatillisista harrastuksista.

”Isän ammatin jälkien seuraaminen iankesi kuin luonnostaan. Aluksi työskentelin kyllä rakennuspuolella ja remonttiverstaassa sekä kuparipajassa, mutta pian pyysin sähköasastolle. Olin jo perehtynyt sähköalan kirjallisuuteen. Olen sittemmin ollut sähköasentajana ja pariin otteeseen moottorinhoitajana. Sähkömiehen ammatissa tulee aina eteen uutta, ja se myös pitää mielenkiinnon jatkuvasti vireillä. Ammattienedistämislaitoksen ”Sähkömiehen sähköoppi” on käsikirja, jota aina tarvitaan. Olen koettanut lukea kaiken sähköalaa koskevan, mitä olen käsiini saanut. Parin vuosikymmenen ajan kuuluin myös

„Yllätyksenä tämä minulle tuli.“

Sosiaalipäällikön apulaisen, maisteri Veikko Salanderin työpöydän ääressä oli rahallinen toimitus käynnissä toimittajan osuessa paikalle. Levyseppä Ilmari Sihvolalle ojennettiin kolme Snellmania yhtiön rakennuslahjan neljäntenä ja viimeisenä eränä. Hän on siis saanut koko summan 60.000 markkaa.

Kuten muistetaan, yhtiö teki tällaista rakennuslahjaa koskevan päätöksen syyskuussa 1949. Sen mukaan jokainen yhtiön palveluksessa oleva, joka rakentaa itselleen omakotitalon, saa vuosittain 15.000 markkaa neljän vuoden aikana. Ensimmäinen erä maksetaan vuosi sen jälkeen, kun asianomainen on muuttanut taloonsa. Päätös ulotettiin taannehtivaksi kaikkiin niihin rakentajiin, jotka olivat muuttaneet uudistaloihinsa 1. 9. 1947 jälkeen.

Tämän päätöksen perusteella Ilmari Sihvolasta tuli tavallaan kärkimies rakentajien suureksi paisu-neessa rintamassa. Hän aloitti rakentamisen kesällä 1947 ja pääsi asumaan saman vuoden lokakuussa. ”Hankalaa oli silloin rakentaa. Rahansaanti oli vaikeata, ja vielä tiukemmassa olivat rakennustarvikkeet. Se oli vielä sitä säännöstelyn ja mustan pörsin aikaa rakennusalalla. Onneksi yhtiö auttoi monessa pulmassa. Talo ei kylläkään ole aivan viimeistä huutoa. Siinä on alhaalla keittiö ja kamari ja ylhäällä makuuhuone, mutta parempi pesä pienempi-

Ilmari Sihvola.

kin, kun se vaan on oma. Tämä rakennuslahja tuli tietysti täydellisenä yllätyksenä, ja totta tosiaan — mieluinen se olikin”, kertoi Sihvola.

Maisteri Salanderilta saimme tietää, että lahjarahhan Kuusankoskella on tähän mennessä saanut joko yhden tai useamman kerran 70 ja Voikkaalla 37 rakentajaa.

työväenopistoon, harrastin konepiirustusta ja luen-tojen kuuntelemista. Konepiirustuksen opetuksesta minulle on ollut ammatissani paljon hyötyä.

Eräs vapaa-ajan harrastus on myös läheisesti sivunnut sähkömiehen ammattiani, nimittäin radioiden rakentaminen. Radiokärpänen puri minua radion ollessa vielä lapsenkengissä. Ensimmäisen radion rakensi täällä montööri E. Weckman, jolle silloinen tilasto-osaston päällikkö Chr. Nyberg oli kääntänyt radion valmistusohjeet erästä ruotsalaisesta aikakauslehdestä. Tämä tapahtui vuonna 1923. Radio herätti suunnatonta huomiota, ja Weckmanin oven eteen kerääntyi iltaisin pitkä jono uteliaita ja radion ääressä istuttiin kuulokkeet korvissa aina aamupuolelle yöstä, kunnes englantilainen asema, joka selvimmän erottui ja jota pääasiassa kuunneltiin, toivotti hyvää yötä. Weckman herätti myös minussa innostuksen radiota kohtaan ja rakensinkin useita koneita.” Kertojamme näytti meille lähes 30 vuoden takaista lamppua, joka oli kuulunut hänen ensimmäiseen koneeseensa.

Haastateltavamme harrastuksiin kuuluu muutakin kuin sähkö ja radioaallot. Hän lukee jatkuvasti varsinkin tietokirjallisuutta. Erityisesti hän suosii matkakirjallisuutta ja retkeilee itsekin kesälomansa aikana ympäri Suomea. Hän muistelee työväenopiston tekemiä joukkoretkiä, jotka ulottuivat milloin Valamoon, milloin Turkuun saakka. Puutarhaseuran mukaan on tullut myös kierrettyä, Sirén on näet myös innokas puutarhuri, erityisesti omenanviljelijä ja tarjoaa meille maistiaisiksi tästä harrastuksestaan harvinaislaatuista Orania-puunsa omenia.

Olemme poikenneet jo sivuun varsinaisesta aiheesta, mutta tämä olkoon viitteenä siitä, kuinka ihminen saa sisältöä ja rikkautta tällaisista harrastuksista. Ei synny henkistä tyhjyyttä. Erityisen mielenkiintoista kaikissa yllä kertomissamme tapauksissa on se, että myös varsinainen jokapäiväinen työ on voinut muodostua todelliseksi harrastukseksi eikä joksikin välttämättömäksi pahaksi, ikäväksi paino-lastiksi.

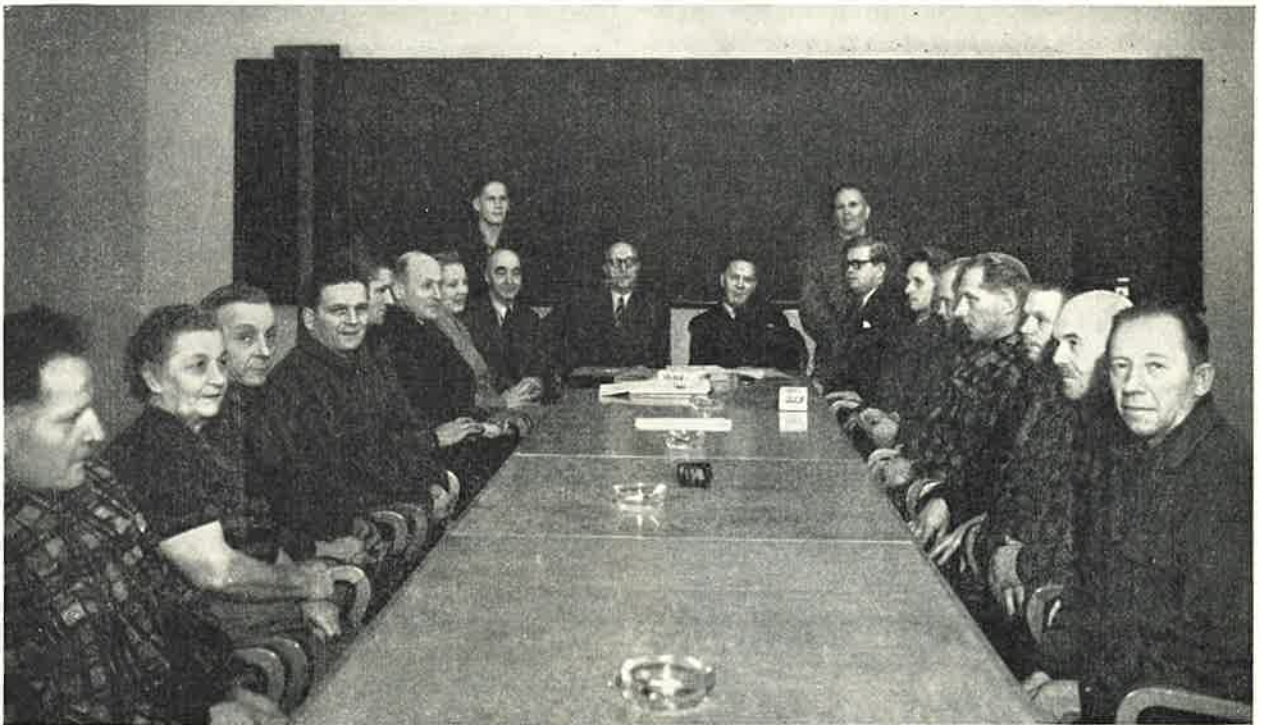
Turvallisuustoimikunnan kokousta seuraamassa.

Sosiaalisen ajattelutavan kehittyessä ja syventyessä työturvallisuuden ja terveydellisten seikkojen edistäminen työpaikalla on tullut yhä tärkeämmäksi. Lainsäädäntö puolestaan asettaa määrättyjä velvollisuuksia, mutta sittenkin tämän työn menestyksellinen suorittaminen pohjautuu ennen kaikkea työnantajan ja työntekijän omatoimiseen harrastukseen. Jotta päästäisiin yhä parempiin tuloksiin, tarvitaan siis molempien osapuolten luottamuksellista yhteistyötä.

Kuinka työturvallisuuden hoitaminen sitten tapahtuu itse kentällä, siitä eivät huolellisesti laaditut ohjeet ja neuvot, numerotiedot ja graafiset taulukot läheskään aina voi antaa kyllin havainnollista kuvaa. Valitettavasti kaikki eivät tunne riittävää kiinnostusta tätä sosiaalista työmuotoa kohtaan. Vasta sitten, jos tapaturma kohtaa tällä tavoin asennoituvaa itseään, hän oppii suhtautumaan myönteisemmin tapaturmantorjuntaan ja tajuaa tämän toimin-

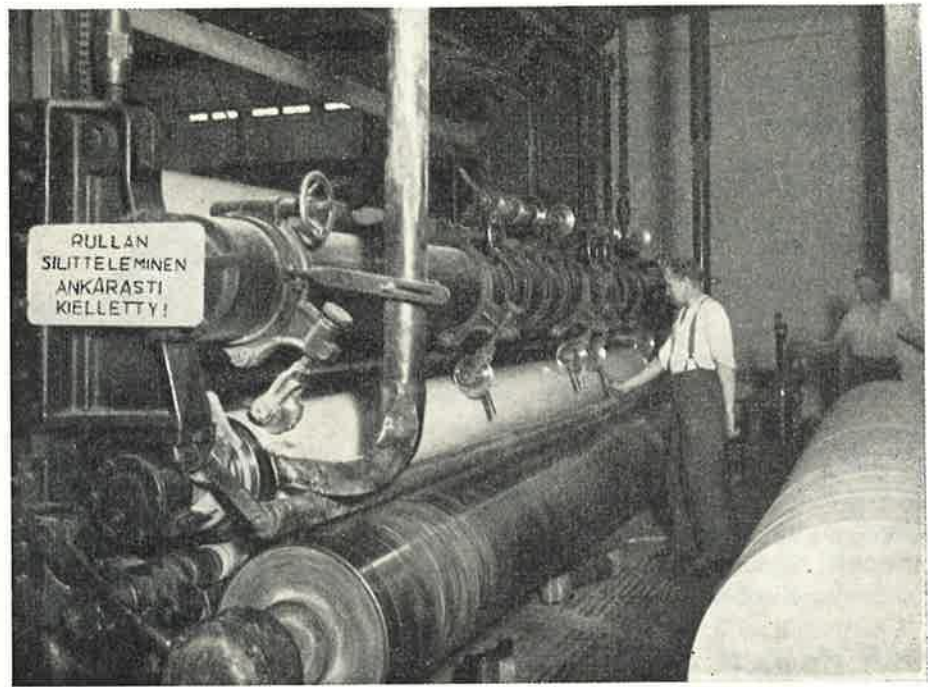
nan merkityksen yhteiskunnallisena ja sosiaalisena työmuotona. Mutta suuri on myös niiden joukko, jotka arvostavat tätä työtä ja ovat omasta puolestaan valmiit sitä tukemaan. Tällä tavoin saadaan työpaikalla syntymään myönteinen turvallisuusmieliala. Voidaksemme kertoa lukijoillemme eräästä turvallisuustyön tärkeästä vaiheesta, turvallisuustoimikunnan kokouksesta ja siihen liittyvästä kiertokäynnistä tehtaassa, lyöttäydyimme eräänä päivänä turvallisuustarkastaja Paul Andersenin seuraan ja pyysimme päästä mukaan tällaiseen tilaisuuteen.

Voikan paperitehtaan ja puuhiomon turvallisuustoimikunta — jäsenlukumäärältään näistä toimikunnista suurin — kokoontui kolmanteen tämän vuoden kokoukseensa. Näitä kokouksia pidetään nimittäin vähintään joka neljännesvuosi ja vakavien tapaturmien ja kiireellisten asioiden vuoksi useamminkin. Kokouspöydän ääreen kertyi parisenkymmentä osanottajaa, toimikunnan jäsenten lisäksi eräitä sosiaali-

Voikan paperitehtaan ja puuhiomon turvallisuustoimikunta kokouksessaan. Isiumassa vasemmalta: Lauri Syväjärvi, Anni Elo, Konsta Mattila, Samuli Karhunen, Aaro Haimi, Erkki Kiviranta, sosiaalitarkastaja Hilikka Luode, Lauri Länneppää, toimikunnan sihteeri, turvallisuustarkastaja Paul Andersen, puheenjohtaja, dipl.ins. T. Z. Wiklund, sosiaalipäällikkö Aunis K. Kantonen, J. V. Suomi, Esko Eloranta, Viljo Valtonen, Muisto Skyttä, Julius Pulliainen ja Enok Matilainen, seisomassa Arvo Hartonen ja pääluottamusmies Ville Mujunen.

Ville Vauhkonen pl.
7:n rotatiokoneella.
Taustalla koneenhoitaja
Jalmari Nurminen.
Nyttemmin kitasuojaa
on maalattu kelta-
mustaksi.

virkailejoita, joiden tehtäviin kuuluu näiden kokousten seuraaminen. Myös luottamusmiehet osallistuvat näihin kokouksiin. Niinpä tässä kokouksessa olivat mukana Voikan tehtaiden pääluottamusmies Ville Mujunen, paperitehtaan viimeistelypuolen luottamusmies Samuli Karhunen ja puuhiomon luottamusmies Lauri Syväjärvi. Toimikunta, johon kuuluu myös yksi nainen, on kokoonpantu kokeneista, vastuuntuntoisista työntekijöistä. Niin tuleekin olla, sillä heidän harteilleen on pantu tärkeä luottamustehtävä. Kun silmäilee turvallisuustoimikunnan jäsenille annettuja ohjeita, tulee vakuuttuneeksi, ettei toimikunnan jäsenyys ole suinkaan mikään muodollinen kunniavirka, vaan jäsenelle kuuluu paljon velvoittavia tehtäviä, joista huolehtiminen koituu työpaikan ja työtoverien yhteiseksi parhaaksi. Hänellä on myös monenlaisia mahdollisuuksia saada äänensä kuuluviin työturvallisuuden puolesta.

Kokous alkoi, ja toimikunnan puheenjohtaja, Voikan paperitehtaan ja puuhiomon teknillinen johtaja, dipl.ins. T. Z. Wiklund lausui kokouksen osanottajat tervetulleiksi. Turvallisuustarkastaja Andersen luki edellisen kokouksen paksunpuoleisen pöytäkirjan, josta kävi ilmi, että tapaturmien määrä edellisellä neljänneksellä oli melkoisesti lisääntynyt, mutta mitään vakavampaa ei sentään ollut sattunut. Seuraavan asian käsittely osoitti, ettei turvallisuustyö jää ainoastaan toteamukseksi, vaan todella epäkohdat pyritään poistamaan. Paperirullan päälappupuristin oli ollut erityisen tutkimuksen kohteena,

koska se oli tehnyt monelle työntekijälle tepposet polttamalla heidän sormensa. Näin oli pyrkinyt käymään varolaitteista huolimatta. Toimikunta oli todennut onnettomuuksien aiheutuneen siitä, että työntekijä oli vielä viime hetkessä yrittänyt korjata päälappua. Turvallisuustoimikunnan taholta tällainen menettely oli kielletty, ja jotta työssä piilevän vaaran läheisyys tulisi korostetuksi, oli nyttemmin puristimeen kiinnitetty varoitustaulu "Varo vaaraa päälappua asettaessa". Konesalien ilmanvaihdon korjaamiseksi oli raakaveden käyttöä lisätty, jonka avulla ilma oli tullut raittiimmaksi. Lastaussillat ja pukit oli korjattu ja isoilla paperikoneilla työskenteleville oli tilattu melusuojuksia. Paperikone 2:n ja 5:n konesalin ilmanvaihdon parantamiseksi on tilattu uudet ilmanvaihtolaitteet. Osa koneista on jo tullut, ja tarkoituksena on suorittaa laitteiden asennus ensi kesän aikana. Suihkuun ei ollut vielä saatu korjausta, mutta se tapahtuu lähitulevaisuudessa lämminvesijärjestelyjen yhteydessä.

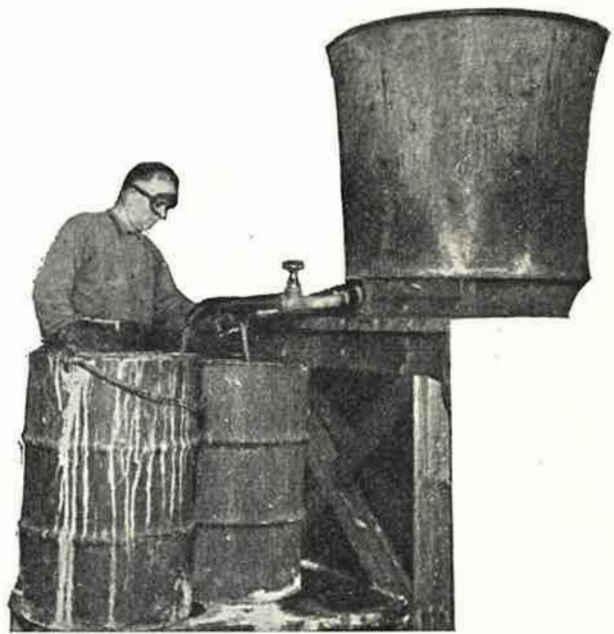
Tämän jälkeen käytiin yksityiskohtaisesti läpi jokainen viimeisen vuosineljänneksen aikana sattunut tapaturma, pohdittiin syitä ja suoritettiin luokittelu. Lukumääräisesti oli tällä kertaa päästy vähemmällä, paperitehtaan puolella oli sattunut kuusi ja puuhiomon puolella kaksi tapaturmaa. Sitä valitettavampaa oli, että yksi tapaturma oli aiheuttanut käden ruhjoutumisen. Tämä oli tapahtunut rotatiokoneella ja sen johdosta päätettiin suojarauta maalata kelta-mustaksi, mikä on todettu tehokkaaksi varoituskä-

riksi. Toimintajakson aikana oli lisäksi suoritettu erään köysipyörän eristäminen suojalevyllä ja puuhiomon F-kuljettimelle valmistettu hätäkatkaisija.

Toimikunnan jäsenet puolestaan esittivät eräitä toivomuksia, jotka todettiin asiallisiksi ja nämä puutteellisuudet päätettiin korjata. Mm. todettiin polkupyörien huomattavasti lisääntyneen, minkä takia tarvitaan uusia telineitä. Keskustelu kulki koko ajan erittäin asiallisia raiteita ja kaikesta huomasi, että toimikunnan jäsenet olivat perillä tehtävistään ja suhtautuivat luottamustoimeensa vakavasti. Turvalisuustarkastaja piti vielä huolen alan aikakauslehtien jakamisesta kokouksen osanottajille.

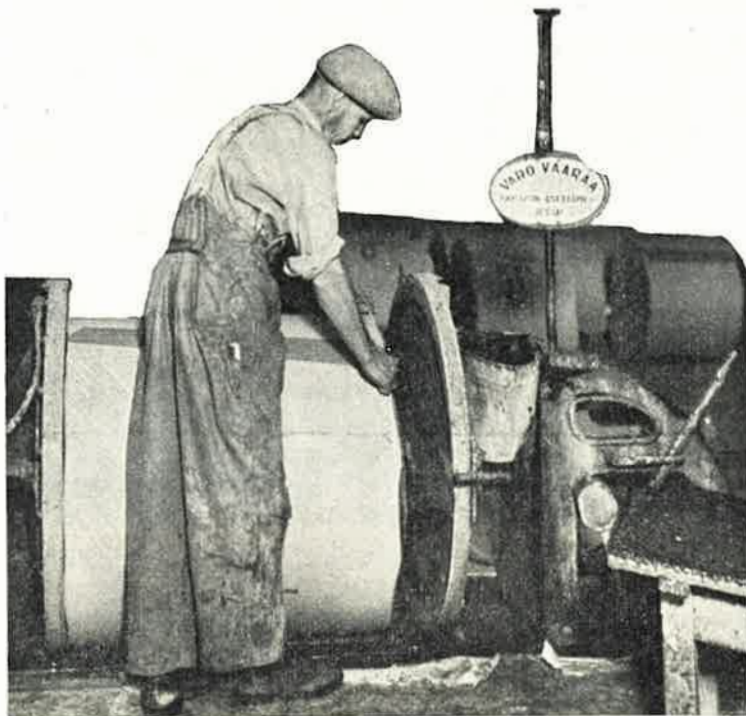
Mutta nämä vakavat asiat eivät jääneet yksistään pöytäpuheiksi, vaan välittömästi kokouksen jälkeen lähdettiin kiertokäynnille ja kohdistettiin huomio varsinkin niihin kohtiin, missä tapaturmapeikko on pahiten vaanimassa.

Lipeäliuosta laimennettaessa saattaa nestettä roiskahtaa työntekijän kasvoille ja pahimmassa tapauksessa silmiin. Sen tähden suojalasein käyttö on tarpeen. Pääluottamusmies Mujunen näytti esimerkkiä ja asetti uudet hollantilaiset silmäsuojukset kasvoilleen laskiessaan vettä lipeäliuokseen. Päälappupuristinta ja työn suoritusta katseltiin tarkkaavaisina. Suojalaitteet todettiin hyviksi, mutta työn suorittajalta vaaditaan silti aina valppautta, ja sen tähden varotaulu oli pantu muistuttamaan häntä siitä. Koneosalissa olevalla rotatiokoneella oli myös taulu, jossa kiellettiin rullan silitteleminen. Tämäkin on sellai-

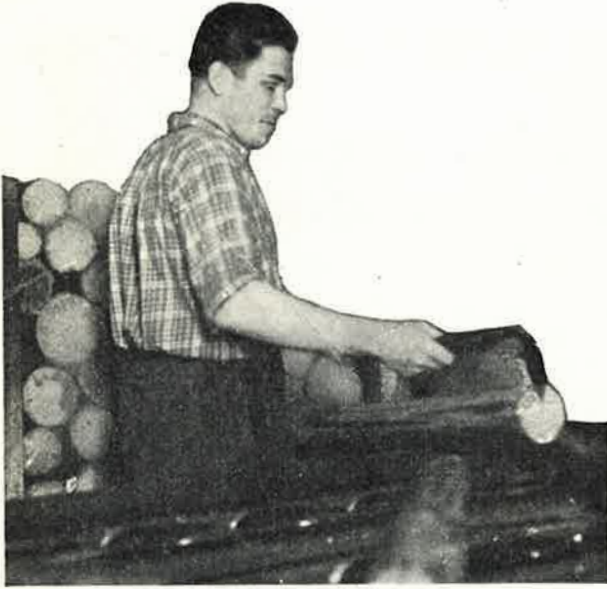

Pääluottamusmies Ville Mujunen kokeilemassa uusia suojalaseja lipeäliuosta sekoittaessaan.

nen työmaa, joka vaatii tekijältään tarkkaavaisuutta ja varovaisuutta. Hiomossa tarkkailtiin pölliin käsittelyä. Vaikka miehet ovatkin työhönsä tottuneita, vierähtää silloin tällöin pölli jalan päälle koukun irrotessa tai pinon vieressä. Vamma ei ole tavallisesti vaikea, mutta saattaa joka tapauksessa aiheuttaa muutaman työpäivän menetyksen. Koukulla on

Tuure Ekroos kiinnittämässä rullan päälappua.

Erkki Laakso täyttämässä hiomakoneen uunia.

taipumus lipsahdella myös siten, että työntekijä voi saada siitä itse iskun joko toiseen käteensä tai muualle ruumiiseensa. Tämän takia tulisi työntekijän pitää "pöllikoukkansa" kunnossa ja oikein teroitettuna. Varastossa katseltiin paperirullien pinoamista, mikä kävi tottuneesti ja varmasti. Tässä työssä on myös aina muistettava turvallisuuden vaatimukset, jotta ei tapahtuisi putoamisia paperipinojen päältä ja jotta pinot eivät sortuisi.

Kokouksen seuraaminen ja kiertomatka oli opettavainen. Totesimme, että turvallisuustoimikunta suhtautui sille uskottujen tehtävien suorittamiseen huolellisesti, todella syventyi asiaansa, ja että työpaikoilla oli havaittavissa työturvallisuutta arvostavaa mielialaa. Tämä on kuitenkin sellainen työsarka, ettei sillä koskaan voida jäädä laakereille lepäämään, vaan mielenkiinnon sitä kohtaan on oltava aina viireillä.

Ihmistä, kirjaa, kotia tai koko kansaa hallitseva totuuden henki vaikuttaa ympäristöönkin vapauttavasti ja kohottavasti, jota vastoin valheen henki on jotain myrkyllistä ja saastuttavaa, samanlaista kuin pilaantunut ilma huoneessa, johon ilmaan valitettavasti voi vähitellen tottuakin.

Karl Hilty.

Mitä tarvitaan kasvien kehittymiseen? Pelkkää päivänpaistettako? Ei, vaan myös sadetta, kylmää ja myrskyjäkin, jotka tekevät juuret lujiksi.

Paul Nicolay.

Työnjohtaja ja turvallisuus.

Turvallisuuden valvomisen tulee sisältyä kunkin työnjohtajan päivittäiseen työhön. Hänen tulee suhtautua tehtäviinsä alati harkitsevasti, aina kysyvästi ja ilman ennakkomieliä. Avoimin silmin ja valppain mielin hänen on etsittävä paikkoja ja tilanteita, jotka saattavat aiheuttaa tapaturmia ja hänen on kehitettävä kykyään havaita ne. Ja kun hän kerran on havainnut epäkohdan, on hänen heti ryhtyttävä toimimaan sen poistamiseksi eikä hän saa siirtää sitä tuonnemmaksi "koska juuri tänään on niin kiire". Kuten sanottu, kaikki tämä kuuluu työnjohtajan tavallisiin tehtäviin.

Työnjohtaja, joka ei tätä tajua, vaan pitää turvallisuuskysymyksiä työnsä ulkopuolelle kuuluvina, ei koskaan tule menestymään taistelussa tapaturmia vastaan. Hän suhtautuu pintapuolisesti koko asiaan ja tekee juuri sen verran, ettei häntä voida syyttää selvästä välinpitämättömyydestä. Tämä on jo itsesäänsäkin paha, mutta pahinta on, että hänen alaisiinsakin tällainen välinpitämättömyys vaikuttaa, ja ennenkin tai myöhemmin seuraa tästä, että turvallisuus hänen työmaallaan kokonaan laiminlyödään.

Konsta Mattila pinkkaamassa rullia. Alhaalla Veikko Maaranen rullaa vierittämässä.

Tapaturmantorjuntatyössä

ovat liikenteen järjestely ja uusien työntekijäin opastaminen jatkuvasti ajankohtaisia kysymyksiä.

"Ensimmäiset turvallisuustoimikunnat perustettiin — kuten tiedätte — Kymin, Kuusaan ja Voikan teollisuuslaitoksiin jo vuosina 1929—30. Kymin Oy., jota teollisuuden sosiaalisessa työssä on monessa suhteessa pidettävä edelläkävijänä, oli näin ollen maassamme myös ensimmäisiä, jotka soveltivat käytäntöön tämän Yhdysvalloista kotoisin olevan turvallisuustyöjärjestelmän."

Yllä oleva lainaus on siitä esitelmästä, jonka Teollisuus-Tapaturman suojeluteknillinen johtaja, insinööri Runar Saarnio piti työturvallisuustoimikuntiemme opetus- ja neuvottelukokouksissa lokakuun 16 p:nä Voikkaalla Yrjönojan kerhohuoneistossa ja seuraavana päivänä Kuusankoskella Seuratalossa. Esitelmäänsä jatkaessaan ins. Saarnio mainitsi mm., että tämän yli 20 vuotta kestäneen ajanjakson aikana on paljon muutoksia tapahtunut ja paljon parannuksia saatu aikaan. Voidaan sanoa, että turvallisuustoimikuntajärjestelmä jo aikoja sitten on astunut lapsenkengistään ja osoittautunut tehokkaaksi työskentelymuodoksi. Kun selailee vanhoja asiapapereita, löytää niistä tietenkin paljon vanhentunutta, aikansa elänyttä ja sellaista, mikä tätä nykyä on poissa päiväjärjestyksestä. Mutta niistä löytyy myös asioita, jotka edelleenkin ovat yhtä ajankohtaisia kuin silloinkin.

Tällaisia ongelmia ovat mm. liikenne tehdasalueella ja sen lähiympäristössä sekä nuoren tai vasta-alkavan työntekijän opastaminen — nimenomaan turvallisuusmielessä.

Nämä kaksi asiaa halusi puhuja ottaa nytkin keskustelun kohteiksi ja siinä mielessä kosketteli niitä hie-man yksityiskohtaisemmin.

Mitä liikenteen järjestelyyn tehdasalueella ja siihen liittyviin turvallisuuskysymyksiin tulee, niin puhuja sanoi niiden kohtaavan useasti suuriakin vaikeuksia. Nämä vaikeudet saattavat olla yhtä suuret kuin ne, jotka esiintyvät jonkin suuren kaupungin vilkasliikenteisen kadunristeyksen liikenteessä. Ero on vain siinä, että tehdasalueella tulee vastaan kaikenlaisia kuljetusvälineitä ja ajoneuvoja, jotka kukin kulkevat omaa reittiään muodostaen risteyksiä ja "kulmia" paljon tiheimmin kuin on laita kaupungin liikenteessä. Tehdasalueella ilmaradat, rautatiet, niin valtion kuin tehtaan omat, trukkitiet ym. leikkaavat jalankulkijain, polkupyöräilijäin ja moottoriajoneuvojen käyttämiä teitä. Jos, kuten täällä, tehtaat sijaitsevat vesistön rannalla tai sen kummallakin puolella, muodostuu siltojen kohdille vaarallisia kapeikkoja, "pullonkauloja", joissa liikenteen järjes-

tely saattaa käydä ylivoimaisen vaikeaksi. Pahinta on, jos paikallis- ja kaukoliikenne kaiken lisäksi käyttävät samaa reittiä. Onneksi ainakin tästä pahasta on päästy sekä Kymin että Voikan puolella.

Tehdasalueen liikenteen järjestelyä vaikeuttaa, kuten jo on mainittu, ajo- ja kuljetusvälineiden kirjavuus. Viime aikoina on tätä kirjavuutta tullut lisäämään uusi ajoneuvoryhmä, nimittäin trukit. Trukki on kätevä ajokki, jonka ominaisuuksiin kuuluu mm. suuri kuormaus- ja vetokyky. Sitä on helppo ohjata ja se pystyy kääntymään hyvin pienellä säteellä. Nämä kuljetustyön kannalta erinomaiset ominaisuudet tekevät trukin huolettoman ja välinpitämättömän ajajan käsissä hyvin vaaralliseksi. Vaikka trukin nopeus ei ole kovin suuri, saattaa se äkkiarvaamatta hyökätä esiin jonkun kulman takaa. Ja kun se on painava ja matalarakenteinen, voi allejääminen käydä hyvinkin kohtalokkaaksi.

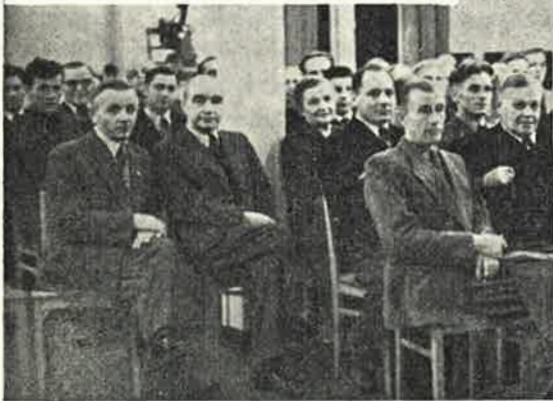
Liikenteen varsinaisia surunlapsia ovat kuitenkin moottoriajoneuvot ja polkupyöräilijät.

Nimenomaan viimeksi mainitut ovat niin autoilijan kuin jalankulkijankin mielestä suurimmat syntipukit. Ja totta onkin, että hyvin monessa liikenneonnettomuudessa varsinkin maaseudulla toisena osapuolena on pyöräilijä. Ei tarvitse olla ilkeä sanoessaan, ettei polkupyöräilijä aina tiedä, kuinka hän ajaa ja missä ajaa, joskus keskellä maantietä, joskus sen vasenta puolta, joskus jalankulkijoille tarkoitettua polkua ja joskus jopa suoraan tehdassaliin sisälle saakka. Entä minkälaisessa kunnossa on pyörä? Usein siitä saattaa puuttua jopa soittokello ja kissansilmä, puhumattakaan valonheittimestä pimeän aikana. Eikä jarrukaan aina ole luotettavassa kunnossa. Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka monessa täällä tehdasalueella ja lähiympäristössä sattuneessa liikenneonnettomuudessa toisena osapuolena on ollut pyöräilijä.

Tämän jälkeen esitelmöitsijä siirtyi käsittelemään uusien työntekijäin tapaturma-alttiutta ja mainitsi jo heti alkuun, että vasta-alkaja ja työhön totuttamaton on paljon suuremmalle vaaralle altis kuin kauan talossa ollut. Viimeksi mainittu tuntee talon tavat ja käyttämänsä koneen tai laitteen käyttömahdollisuudet samoin kuin myös sen oikut. Tapaturmantorjunnan kannalta olisi tärkeätä tietää, mitenkä tapaturmien lukuisuus jakaantuu palvelusvuosien mukaan. Valitettavasti ei sellaista tilastoa tietävästi ole meidän maassamme tehty, mutta Ruotsissa kyllä. Kun olosuhteet Ruotsissa niin hyvin työn laadun kuin työntekijäin vaihtuvuudenkin suhteen aika hyvin vastaavat meidän olosuhteitamme, voidaan otaksua saman tilaston pätevän meilläkin.

Neuvottelukokouksen osanottajia Kuusankoskella ja Voikkaalla. Keskellä ins. Saarnio esitelmöimässä.

Sen mukaan jokaisesta 100:sta tapaturmasta 40 on sattunut sellaisille, jotka ovat olleet palveluksessa alle vuoden, ja noin 10 sellaisille, jotka ovat ehtineet olla töissä jo noin puolitoista vuotta.

Käyrä laskee siis melko jyrkästi ja rupeaa tasaantumaan vasta 4—5 vuoden palvelusajan jälkeen. Näin pitkän työkokemuksen saaneilla on tapaturmatilastossa enää hyvin pieni osuus. On todettu, että sellaisina aikoina, jolloin työntekijäin vaihtuvuus on suuri, esim. meillä sotien jälkeen, myös tapaturmatiheys kasvaa, ja päinvastoin, kun tilanne työmarkkinoilla vakiintuu, niin myös tapaturmatiheys pienenee. Tämäkin osoittaa samaa kuin edellä mainittu otaksuma, että tottumaton työntekijä on altis suu-

remmalle vaaralle kuin tottunut tekijä. Kun sitten tapaturman satuttua käymme sen syitä etsimään, kuittaamme usein asian sillä, että uusi mies oli tottumaton, jopa tyhmä ja kömpelö. Mutta niinhän mekin aikoinamme olimme, kun aakkosia rupesimme päähämme pönttäämään. Sitä suurempi syy meillä vanhoilla tekijöillä on käydä nuorempia opettamaan.

Mutta onko aina varmaa, että asianomainen, varsinkin kun kyseessä on nuori ja uusi työntekijä, on ymmärtänyt antamamme ohjeet? Entä suulliset käskyt, ovatko ne aina niin selvät, että tottumatonkin työntekijä pystyy oikein oivaltamaan käskijän tarkoituksen? Eikö sitä paitsi voi sattua, että hän työtä suorittaessaan joutuu tilanteeseen, jonka ratkaiseminen vaatii omatoimisuutta ja aloitekykyä? Tietenkin

nuoren ja vasta-alkajan tulisi tällöin turvautua kokeneemman apuun tai suorastaan käydä kysymässä neuvoa työnjohtajalta. Usein tämä jää häneltä kuitenkin tekemättä, koska hän pelkää näyttävänsä tyhmyytensä tai taidottomuutensa. Siksi hän — asian parasta tarkoittaen — koettaa tulla toimeen omin neuvoin. Seurauksena saattaa olla, että työstä tulee susi tai sattuu tapaturma.

Haluamatta sen enempää syventyä psykologisiin ongelmiin puhuja päätti esityksensä mainiten sen tarkoituksena olleen vain antaa hieman pohjaa ja ehkäpä pieni sysäyskin alkavalle keskustelulle.

Kun esitelmöitsijä, joka tuntee myös meidän paikalliset olosuhteemme, valaisevasti ja antoisasti käsittelee näitä turvallisuuskysymyksiä ja ongelmia, jotka jatkuvasti askarruttavat turvallisuustoimikuntiemme jäsenten mieltä, ei siihen ollut enää paljon lisättävää, joten keskustelu ei oikein tahtonut päästä vauhtiin, vaan läsnäolijat tuntuivat antavan hiljaisen hyväksymisensä puhujan esittämille ajatuksille. Kuusankosken neuvottelutilaisuudessa sanottiin kuitenkin, että liikennekulttuuri täällä on melko alhaisella tasolla. Erikoisesti moitittiin polkupyöräilijöitä, jotka yleensä eivät näytä totuttautuvan liikenneohjeitten ja -määräysten noudattamiseen. Siinä suhteessa rikotaan paljon ja rikkomuksiin syyllistyvät niin aikuiset kuin myös keskenkasvuiset. Koululaiset ajavat useampi rinnatusten eivätkä väisty, "irvistelevät vain", kuten eräs puheenvuoronkäyttäjä mainitsi lausuen samalla toivomuksen, että paikkakunnan kouluissa opetettaisiin myös liikennesääntöjen tuntemista ja niiden noudattamista. Autoilijainkin esiintymiseen kiinnitettiin huomiota ja toivottiin, että autot varustettaisiin nykyistä suuremmilla tunnuksilla, jotta saataisiin selville, mistä autosta kulloinkin on kysymys. Vaarallisimpina paikkoina pidettiin voimalaitoksen vierustaa sekä paperitehtaan tunnelia varsinkin työhön mentäessä ja sieltä palattaessa. Lääkärikuntaa edustava puhuja mainitsi mm., että polkupyörällä kaatumisen yhteydessä aiheutuvat vammat eivät yleensä ole lieviä. Tavallisin seuraamus on solislun murtuma, joka täysin parantuakseen vie aikaa 3—4 viikkoa. Myös raappeatumat polviin ja käsiin voivat muodostua pahoiksi. Puhuja kertoi käyneensä Saksassa eräässä tehtaassa, jossa on 28.000 työläistä, mutta liikenne siellä sujui häiriöttä. Sitä ohjaamassa olikin poliisi. Samoin oli laita myös Tanskassa. Eikö olisi mahdollista, että täälläkin saataisiin poliisi vilkkaimpina aikoina vaikkapa 10 minuutiksi valvomaan liikennettä, jotta kilpa-ajoista polkupyörillä tehtäisiin loppu.

Mitä tapaturmiin tehtaissa tulee, niin todettiin, että ne ovat täälläkin paljon yleisempiä tottumattomien kuin tottuneiden työntekijäin keskuudessa, ja yhdyttiin esitelmöitsijään siinäkin, että nuoria ja vasta-alkajia on opastettava, koska tällä toimenpiteellä on työturvallisuudenkin kannalta katsoen ensiarvoisen tärkeä merkitys.

Voikan kokouksessa kulki keskustelu samoilla linjoilla kuin Kuusankoskellakin. Lisäksi siellä kiinnitettiin huomiota kulkuteiden kuntoon ja toivottiin

Hampaat kuntoon!

Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaitten työläisten sairaus- ja hautausavustuskassa osallistuu kustannuksiin.

Marraskuun 20 p:nä pitämässään kokouksessa teki Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaitten työläisten sairaus- ja hautausavustuskassan hallitus merkittävän päätöksen, joka tarkoittaa osallistumista kassan jäsenten hampaanhoidosta aiheutuviin kustannuksiin. Tätä varten päätettiin kassan sääntöjen 11. pykälän 1. momenttiin lisätä kohta, jonka mukaan kassa suorittaa jäsenilleen puolet siitä summasta, minkä heidän hampaittensa kuntoon laittaminen tulee maksamaaan. Mikäli puremavälineet ovat jo niin loppuun kuluneet, ettei niitä kannata korjata, vaan tilalle on laitettava kokonaan uudet, s.o. tekohampaat, korvataan niistä ja niitä varten tarvittavista hoitoym. toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista vain neljäsosa. Ehtona tällaisen lisäedun saamiseen on, että jäsen on kuulunut kassaan yhtäjaksoisesti vähintään 5 vuotta ja ollut paikkakunnan omien hammaslääkärien hoidettavana. Sääntöjen muutos astuu voimaan jo tulevan tammikuun 1. päivänä edellytyksellä, että sosiaaliministeriö sen siihen mennessä vahvistaa, mikä on todennäköistä.

Toimenpiteen on tehnyt mahdolliseksi se, että kassan taloudellinen asema on parin viime vuoden suotuisan sairaustilanteen johdosta kehittynyt edulliseen suuntaan. Jotta kassan jäsenet tuntisivat sen oikein omakohtaisesti, on kassan hallitus järjestänyt heille mainitun lisäedun, josta suurin osa kassan jäsenistä voi tulla osalliseksi, sillä täysin terveitä hampaitahan lienee vain muutamilla harvoilla.

Rikkinäiset hampaat ja niistä johtuva hammas-

sen samoin kuin myös katuvalaistuksen suhteen saatavan aikaan parannusta.

Kokousten ohjelmassa oli lisäksi turvallisuustarkastaja Paul Andersenin tervehdyspuhe sekä Teollisuus-Tapaturman suojeluteknillisen osaston tarkastajan, insinööri O. Saarisen esittämiä lyhytelokuvia, joita hän myös selosti. Elokuvista yksi Amerikassa filmattu liittyi uuden työntekijän opastamiseen ja kaksi Sveitsissä valmistettua, joista toinen oli värikuva, esitti silmävammoja ja erilaisia suojalaseja. Mielenkiintoinen oli myös insin. Saarnion paperiteollisuuden piiristä ottama elokuva, joka on osaksi filmattu Voikan paperitehtaassa, missä aiheena oli todellinen tapaturma.

Kokousten osanottajille, joita Kuusankoskella oli 89 ja Voikkaalla 62, tarjottiin ohjelman lomassa kahvit.

KIRVESMIES ASSER GARDEMEISTER.

Lokakuun 9 p:nä sattui Kymin selluloosatehtaalla valitettava tapaturma, joka aiheutti kirvesmies Asser Gardemeisterin hengen menetyksen. Hän oli erään työoverinsa kanssa asettamassa paikoilleen mainitun tehtaan ikkunoita ja putosi tällöin 9,5 m korkeudelta maahan rakennuksen ulkopuolelle rata-kiskojen päälle saaden niin vaikeita vammoja, että noin 2 tunnin kuluttua kuoli yhtiön sairaalassa, mihin hänet kiireesti oli viety. Putoamisen aiheutti ikkunakarmin vaakasuoran välipuun katkeaminen ja siitä johtunut välipuun ja kiisun nostokuupan tukirautojen varaan asetetun telineen sortuminen. Välipuussa oli sen läpi ulottuva oksa, jota maalauksen takia ei voinut erottaa, ja katkeaminen tapahtui juuri oksan kohdalta. Ikkunoita oli asetettu samalla tavoin paikoilleen monasti ennenkin, ilman että mitään vahinkoa olisi sattunut. Kyseessä oli siten pelkkä ja syvästi valitettava tapaturma.

Asser Gardemeister oli syntynyt syyskuun 24 p:nä 1913 Valkealassa. Yhtiön palveluksessa hän ehti olla vain vajaat 4 vuotta. Vapaa-aikoinaan hän harrasti erikoisesti soittimien tekoa valmistuen kitaroita ja viuluja, joista hän sai suurta tunnustusta osakseen. Hän oli myös rakentanut oman taion itselleen. Gardemeister oli syvästi uskonnollismielinen ja kävi usein pitämässä hartauspuheita.

Vainajaa surevat lähinnä vaimo ja 3 lasta.

mätä ovat kiusallinen ja tuskallinenkin sairaus, joka, paitsi sitä, että se alentaa työkykyä, saattaa aiheuttaa muitakin, jopa hyvinkin vakavia tautitiloja. Kun siitä on nyt mahdollisuus päästä vähäisin kustannuksin, niin kassan hallituksen päätöstä tervehdittänee jäsenten keskuudessa mitä suurimmalla tyydytyksellä.

YLIMESTARI K. W. NIKANDER.

Lokakuun 17 p:nä kuoli Voikkaalla sydänhalvaukseen tehtaan sähkökorjaamon ylimestari Karl Wilhelm Nikander. Tehtaan palopäällikkönä hän oli palohälytyksen tapahduttua juossut työpaikaltaan paloasemalle, mistä sitten autolla riensi palopaikalle. Kysymyksessä oli tällä kertaa kuitenkin vain noki-valkea. Perille saavuttuaan ja autosta laskeuduttuaan oli ylimestari Nikander äkkiä tuupertunut maahan. Hänet vietiin kiireesti lääkärin luo, joka ei kuitenkaan voinut muuta kuin todeta hengen lähteneen. Sydänhalvaus oli kuoleman aiheuttanut.

Ylimestari Nikander oli syntynyt 27. 3. 1901, joten hän kuollessaan oli vain vähän yli 50 vuoden ikäinen. Hän oli erittäin taitava ammattimies ja tunnollinen kaikissa tehtävissään. Sekä työssään että sen ulkopuolella hän oli hyvin pidetty. Hänellä oli monia harrastuksia, joista palokunta oli viime aikoina etualalla. Palokuntaan hän muuten kuului neljännesvuosisadan ja toimi vuodesta 1941 lähtien palomestarina sekä viimeksi, kuten jo mainittiin, tehtaan palopäällikkönä, johon tehtävään hänet nimitettiin viime vuonna. Näin hän myös palokunta-aatteen hyväksi tuli suorittaneeksi pitkän päivätyön.

Ylimestari Nikanderin työskentelystä yhtiömme palveluksessa samoin kuin hänen eri tahoille suuntauneista harrastuksistaan olemme tarkemmin kertoneet lehtemme tämän vuoden ensimmäisessä numerossa, johon viittaamme.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso ja kolme lasta.

Jokainen päivä on pienoinen elämä, jokainen heinäpäivä pieni syntymä, jokainen raikas aamu pieni nuoruus, jokainen levolle meno ja nukahtaminen pieni kuolema.

Arthur Schopenhauer.

Hitsauksen käyttö lisääntyy.

Antoisa peruskurssi Kuusankoskella.

"Hitsaustekniikka on viime aikoina valtavasti kehittynyt. Esimerkiksi laivaveistämöt käyttävät nykyisin suuressa määrin laivanrakennuksessa niitten asemasta hitsausmenetelmää. Samoin silta- ja säiliörakenteissa hitsaus on tullut yhä yleisemmäksi. Meidän tehtaillamme on myös huomattu, että hitsausta voidaan käyttää useissa toisissa entistä enemmän. Tämän takia olemme järjestäneet nämä hitsauskurssit, joiden tarkoituksena on luoda nykyistä laajempi pohja hitsauksen käytölle. Viilaajat, sähkömiehet ja monet muut ammattimiehet voivat selviytyä itse useista hitsaustöistä ilman varsinaisen hitsaajan apua, kunhan he ovat saaneet peruskoulutuksen ja riittävän harjoittelun. Siihen olemme pyrkineet näillä kursseilla ja mieliihyvin on todettava, että harrastus ja mielenkiinto näitä kurseja kohtaan on ollut suuri ja että kurssilaiset ovat olleet ahkeria. Toivon, että näistä kursseista on ollut hyötyä."

Näillä sanoilla korjauspajojen päällikkö-insinööri, vapaaherra C. J. Cedercreeutz selosti Kuusankoskella pidettyjen hitsauskurssien päättäjäsissä kahvinjuonnin lomassa hitsauskurssien tarkoitusta ja

esitti kiitoksensa kurssien opettajille ja kurssilaisille. Tämän jälkeen kurssien johtaja, insinööri B. Martelin suoritti todistusten jaon huomauttaen, ettei todistus ole suinkaan osoituksena siitä, että kurssilaiset olisivat jo täysinoppineita hitsaajia, mutta perustiedot on joka tapauksessa saatu. Hitsaaminen vaatii etukäteen paljon valmisteluja. On tuumittava yhtä ja toista, ennen kuin lähdetään ottamaan hitsauspillin päähän tulta. Täytyy päästä selville, mistä aineesta on kysymys, jotta hitsaus tulisi suoritettua oikealla aineella. Hän vertasi hitsaajaa eläinlääkäriin, joka ei saa potilaaltaan vastausta kysymyksiinsä, vaan diagnoosi on tehtävä muilla tavoin. Samoin hitsaajan on päästävä muilla keinoin selville hitsattavastaan. Puhuja esitti puolestaan kiitoksensa reippaille kurssilaisille ja toivotti heille menestystä. Kurssilaisten puolesta esitti kiitokset viilaaja Reino Nygrén mainiten, että kurssi on ollut joka suhteessa erittäin antoisa.

Nämä kolme viikkoa kestävä hitsauksen peruskurssit pidettiin Agan hitsauskoulun toimesta. Kurssien johtajana ja teorian opettajana toimi insinööri B. Martelin ja käytännöllisen hitsauksen opettajina

Jälleen koulunpenkillä. Hitsauskurssilaiset ammattikoulun fysiikan luokassa oppimassa hitsauksessa tarvittavia teoreettisia perustietoja. Oikealla kurssien johtaja, insinööri B. Martelin.

Tarkkaavaisina seurataan hitsausmestari A. Gustafssonin kaasuhitsausta.

hitsausmestarit A. Gustafsson ja B. Stähle. Päivällä oli 3—4 tuntia luentoja ammattikoulussa ja klo 16 jälkeen neljä tuntia hitsausta levypajassa. Mielenkiintoa kursseja kohtaan osoittaa se, että pyrkijöitä oli sata kurssin vahvuuden ollessa 26. Kurssilaiset edustivat useita ammattiryhmiä, kuten viilajia, putkimiehiä, levyseppiä ja sähkömiehiä. Ainoastaan pari nuorempaa ammattihitsaajaa oli joukossa. Kursseille osallistuivat seuraavat:

Kaasuhitsauskursseille: Yrjö Pethman, Reino Nygrén, Erkki Raita, Osmo Laaksonen, Alpo Siljander, Veikko Tuukkanen, Leo Nurmi, Alpo Jyräs, Markus Salminen, Kauko Raita, Kalevi Aarnio ja Pauli Nurmi; sähköhitsauskursseille: Pentti Eskola, Veikko Riihelä, Yrjö Leppälä, Voitto Pesu, Mauri Floman, Seppo Kotilainen, Viljo Pihlgren, Unto Karonen, Eino Hietanen, Antti Juusela, Sulo Henttu, Niilo Ukkonen, Tapio Grönroos ja Toivo Laine.

Sähköhitsausta ei ole lupa katsella suojaamattomin silmin kauempaakaan. Vauhdikas työkuva sähköhitsauksesta, jota parhailaan suorittaa hitsausmestari B. Stähle.

Lastentalon avara pihamaa on sopiva leikkikenttä.

"Maan korvessa kulkevi lapsosen tie", laulavat lastentarhan lapset. Eräät heläyttävät jo oikean sävelen, muutamat tapailevat sinne päin, ja osa säveltää itse. Mutta ihmekös tuo, sillä nuorimmat ovat vasta 3-vuotiaita. Syvän hartauden vallitessa lausutaan yhteen ääneen aamurukous.

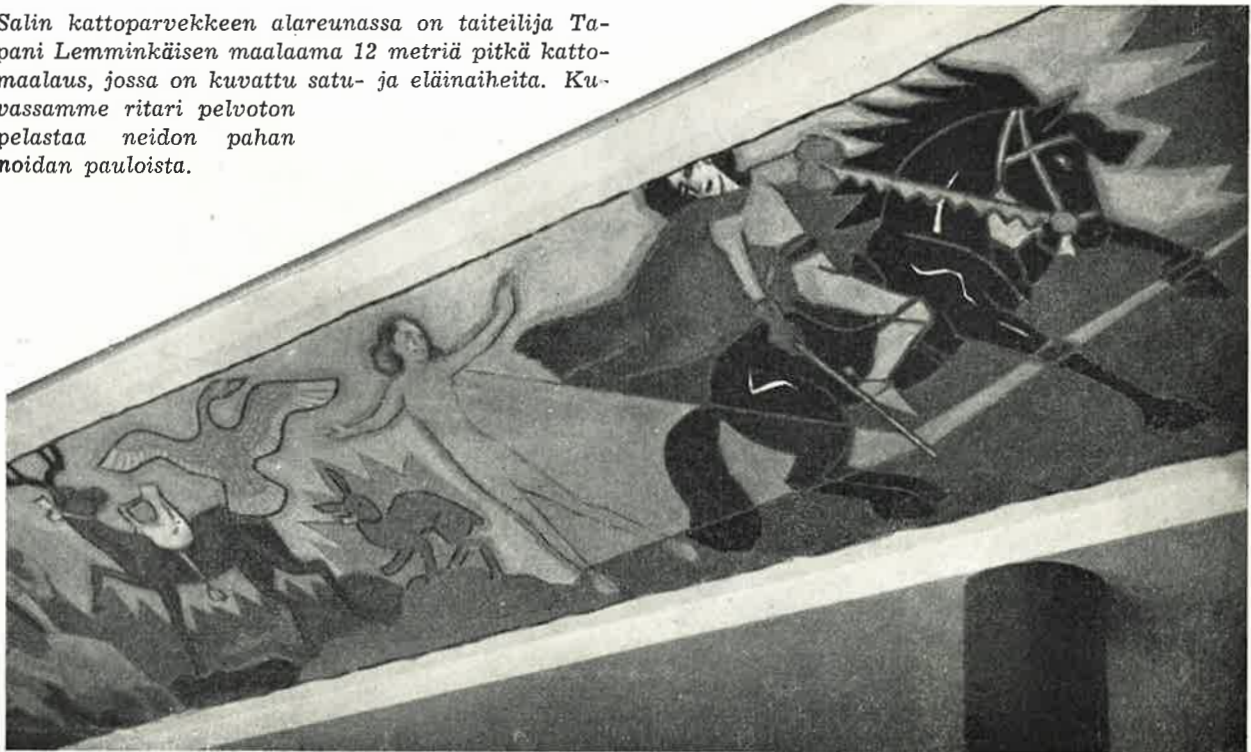
Reportteri ja valokuvaaja ovat tulleet tutustumaan Kuusankosken uuteen lastentaloon ja sen päiväohjelmaan. Tämä Kuusankosken kunnan sosiaalisen toiminnan viimeisin saavutus avasi tänä syksynä ovensa nuorimmalle polvelle, ja säännöllinen työ sekä seimen että lastentarhan puolella on alkanut. Lastentalo on herättänyt huomiota lähellä ja kaukaa, ja monet retkikunnat ja viranomaiset ovat käyneet sitä katsomassa antaen siitä ylistäviä lausuntoja. Meidän käyntimme tarkoituksena ei ollut kui-

Päivä uudessa lastentalossa.

tenkaan keskittää päähuomiotamme talon upeuteen ja moderniuteen, vaan ennen kaikkea siihen, miten pienokaiset opettajattarineen ja hoitajattarineen viettävät siellä päivänsä, toisin sanoen millainen on uuden lastentalon lastenmaailma.

Aamuhartaus päättyy. Opettajatäti jakaa hauskalta tavalla joukkonsa kahtia. Sinä Heikki ja sinä Riita ja Helena ja Veijo menette tuonne, Annele, Ritva, Anita ja Osmo tänne ja sillä tavoin edelleen. Näin jakautuu lapsiparvi "Mehiläisiin" ja "Lemmikkeihin". Kummatkin alkavat askartelutuokion omissa viihtyisissä huoneissaan. "Mehiläiset" leikkaavat tylppäpäisillä saksilla postikortteja ja liimaavat kuvat paperiarkeille valmistaen siten itselleen kuvakirjoja. Muutamat rakentavat palikoista mökkejä ja linnoja — mihin suuntaan kunkin mielikuvitu-

*Salin kattoparvekkeen alareunassa on taiteilija Tapani Lemminkäisen maalaama 12 metriä pitkä katto-maalauk-
sissa, jossa on kuvattu satu- ja eläinaiheita. Kuvassamme ritari pelvoton pelastaa neidon pahan noidan pauloista.*

"Maan korvessa kulkevi lapsosen tie". Lastentarhan aamuhartaus menossa.

Alhaalla vasemmalla: Lapset syventyneinä askarteluun.

Alhaalla oikealla: Kahvikesteissä.

sillä kertaa lentää. "Lemmikkien" puolella eräs herasmies on päässyt kuuden tytön seuraan samaan kahvipöytään ja vaikuttaa ilmeisen tyytyväiseltä. Leikkikalut, joita näyttää olevan runsaanlaisesti, ja pienet sievät lastenkalustot antavat tälle pienokaisen puuhailulle aidon ympäristön.

Eräitten poskilla on vielä kyynelten jälkiä, sillä aamulla on suoritettu Calmette-rokotus. Eräs uusi tulokas on onneton, eikä tiedä, kuinka olisi. Housutkin kastuivat, ja nuorimies tepastelee nyt lainatrikoissa ja koettaa totuttautua uuteen ympäristöön ja uusiin leikkitovereihin.

Haastattelemme Lassea, 6-vuotiasta, järkevän näköistä poikaa. Hän asuu aseman luona. Äiti tuo hänet tänne aamuisin. "Leikkiminen on hauskin", va-

kuuttaa Lasse. "Tuo tylppäkuono auto on paras leikkikalut."

Välillä mennään ulos ja sitten taas takaisin saliin laulamaan ja leikkimään. Paljon on jo opittu. Osaataan monta laululeikkiä, ja jokainen kavaljeeri on oppinut kumartamaan syvään ottaessaan tyttöään kädestä kiinni. Leikissä opitaan siten aivan huomauttamatta kauniita ja kohteliaita tapoja.

Pian tulee päivän tärkein hetki — aamiainen. Merkitsemme ruokalistan muistiin. Se sisältää valmiita voileipiä, maitoa, perunaa, kastiketta, maksalaatikkoa, puolukkahilloa ja jälkiruoaksi marjakeittoa sekä putinkia. Se ei siis ollutkaan mikään vaatimaton ateria, jokin yksitoikkoinen perunakeitto ja voileipä. Joukko on myös sen näköistä, että kunnol-

Pyöreäposkiset lapsukaiset pyöreän pöydän ympärillä aterioimassa.

Alhaalla vasemmalla: Titi auttaa syömätouhussa.

Alhaalla oikealla: Lastentarhan kokopäiväosaston lapset aamiaisella. Talon johtajatar Toini Meriö pitää huolta lapsukaisistaan.

lisen ruokapöydän ääressä täällä on istuttu, eikä varmaan ruokahalussakaan ole ollut moittimista. Seimen lapset ovat järjestään kaikki pulloposkisia. Lastentarhalaisilla kasvojen piirteet ovat tietenkin jo enemmän muovautuneet — kaitakasvojakin on joukossa —, mutta yhtään laihaa ruipeloa emme heidänkään keskuudessaan nähneet. Onkin todettu, että kaikki lapset ovat tämän talon suojissa ollessaan lihonneet.

Nyt ovat lapset jo tottuneet vieraiden setien läsnäoloon ja alkavat näyttää luontonsa. Eräät riehaantuvat ja tartuttavat levottomuuden toisiinkin. Helposti huomaamme, että myös tässä joukossa on ns. vaikeita lapsia, jotka aiheuttavat hoitajilleen paljon enemmän huolta kuin muut. Lastentarhassa he kuitenkin joutuvat taitavan ohjauksen alaisiksi ja toisten lasten seura on heille myös terveellistä, joten lastentarhassa olo on heille edullista.

Syönnin jälkeen lastentarhan kokopäiväosaston lapset kiipeävät juhlasalin yläpuolella olevalle parvekkeelle ja paneutuvat päivälevolle. Tämä maatameno käy luontevasti ilman oikutteluja. Muutamat vaipuvat uneen heti, toisten saadessa odottaa Nukkumattia pitemmän aikaa. Niin jatkuu lastentalon päivä. Lastentarhan päiväosastolla olevat palaavat kotihinsa klo 14 aikaan, muut vasta klo 16 jälkeen äitien palatessa ansiotyöstään.

Lasten päiväunen aikana saa lastentalon johtajatar tarkin pienen hengähdystauon, jonka aikana meillä on tilaisuus keskustella lähemmin hänen kanssaan. Terveysisärisar Toini Meriö kertoo, että päivälastentarhassa on 30, tarhan kokopäiväosastolla 15 ja seimessä 19 lasta. Toisinaan on myös tilapäisiä kävijöitä, esimerkiksi äidin ollessa hakemassa kotiinsa uutta pienokaista. Kunhan neiti Anja Sandström in lisäksi saadaan toinen lastentarhanopet-

Päiväunen aika on tullut.

Alhaalla vasemmalla: Pienoisparlamentti istuu.

Alhaalla oikealla: Seimen lapset parvekkeellaan.

taja, voidaan lastentarhaan ottaa jonkin verran lisää lapsia. Uusia pyrkijöitä on jo toistakymmentä. Seimen puolella voidaan hoitaa 25 lasta. Jo kahden viikon ikäisenä pääsee pieni ihmistaimi seimeen. 3-vuotiaana hänet siirretään lastentarhan puolelle, jossa hänellä on mahdollisuus olla kouluikään saakka. Seimen ja lastentarhan kokopäiväosaston lapset tuodaan lastentaloon jo ennen kello seitsemää. Jos äiti on vuorotyössä, saa hän tuoda lapsensa jo ennen kello kuutta. Seimi ja lastentarhan kokopäiväosasto ovat toiminnassa ympäri vuoden, mutta varsinainen lastentarha syyskuun alusta toukokuun loppuun kuten koulutkin. Sunnuntaisin ja pyhäpäivinä ovat lapset kotonaan. Ruoasta peritään pieni maksu: päivätarhan lapsilta 25 mk, kokopäiväosaston lapsilta 50 ja seimen antamasta hoidosta lisäksi 25 mk päivältä. Varmaankin lasten vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä

lastentaloon ja sen toimintaan, koska moitteita ei ole esitetty. Vaikuttaa siltä, että vastaisuudessa pyrkijöitä tulee olemaan enemmän kuin mitä voidaan ottaa vastaan.

Olemme viettäneet puoli päivää lastentalossa ja tulleet siihen käsitykseen, että lastentaloajatus on toteutettu mahdollisimman uudenaikaisella ja kaukokatseisella tavalla ja että tämän talon toiminta on myös sopusoinnussa sen tarjoamien edellytysten kanssa. Tuskin siis tarvitsee lähteä ulkomaille löytääkseen jotakin erikoista tältä alalta. Kotiharjun lastentalo kestää kyllä vertailun. Mutta samalla tahoisimme myös korostaa, ettei tämä laitos suinkaan pyri syrjäyttämään kotia. Sen tehtävänä on vain olla kodin apuna, eikä se koskaan voikaan korvata täydelleen kodin henkeä. Tätä käsitystä korostavat myös lastentalon hoitajattaret.

Frans Edvard Salminen.

Juho Emil Mäki.

Hemming Heiskala.

Pitkäaikaisesti palvelleita.

SAKSIMIES FRANS EDVARD SALMINEN

Voikan paperitehtaalta tulee 22.12.51 olleeksi 50 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 26.2.1882 Valkeakoskella. Vuonna 1895 perhe muutti Kymintehtaalle, minne Salmisen isä pääsi etumieheksi olkimassan valmistukseen. Kesän 1896 Frans Salminen oli tiilenkantajapoikana tehtaan eri rakennuksilla ja rippikoulusta päästyään metsätöissä Mattilan sydänmailla. Vuonna 1897 hänet otettiin vakinaiseen työhön hevospojaksi, siirtyi sitten sahalle ja vielä saman vuoden syksyllä Kymin paperitehtaalle, missä oli vuoden 1904 loppuun, jolloin matkusti Amerikkaan. Siellä hän työskenteli kaksi vuotta paperitehtailla ja sahoilla. Amerikasta palattuaan hän tuli takaisin Kymin paperitehtaalle. Vuonna 1908 käytännöllisesti katsoen koko Kymin paperitehtaan väki siirtyi Voikkaalle ja Salminen tietysti mukana. Seuraavana vuonna hän tuli jälleen Kymintehtaalle ja toimi saksimiehenä vuoteen 1918. Vuosina 1918 ja 1919 hän oli työssä Kymin pannuhuoneella ja muutti sitten lopullisesti Voikkaalle, missä hän työskenteli aluksi saksimiehenä ja sen jälkeen noin 20 vuotta rotatiokoneella. Nykyisin hän on taas saksimiehenä.

Salmisen nuoruuden aikaisista harrastuksista mainittakoon erikoisesti voimistelu ja urheilu. Voimisteluharjoituksia pidettiin Kymintehtaan koululla opettaja Hultinin johdolla. Yleisurheilussa oli Salmisen "leipälajina" seiväshyppy, jossa hän esim. eräässä kilpailussa v. 1906 saavutti parhaan tuloksen 320 sm saaden palkinnoksi "henkselit". Vuosina 1909—18 hän kuului Kymintehtaan Kisaan ja osal-

listui niihin aikoihin moniin kilpailuihin. Nykyisin ovat harrastukset keskittyneet etupäässä kotipuutarhan hoitamiseen.

SILINTERIMIES JUHO EMIL MÄKI

Kymin paperitehtaalta tulee 25.2.52 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 3.8.1885 Pietarsaareissa. Vuonna 1902 hän tuli työhön Kuusankosken paperitehtaalle kastelukoneelle ja oli sitten apumiehenä kalanterikoneella vuoteen 1904. Oltuaan välillä muualla hän tuli 15.3.1906 uudelleen yhtiömme palvelukseen jälleen Kuusankosken paperitehtaalle reservimieheksi kalanterikoneelle. Kymin paperitehtaalle hän siirtyi v. 1916 ja on työskennellyt siellä eri tehtävissä, mm. leikkuukoneella, bobinikoneella, kiilloituskalenterilla, viivauskoneella, silinterimiehenä ja pari vuotta paperikoneen varahoitajana. Nykyisin hän on silinterimiehenä pk. 3:lla.

Mäen osallistumisesta yhteisiin rientoihin mainittakoon, että hän on ollut jäsenenä mm. kunnallis- ja valtiollisten vaalien vaalilautakunnissa, kunnan terveydenhoitolautakunnassa ja tehtaan kansakoulun johtokunnassa ja on nykyisin soteleskien ja kaatuneiden omaisten huolto r.y:n Kuusankosken alaosaston puheenjohtajana.

VILAAJA HEMMING HEISKALA

Voikan korjauspajalta tule 18.1.51 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 2.1.1886 Iitissä ja aloitti jo 12-vuotiaana työntöön Voikan puuhiomolla. Oltuaan muutamia vuosia muualla, mm.

Vilho Kaskenperä.

Hovinsaaren selluloosatehtaalla Kotkassa sen rakennusaikana ja voimalaitosrakennuksella Pyhtäällä hän tuli takaisin Voikkaalle ns. pienen voimalaitoksen rakennus- ja asennustöihin. Vuonna 1910 hän meni Amerikkaan työskennellen mm. kaivoksissa ja farmeilla. Viiden vuoden kuluttua hän palasi kotimaahan ja tuli jälleen Voikkaalle koneitten korjaajaksi koskityöosastolle. Korjauspajalle hän siirtyi v. 1931 ollen Tampellan monttöörien mukana hiomon uuden kuorimon koneita asennettaessa. Kuorimon valmistuttua hän jäi sen koneiden huolto- ja korjausmieheksi, jota tointa hän edelleenkin tunnollisesti ja monipuolisen ammattikokemuksen saaneena taitavasti hoitaa.

Heiskala on kuulunut Kuusankosken kunnanvaltuustoon kunnan perustamisesta eli vuodesta 1921 alkaen vuoteen 1933 saakka ja työväenopiston johtokuntaan opiston perustamisesta lähtien aina vuoteen 1945 asti.

LASTAUSESIMIES VILHO KASKENPERÄ

Voikan paperitehtaalta tulee 31.12.51 olleeksi 40 v. yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 28.1.1891. Ensimmäisen kerran hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1910 Läskelän paperitehtaalle, missä työskenteli ensin rullamiehenä ja sen jälkeen apumiehenä kalanterikoneella sekä tämän koneen hoitajana noin 3½ vuotta. Oltuaan välillä 9 kuukautta Venäjällä hän tuli 15.8.19 uudelleen Läskelän paperitehtaalle paperivaraston hoitajaksi ja paperin lähettäjäksi. Tässä toimessa hän oli maaliskuun 15 päivään 1940. Hallassa hän oli töissä saman vuoden syksyllä pari kuukautta. Voikkaalle hän muutti 7.11.44 lastausmieheksi paperivarastolle ja on tässä toimessa edelleenkin.

Kaskenperän mieliharrastuksia olivat nuorempana metsästys ja kalastus. Läskelässä ollessaan hän kuului soittokuntaan noin 25 vuotta. Hän kuului suojeluskuntaan järjestön perustamisesta sen lakkauttamiseen saakka.

PAPERITYÖLÄINEN IDA HAIMI

Voikan paperitehtaalta tulee 31.1.52 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 3.7.1893 ja on työskennellyt paperinlajittelijana sekä apulaisena leikkuukoneella.

ARKIN VASTAANOTTAJA ANNA TIRKKONEN

Kymin selluloosatehtaalta tulee 13.2.52 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 18.1.1891 Orimattilassa ja tuli v. 1912 Kymin selluloosatehtaalle aluksi kokoojakoneelle ja siirtyi myöhemmin massakuopille. Vuodesta 1936 hän on ollut arkin vastaanottajana Minton-koneella ja on siinä toimessa edelleenkin.

Harrastuksista mainittakoon ulkoilu ja kukkien kasvattaminen.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja heidän uskollisesta uurastuksestaan yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

MERKKIPÄIVÄ

70-VUOTIAS.

Liikenne- ja yövartija Nestor Koste, Voikan ulkotyöosastolta, 25. 12. 51. Hän on syntynyt Iitissä. Jo poikasena aloitettu työsarka saman työnantajan palveluksessa on jatkunut Kymin—Kuusankosken ja Voikan tehtaiden eri osastojen kautta yhtäjaksoisesti nykyiseen liikenne- ja yövartijan toimeen Voikan ulkotyöosastolla. Ulkopuolella leipätyönsä Koste on osallistunut kunnalliseen elämään kuuluen Kuusankosken kunnanvaltuustoon 9 vuotta vuosina 1936—45. Myös ammattiyhdistystoiminta on hänelle ollut läheistä. Hän oli mm. sahateollisuustyöntekijäin ammattiosaston perustajajäsen. Palokuntaan hän kuului aikoinaan muutamia vuosia. Myös nuorisoseuratoiminnalle riitti aikaa pitkien työpäivien jälkeen, vaikka voimistelu, urheilu ja metsästys vaativatkin siitä huomattavan osan. Ampuma- ja urheiluseuran ajoilta Kosteella on monta mehevää juttua pussitappelusta ja pohkeita pakottavista juoksukiistoista. Muutenkin tämä pirteä mies (häntä ei voi sanoa vanhukseksi) on säilyttänyt henkisen vireytensä. Hän muistaa vuosikymmenien takaisia henkilöitä ja tapahtumia ja osaa kertoa niistä elävästi. Nuorena eräretkillä herännyt rakkaus luontoon on ollut suurena tekijänä pitäen elämän "vaaterissa" työn ja omien harrastusten välillä. Tyytyväisenä hän nyt "vainionsa veräjän puolessa" seuraileekin työpaikaltaan ympärillä laajenevaa tehdasta, joka kerran hihnan puutteessa Kujalan Taavetin eväskontin viinekkeillä lähti pyörimään, kuten Koste kertoi. Tuskinpa sitäkään moni tietää, mutta Koste on asiasta varma.

60-VUOTIAITA.

Jälkivuolija Lauri Inkeroinen, Voikan selluloosatehtaalta, 4. 12. 51. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1921 Voikan

paperitehtaalle, mistä v. 1937 siirtyi Voikan selluloosatehtaalle, missä hän oli pakkaajana vuoteen 1948, jolloin siirtyi selluloosatehtaan kuorimoon. Vapaaajat kuluvat oman talon kunnostamisessa ja kotipuutarhan hoidossa.

Siivooja Edla Puranen, Voikan puuhiomolta, 27. 12. 51. Hän on niitä "oikeita immeisiä", syntynyt Rautalammin Kerkonkoskella. Hän oli ensin töissä kotipuolellaan ja kokeili sitten sahatöitä Pölläkkälän sahalla. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensi kerran 16. 5. 27 ja on sen jälkeen työskennellyt useampaan otteeseen eri osastoilla, viimeksi vuodesta 1942 Voikan puuhiomolla, missä hän nykyisin on siivoojana. Hän omistaa Voikkaalla talon ja tontin ja niiden kunnossa pidossa vapaa-ajat kuluvatkin. Sotien aikana hän kasvatti lampaista, joista sai sekä suuhun että päälle pantavaa.

Raaminpurkaja Kaarlo Viljo Pekkola, Kymin paperitehtaalta, 20. 1. 52. Hän on syntynyt Orimattilassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1926 Kymin ulkotyöosastolle halkojen lastaukseen pannuhuoneelle ja siirtyi myöhemmin massanpurkajaksi. Nykyisin hän työskentelee raaminpurkajana Kymin paperitehtaalla. Pekkolan harrastuksista mainittakoon oman talon rakentaminen ja kotipuutarhan hoito.

Asfalttimies Aarne Luoma, Voikan rakennusosastolta, 21. 1. 52. Hän viihtyi asuinseudullaan Orimattilassa rippikouluikänsä saakka, mutta sitten täytyi lähteä maailmalle. Työtä löytyi rakennusmiehelle joka puolella, aina Pietaria myöten, mistä hän kuitenkin ennen vallankumousta palasi Suomeen työskennellen sitten rakennuksilla etupäässä Helsingissä. Vuonna 1926 hän tuli Voikan rakennusosastolle ja on siitä lähtien ollut työssä samalla osastolla ja saman mestarin alaisena. Tämä on todistuksena molemminpuolisista hyvistä suhteista. Nuorena Luo-

Nestor Koste.

Lauri Inkeroinen.

Viljo Pekkola.

Aarne Luoma.

Hilda Sorsa.

Jalmari Virtanen.

Hemming Toivonen.

Väinö Hamari.

ma oli innokas soiton ja laulun harrastaja. Hän kuului laulukuoroihin ja soittokuntiin aina siellä, missä työtäkin löytyi. Myös urheilu ja varsinkin voimistelu kuuluivat nuoruusajan harrastuksiin.

Mankelinhoitaja Fanni Matilda Ahola, Kymin talousosastolta, 29.1.52. Hän on syntynyt Kylmäkoskella ja tullut yhtiömme vakinaiseen palvelukseen helmikuussa 1944 ulkotyöosastolle, mistä 30.7.46 siirtyi nykyiseen toimeensa talousosastolle.

Saunottaja Hilda Sorsa, Kymin talousosastolta, 16.2.52. Hän on syntynyt Valkealassa. Jo varsin nuorena hän joutui vieraan palvelukseen maataloustöihin kotikylässään. Mentyyään naimisiin hän muuttaman vuoden kuluttua muutti perheensä keralla Kuusankoskelle. Mieheensä kuoltua hän tuli 4.1.39 yhtiön palvelukseen Kymin puuhiomoon oltuaan sitä ennen aika-ajoittain tilapäisluontoisessa työssä ulkotyöosastolla. Kymin puuhiomosta hän siirtyi toukuussa 1939 Kuusankosken puuhiomoon ja sieltä 27.5.40 talousosastolle saunottajan toimeen. Nuorena rva Sorsa osallistui nuorisoseuratyöhön kotikylässään. Myöhemmin vuosina ovat varsinkin käsityöt olleet hänen vapaa-aikojensa harrastuksia.

Korjausmies Jalmari Virtanen, Kymin ulkotyöosastolta, 23.2.52. Hän on syntyjään iittiläinen ja on tullut yhtiömme palvelukseen v. 1916 ulkotyöosastolle purkaus- ja lastaustöihin. Uskollisesti hän on työskennellyt samalla osastolla yli 35 vuotta, josta ajasta viimeiset 10 vuotta nykyisessä korjausmiehen ammatissaan. Vapaa-aikojen harrastuksista mainit-

takoon oman asuinrakennuksen ja puutarhan kunnossapito.

50-VUOTIAITA.

Puuseppä August Niittya ho, Voikan puuseppänverstaalta, 8.12.51. Hän on syntynyt ja kasvanut Ähtärissä. Työskenneltään jonkin aikaa Vääräkosken kartonkitehtaalla hän muutti v. 1927 Jääskeen, missä oli puuseppänä, viimeksi Kuitu Oy:ssä. Kodin jäätyä kahteen otteeseen rajan taakse hän muutti v. 1944 perheineen Voikkaalle ja tuli nykyiseen työhönsä puuseppänverstaalle. Pian hän rakensi jälleen oman talon Pilkanmaahan. Huolehtiminen suuren perheen toimeentulosta ja jo kolmannen kodin perustaminen lyhyen ajan sisällä ovat vaatineet vapaa-ajat tarkkaan. Rauhallisen luonteensa ja uutteruutensa ansiosta Niittya ho on saavuttanut esimiestensä ja työtoveriensa luottamuksen.

Väinö Ilmari Sikanen, Voikan talousosastolta, 13.12.51. Hän on syntynyt Haukivuorella, mutta jo vuoden ikäisestä hän on ollut voikkaalainen. Yhtiömme palveluksessa hän on ollut useaan eri otteeseen, milloin ulkotyöosastolla, milloin taas rakennusosastolla ja uittotöissä. Vuonna 1930 hän tuli Voikan puuhiomolle ja oli siitä lähtien vakinaisesti työssä, kunnes joulukuussa viime vuonna joutui vaikean selkävian takia siirtymään väliaikaiselle eläkkeelle.

Muurari Hemming Toivonen, Voikan raken-

Fabian Lahdelma.

Arvi Okka.

Vihtori Yrjönen.

T. R. Kankahainen.

Väinö Evald Kytö.

S. A. Saastamoinen.

Edvard Sipola.

nusosastolta, 20. 12. 51. Hän on syntynyt Nastolassa. Nuorempana hän teki rakennustöitä kotipaikkakunnallaan, mutta valittuaan sitten muurarin ammatin hän aloitti v. 1933 kiertokulun savupiippujen muurarina eräällä suurilla teollisuuslaitoksilla. Tainionkosken, Tampereen, Helsingin ja Porin kautta jatkui vaellus aina Petsamon Nikkeli Oy:n laitoksille asti. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1926. Toivoselle on näytelmäharrastus ollut läheinen jo poikavuosista lähtien. Hän kuului mm. Voikan työväenyhdistyksen näyttämöön useita vuosia esiintyen monissa vaativissa osissa. "Mustalaisruhtinatar", "Kreivitär Mariza" ja "Nummisuutarit" sekä monet muut suuret näytelmät kuuluivat siihen aikaan tämän harrastelijateatterin ohjelmistoon. Laulu- ja soittoharrastusten lisäksi hän oli nuorempana myös innokas urheilija. Nyt on rakenteilla oma talo ja se tulee vielä jonkin aikaa vaitimaan tämän monitaitoisen miehen kaiken vapaaajan.

Betonimies Väinö Hamari, Voikan rakennusosastolta, 24. 12. 51. Hän on syntynyt Valkealassa. Poikavuodet kuuluivat kotikylässä maatoissa, mutta pian alkoi mieli palaa tehtaalle parempiin ansioihin. Jo v. 1915 hän tulikin uittotöihin Voikan tehtaalle ja kolmen vuoden kuluttua hevosmieheksi ulkotyöosastolle. Siitä lähtien hän on lyhyitä keskeytyksiä lukuunottamatta työskennellyt rakennus-, ulkotyö-, paperi- ja korjauspajaosastoilla, pääasiassa kuitenkin ensinmainitulla osastolla betoni- ja kirvesmiehenä sekä nykyisin panostajan tärkeässä tehtävässä. Siinä hommassa ei voi luottaa "tuuriin", vaan on joka hetki oltava valppaana, koska ollaan räjähdysaineitten kanssa tekemisissä. Ja hyvin on Hamari tehtävänsä hoitanutkin. Mitä vapaa-aikojen viettoon tulee, niin nuorempana oli Hamarilla tapana varsinkin keväisin käydä Pyhäjärven kaislikoissa haukia narraamassa, ja kun vielä nytkin puutarha- ja talonkunnostamistöiltä aikaa liikenee, voidaan hänet tavata huolestuneena luotailemassa entisestään huonontuneita kalavesiä.

Valaja Emil Ahlqvist, Kymin korjauspajalta, 11. 1. 52. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1919 Kymin ulkotyöosastolle. Korjauspajalle hän tuli ensimmäisen kerran v. 1923 ja uudel-

leen v. 1945 oltuaan välillä 16 vuotta Kymin höyryosastolla hiilitransportin hoitajana.

Puhelinmontööri Aaro Pessa, Voikan sähköosastolta, 14. 1. 52. Hän on ollut yhtiön palveluksessa yli 30 vuotta.

Ylirasvaaja Fabian La h d e l m a, Voikan selluloosatehtaalta, 14. 1. 52. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tuli yhtiön palvelukseen ensi kerran v. 1921 Voikan talliosastolle. Selluloosatehtaalalle hän siirtyi v. 1932 työskennellen eri ammateissa, mm. happosastolla toistakymmentä vuotta. Nykyisessä toimeksaan hän on ollut vuodesta 1946. Vapaa-aikojen harrastuksista mainittakoon oman talon kunnossa pito ja urheilu. Hän on useina vuosina osallistunut masahiihtoihin ja viime vuosina harrastushihtoon ja -kävelyyn. Lahdelma toimii osastonsa urheiluyhdysmiehenä.

Lämmittäjä Arvi O k k a, Kymin höyryosastolta, 16. 1. 52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen 7. 5. 1917 ulkotyöosastolle, mistä erosi 10. 2. 18, mutta tuli takaisin yhtiön työhön 3. 6. 18, tällä kertaa talliosastolle. Palveltuaan sitten ulkotyö- ja rakennusosastoilla sekä noin 14 vuotta lämmittäjänä Kymin selluloosatehtaalla ja oltuaan noin 2½ vuotta muualla töissä, hän tuli 20. 4. 41 nykyiseen toimeensa lämmittäjäksi Kymin höyryvoimalaitokselle ja on hoitanut tehtävänsä tunnollisesti. Vapaa-aikansa hän viettää mielellään kirjallisuuden parissa.

Jälkikuorija Frans K a h a r i Kymin selluloosatehtaalta, 17. 1. 52. Hän on syntynyt Ikaalisissa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäinen kerran v. 1925 massakuoppamieheksi Kymin selluloosatehtaalalle. Työskenneltyään jonkin aikaa siellä hän siirtyi muualle töihin ja kävi ulkomaillakin. Vuonna 1941 hän tuli uudestaan yhtiömme palvelukseen, tällä kertaa klooritehtaalle, mistä kuitenkin jo seuraavana vuonna joutui sotahommiin. Kesän 1943 hän oli komennuksella Haukkasuolla nostamassa turvetta. Oltuaan sitten vuoden metsäosaston töissä Saverolla hän siirtyi klooritehtaalle, mistä v. 1948 sai siirron Kymin selluloosatehtaalle, jossa työskentelee jälkikuorijana. Vapaa-aikoinaan Kahari harrastaa mm. kalastusta ja puutarhanhoitoa.

Seppä Vihtori Y r j ö n e n, Voikan rakennusosastolta, 24. 1. 52. Hän on syntynyt Vehkalahtella, mis-

tä jo poikasena muutti vanhempiensa mukana Rantasalmelle ja sieltä 12 vuoden kuluttua Elimäen Raussilaan, missä hän löysi ammatinsa. Oltuaan kaksi vuotta sepän opissa hän käänsi "keulan" Savoon päin ja ryhtyi omin neuvoin huolehtimaan toimeentulostaan. Nyt oli jo vaimokin matkakumppanina. Säämingin pitäjässä Yrjönen sitten harjoitti sepän ammattia omassa pajassaan. Seppä olikin siellä päin niihin aikoihin kirkkoherran ja vallesmannin jälkeen arvossa seuraava henkilö, mutta siitä huolimatta Yrjönen sanoi hyvästit savolaisille ja muutti v. 1926 Voikkaalle rakennusosaston töihin. Oltuaan välillä jonkin aikaa metsätöissä hän tuli jälleen yhtiömme palvelukseen ja on sen jälkeen työskennellyt eri osastoilla toista vuosikymmentä. Ja tuskinpa enää tekee mieli muualle lähteäkään, sillä täällä hänellä on oma talo puutarhoineen ja siinä riittää puuhailua raskaan työpäivän jälkeen aivan tarpeeksi. "Mikäs nyt on takossa, kun on päässyt miehen ikään ja on oma poika sällinä isän ammatin oppimassa", tuumii tämä uttara ja aina hyväntuulinen seppä.

Kirvesmies Kaarlo Juutila, Kymin rakennusosastolta, 28.1.52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen jo koulupoikana. Ensin hän joutui pinoamaan puita ulkotyöosastolla, mutta sitä tehtiin vain kesäisin. Iän vähitellen karttuessa työaikakin muuttui jatkuvaksi, ympäri vuoden kestäväksi uurastukseksi. Juutila on työskennellyt paitsi ulkotyöosastolla myös selluloosatehtaalla ja sahalla sekä eri rakennustyömailla. Nykyisellä osastollaan hän on ollut vuodesta 1942 lähtien. Nuoruudessaan Juutila oli innokas urheilija ja osallistui kilpailuihin, erikoislajeinaan keskipitkien matkojen juoksu ja myöhemmin paini. Nykyään, kun on tullut hankituksi oma talo, harrastukset ovat suuntautuneet osittain uusille urille, pääasiallisesti kodin piiriin. Urheilun lämpimänä ystävänä Juutila on kuitenkin pysynyt kuuluen edelleenkin jäsenenä Kisaan.

Moottorinhoitaja Toivo Rikhard Kankainen, Voikan sähköosastolta, 7.2.52. Hän on syntynyt Hollolassa maanviljelijän poikana. Käytyään maamieskoulun hän jatkoi isänsä ammattia pienviljelijänä omalla tilallaan 20 vuotta. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 27.11.43 Voikan sähköosastolle je työskentelee nykyisin moottorinhoitajana Voikan selluloosatehtaalla. Vapaa-aikansa hän käyttää oman talon rakentamiseen ns. markan tontille ja puutarhansa hoitamiseen sekä työväenopistotoimintaan. Nuorempana hän osallistui nuorisoseura- ja raittiustyöhön ja kuului suojeluskuntaan.

Piirtäjä Verner Anselmi Lehti, piirustuskonttorista, 10.2.52. Hän on syntyperäisiä kuusankoskelaisia ja on ollut yhtiömme palveluksessa yhtäjaksoisesti kohta 30 vuotta, lukuun ottamatta sitä vuotta, minkä hän heti Helsingin Teknillisen koulun käytyään oli suunnittelijana Sotasataman tykistötoimistossa Helsingissä. Ja suunnittelijana hän on täälläkin ollut suurin piirtein koko palveluskautensa. Hän on saanut suoritettavakseen vaativia tehtäviä ja hänen mittatarkkuutensa on tullut suorastaan sananparreksi. Hän nauttii työstään ja tuntee olevansa oikealla

Tohtori G. Waenerberg saanut lääkintäneuvoksen arvonimen.

Tasavallan presidentti on suonut Kymin Oy:n Voikan tehtaiden lääkäriksi, lääket.lis. Georg (Göran) Viktor Waenerbergille lääkintäneuvoksen arvonimen.

alalla. Lehti on erinomainen kertoja ja omaa huumorin lahjan. Hän kuului aikoinaan suojeluskuntaan ja harrastaa nykyisin kotipuutarhan hoitoa, erikoisesti omenanviljelyä.

Siivoaja Aino Laakso, Kuusankosken paperitehtaalta, 14.2.52. Hän on syntynyt Itissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 26.11.1920 Kymin paperitehtaalle, mistä 1.11.45 siirtyi Kuusankosken paperitehtaalle. Nykyisessä toimeksaan hän on ollut vuodesta 1949 lähtien. Vapaa-ajat ovat kuluneet kotihommissa.

Viilaja Väinö Evald Kytö, Kymin korjauspajalta, 17.2.52. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen v. 1917 Kymin ulkotyöosastolle. Nykyisessä toimeksaan Kymin korjauspajalla hän on ollut vuodesta 1920. Vapaa-aikoina riittää puuhaa oman talon kunnossa pidossa ja kesäisin pihamaan kaunistamisessa.

Höylääjä Sulo Armas Saastamoinen, Kymin korjauspajalta, 19.2.52. Hän on syntynyt Itissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1917 Kuusankosken asuinrakennusosastolle porapojaksi ammattikoulutalon rakennustöihin. Vielä samana vuonna hän siirtyi korjauspajalle ja on siitä lähtien ollut nykyisessä toimeksaan.

Kirvesmies Edvard Sipola, Kymin rakennusosastolta, 28.2.52. Hän on syntynyt Kymissä, mutta joutui näille tienoin jo pikkupoikana vanhempiensa muutettua Voikkaalle asumaan. Yhtiömme palvelukseen hän tuli jo nuorena, ja oman perhen perustaminen oli sitten omiaan liittämään miehen kiinteämpiin paikkakuntaan. Hän työskenteli aikaisemmin ulkotyöosastolla, puutarhassa ja rakennusosastolla, ja kun hän oli kokeillut vielä muissakin töissä, hän tuli v. 1943 uudelleen Kymin rakennusosastolle. Sipola on osallistunut moniin yhteisiin rientoihin ja sekä ammatillisissa että poliittisissa järjestöissä hän on ollut mukana nuoresta pitäen ja on edelleenkin.

Voikan paperitehtaan lentopallojoukkue noutamassa palkintojaan.

VOIKKAALLA.

Voikan tehtaan kesäurheilukauden päättäjäiset pidettiin lokakuun 25 p:nä Voikan Seuratalossa. Tilaisuuteen oli kutsuttu kaikki kesän aikana pidetyissä kilpailuissa palkinnoille päässeet sekä urheiluyhdistysmiehet, työpaikkaurheilutoimikunnan jäsenet ja osastojen johtajat. Järjestelystä huolehtivat tällä kertaa Korjauspaja ja Selluloosatehdas siten, että ensin mainittu järjesti ohjelman viimeksi mainitun huolehtiessa juhlahuoneiston koristamisesta.

Alkajaisiksi soitti Korjauspajan miehistä koottu yhtye kaksi kappaletta, minkä jälkeen TyPu:n jäsen Einari Virtanen piti tervehdyspuheen selostaen samalla lyhyesti työpaikkaurheilun merkitystä kansanurheilun kohottajana. Kun välillä oli laulettu yhteisesti "Kymenlaakson laulu", oli esiintymisvuorossa Antti Lukka, joka laajassa esitelmässään suoritti perusteellisen tutkielman "Naisesta". Yhtyeen soitettua välillä merimiesvalssin seurasi illan päätäpähätelmä, palkintojenjako, jonka suorittivat varat. Aunni K. Kantonen ja liik.-neuvoja O. Rautjärvi. Palkintoja jaettiin kaikkiaan 119 kappaletta sekä lisäksi harrastusmerkkejä 76 kpl. Palkintojenjaon yhteydessä loi liik.-neuvoja Rautjärvi samalla lyhyen katsauksen kunkin kilpailualan tapahtumiin ja totesi, että harrastusurheilulajit ovat vuosi vuodelta pystyneet vetämään puoleensa entistä suuremmat joukot palvelen täten erinomaisella tavalla kansanurheilun jaloa aatetta. Myös lentopallosarjat ovat osoittautuneet hyvin suosituiksi ja joukkueiden lukumäärä on jatkuvasti kasvanut. Muissa urheilulajeissa olivat saavutukset pysyneet entisellään. Palkintojenjaon jälkeen seurasi filmiesityksiä. Tällöin saatiin nähdä mm. kaksi urheiluaiheista filmiä ja niissä välähdyksiä nyrkkeilymaaoittelusta Neuvostoliitto—Suomi, jalkapallomaaoittelusta Jugoslavia—Suomi sekä Kuu-sankoskella viime kesänä pidetyistä TUL:n yleisurheilumestaruuskilpailuista. Viimeisenä ohjelmanumerona suoritettiin osastojen välinen pussiviestikilpailu 4-miehisin joukkuein. Tämän tasaväkisen ja hauskan kilpailun voittajaksi selvisi Selluloosan joukkue, jonka ankkurimies ennätti pamauttaa pus-

Kesäurheilukauden päättäjäiset.

sinsa muutamaa silmänräpäystä ennen Paperitehtaan ankkuria. Ennen karkelointia tarjoiitiin yleisölle maikoiset pullakahvit.

Kun kävely- ja uintiharrastuskilpailuissa sekä lentopallo- ja kesämestaruuskilpailuissa palkintoja saaneiden nimet on jo aikaisemmin kilpailuselostusten yhteydessä lehdessämme julkaistu, emme ryhdy niitä toistamaan, vaan liitämme tähän luettelon vain suuunnistamiskilpailuissa palkituista sekä kankaisen hiihtomerkin saaneista, jotka eivät ole nähneet nimeään lehdessämme.

Suunnistamiskilpailut. Yleinen sarja, matka 9,8 km: 1) A. Klemola, Sähkö, 2.20.07. 2) Kl. Luukkainen, Rak.-os. 2.33.30. 3) M. Lindström, Paperitehdas, 2.36.02.

Yli 35-vuotiaat, matka 9,8 km: 1) V. Nurminen, Höyry, 3.24.00.

Naiset, matka 5,7 km: 1) Hilikka Kuusela, Sos.-os., 2.25.30.

Nuoret, matka 5,7 km: 1) P. Värjä, Korjauspaja, 50.15. 2) A. Taskinen, Korjauspaja, 1.05.25. 3) S. Nurminen, Höyry, 1.24.06.

Kankaisen hihamerkin saivat kahdella leijonalla: Armas Virtanen, Paperitehdas, Vallu Vainio, Karbidi, Kirsti Tiuhonen, lapsi, Yrjö Silvonen, Korjauspaja, Taisto Seppälä, lapsi, Viljo Qvick, Sähkö, Veikko Nurminen, Höyry, Irja Nurminen, vaimo, Vilho Laakkonen, Paperitehdas, Tuomo Knapp, lapsi, Hilikka Vilenius, lapsi, Raili Turkkila, Rak.-os., Matti Storhammar, lapsi, Terttu Silvonen, vaimo, Elin Rintanen, Rak.-os., Raili Penttilä, Ulkotyö, Seppo Nurminen, lapsi, Toini Luoranen, Paperitehdas, Osmo Kvist, Sähkö, August Kiiskinen, Rak.-os., Aarno Joutjärvi, Paperitehdas, Kaarlo Hasari, Sell., Aarne Aarnio, Paperitehdas, Ritva Henttu, lapsi, Emil Ahonen, Sell. ja Erkki Knapp, Korjauspaja.

Yhdellä leijonalla: Irene Wilen, lapsi, Hilja Vilenius, vaimo, Liisa Varjonen, lapsi, Maila Valtonen, lapsi, Jorma Tolonen, lapsi, Ilkka Tirkkonen, lapsi, Silja Tiirikka, lapsi, Irma Talastie, Konttori, Hertta Seppälä, lapsi, Pauli Ryöppy, Paperitehdas, Erkki Roitto, Ulkotyö, Mirja Pulliainen, lapsi, Eira Peltonen, Paperitehdas, Ulla Nyman, lapsi, Kaino Lindström, lapsi, Hilikka Lulu, Sähkö, Juhani Lahti, Korjauspaja, Raimo Kääriäinen, Sell., Pertti Kuokka, lapsi, Aulis Korhonen, Sell., Niilo Joutjärvi, Paperitehdas, Eino Hottinen, Rak.-os., Irja Henttu, vaimo,

Vasemmalla kahden leijonan hihamerkin saaneita. Edessä 7-vuotias Hans-Erik Wallberg, joka hiihti 234 km ja käveläi 199 km. Oikealla kävelyharrastuskilpailussa palkinnon saaneet pojat paremmuusjärjestyksessä vasemmalta lukien: Aaro Koskipuro, Veikko Turkki, Lauri Polkko, Raimo Lehtinen ja Ilkka Lampinen.

Astrid Hansen, vaimo, Erkki Gröndahl, Sell., Paavo Vähänen, Karbidi, Airi Vehmassalmi, vaimo, Elma Vanhala, Paperitehdas, Kaarlo Turunen, Sähkö, Teuvo Toivonen, lapsi, Maija Tikkanen, lapsi, Ritva Tiirikka, lapsi, Rauno Storhammar, lapsi, Kaino Salo, Sell., Liisa Ryöppy, vaimo, Urho Rantaharju, Paperitehdas, Eila Puljava, Karbidi, Hilda Parikka, vaimo, Lempi Nurminen, vaimo, Airi Lindström, lapsi, Kerttu Lahtinen, vaimo, Anja Lahdelma, Paperitehdas, Sampo Kuokka, lapsi, Aili Koskinen, vaimo, Aila Kankahainen, lapsi, Elna Jokinen, Talous, Marita Henttu, lapsi, Sture Hansen, Sell., Ritva Hamari, lapsi ja Erkki Aalto, Paperitehdas.

KUUSANKOSKELLA.

Kymin—Kuusankosken tehtaitten vastaava tilaisuus pidettiin seuraavana päivänä eli lokakuun 26:ntena Kuusankosken Seuratalossa Kymin Paperitehtaan toimiessa tällä kertaa isäntänä.

Kun Rytmii-Ystävien yhtye oli alkusoittona esittänyt pari kappaletta, lausui Arvo Korpi järjestäjien puolesta yli 200-päisen osanottajajoukon tervetulleeksi. Kuuluttajana toimineen O. Backmanin humoristisen esityksen jälkeen kuultiin Arvo Korven laulamana näppärästi koottu kansanlaulusikermä. Liikuntaneuvoja R. Valleala loi katsauksen kesän urheilutapahtumiin ja näytti sitten samat lyhytelokuvat kuin Voikkaallakin. Kahvinjuonnin jälkeen oli ohjelmassa palkintojenjako, jonka suorittivat sos. pääll. Ake Launikari ja liikuntaneuvoja Valleala. Kaikkien muitten palkinnonsaajien nimet olemme julkaisseet kilpailuselostusten yhteydessä, lukuunottamatta lentopallokilpailua, jossa kunkin sarjan voittaneen joukkueen pelaajista jokainen sai palkinnon, mutta toiseksi ja kolmanneksi sijoittuneista joukkueista vain yksi pelaaja arvan perusteella. Palkintoja saivat näin ollen seuraavat:

A-sarja. Kymin Paperitehdas: Matti Frimodig, Reijo Luomala, Rauni Henttonen, Väinö Pesu, Veik-

ko Pasi ja Reino Lindqvist. Talousosasto: Jaakko Palmu. Rakennusosasto: Raimo Sahlberg.

B-sarja. Maalarit: Paavo Makkonen, Niilo Katainen, Ossi Kapanen, Jaakko Taskinen, P. Levänen, Erkki Erkinharju. Kuu Korjauspaja: Risto Aro. Piirustuskonttori: Pentti Myöhänen.

C-sarja. Sähköosasto: Lasse Forsman, Pentti Heikkilä, Antti Juusela, Pirkko Mäntylä, Irma Hokkinen ja Tapani Anttila. Sosiaaliosasto: Lars Högström. Laboratorio: Yrjö Teinilä.

Naisten sarja. Kauppa Oy.: Tellervo Kontula, Terttu Tuukkanen. Liisa Poikala ja Pirkko Henttu. Sosiaaliosasto: Inga Fredriksson. Korjauspaja: Anja Silvonon.

Vuoden parhaan urheilijan palkinnon sai Korjauspajan Väinö Lehtinen, jonka sarja oli erinomainen: hiihdossa toinen, 1.393 km, kävelyssä ensimmäinen, 827 km, ja uinnissa ensimmäinen, 10.000 m.

Palkintojenjaon päätyttyä harrastettiin liikuntaa musiikin tahdissa.

IITTELÄISIÄ SANANPARSIA.

”Kuivaks on kala paistettu”, sano Kymin miäs kun tuppee pureksi.

”Siithän soon jos siä min nait ja Valkeilah viät”, sano Iitin likka.

”Isomusta eles ja Toramikko rejes”, sano Nastolan miäs ku ruumih varasti.

Siint tuntee tuhman miähen, sil on pitkä kirvesvars.

Ei se sumeil, se sanoo kohlastee nenäst nokkaa.

Sit varten hevospel länket on että se vetää.

Piänes pellos on yhtä suuri verjä, kun suuressakih. Kyl sit täs on jokahiisel länket niskas (jokaisella omat huolensa).

Kun on suuret jutut niin tyät sopii tuakkoseh.

Vedon pesäpallojoukkue, joka v. 1935 ensimmäisen kerran hankki seuransa nimiin Suomen mestaruuden. Takarivissä: A. Hakalainen, I. Törrönen, Y. Kara, Ossi Leino ja T. Jokinen. Edessä: L. Nyman, K. Markkanen, L. Hannula ja Y. Perinne.

KUUSANKOSKEN VETO 20-VUOTIAS.

Lokakuun puolivälissä juhli Kuusankosken Veto perustamisensa 20-vuotismuistoa. Veto perustettiin elokuuhun 24 p:nä 1931 pesäpallon erikoisseuraksi, mutta sittemmin on sen ohjelmaan liitetty myös jalka-, jää- ja koripallo sekä jääkiekko. Parhaiten on seura kuitenkin menestynyt pesäpallossa, sillä jo v. 1934 se kohosi mestaruussarjaan pysyen siellä kymmenkunnan vuotta, miltei koko ajan kärkitiloilulla, ja hankkien Suomen mestaruudenkin nimiinsä kolmasti, nimittäin vuosina 1935, -37 ja -40. Myöhemmin alkanut laskusuunta vei seuran sitten aina maakuntasarjaan saakka, mutta viime kesä antoi hyviä lupauksia vastaisen varalle, sillä Vedon nuorista pelaajista kokoonpantu, innostunut ja tunnollisesti harjoitteleva joukkue sai paikan Suomen sarjassa voitettuaan kaikki vastustajansa. Toivottavasti menestys jatkuu.

Vedon puheenjohtajina ovat toimineet opettaja Jalmari Lehtosallo v. 1931—38, opettaja Akseli Ylikangas v. 1939—47 (nykyisin kunniapuheenjohtaja), ylimestari Ahti Hakalainen v. 1948—50 ja konttoristi Lauri Pakkanen vuoden 1951 alusta lukien.

20-vuotisjuhlan ohjelmaan kuului ensin kunniakäynti Vedon perustajajäsenen ja ensimmäisen puheenjohtajan, opettaja Jalmari Lehtosalon haudalla Kuusankosken vanhalla hautausmaalla. Iltapäivällä suoritettiin pesäpallo-ottelu "vanhojen partojen", s.o.

mestarijoukkueisiin kuuluneista pelaajista kootun joukkueen ja nykyisen joukkueen kesken. "Vanhukset" osoittautuivat vielä yllättävän hyväkuntoisiksi ja nuori joukkue saikin poistua kentältä hävinneenä lopputuloksen ollessa 7—3. Voittaneessa joukkueessa pelasivat K. Markkanen, E. ja T. Jokinen, Y. Perinne, L. Hannula, E. Häkkinen, Ossi Leino, A. Ihämäki ja A. Hakalainen. Nuorten joukkueen muodostivat H. ja M. Ylikangas, P. Lehtinen, T. Vanhalakka, J. Starck, T. Anttila, E. Heikkinen, T. Aalto ja A. Taskinen. Vedon puolesta ojennettiin vanhojen joukkueeseen kuuluneille ja ottelun pelituomarille E. Kiurulle muistoksi visakoivuinen pienoismaila, johon oli kiinnitetty Vedon merkki.

Illalla pidettiin Seuratalossa illanvietto jäsenille ja heidän lähimmille omaisilleen. Tässä tilaisuudessa lahjoittivat päivän otteluun osallistuneet vanhat pelaajat Vedolle upean kiertopalkinnon, josta lahjoittajien laatimien sääntöjen mukaan tullaan viitenä vuotena kilpailemaan pesäpallopelaajien kesken määrättyä pistelaskujärjestelmää noudattaen. Parhaan pistemäärän saavuttanut pelaaja saa sitten palkinnon lopullisesti omakseen.

Illan kuluessa sai juhliava seura vastaanottaa lukuisia onnitteluja, mm. Suomen Pesäpalloliitolta ja sen Kymenlaakson piiritoimikunnalta.

Suunnistajillamme kohtalainen menestys

Kymenlaakson teollisuus- ja liikelaitosten sekä varuskuntien välisissä kilpailuissa.

Kymenlaakson teollisuus- ja liikelaitosten sekä varuskuntien väliset kolmannet suunnistamiskilpailut pidettiin Inkeröisissä 7.10.51 Tampella Oy:n toimissa isäntänä. Kilpailujen ratamestari, tunnettu suunnistaja P. Laurila oli suunnitellut onnistuneet radat aivan tehtaan välittömään läheisyyteen. Ne olivat verrattain helpot suosien hyviä juoksijoita. Osanottajia lähti taipaleelle kaikkiaan 176.

Verrattuna aikaisempiin kilpailuihin sijoittuivat tehtaidemme edustajat hyvin. Erikoisesti E. Erkinharju, P. Värjä, U. Jyräs ja Else Kantola yllättivät mainioilla suorituksillaan voittaen sarjoissaan monta tunnettua tekijää. Parhaat tulokset eri sarjoissa:

A-sarja, matka 9,8 km: 1) H. Hasu, Kouvolan Varuskunta, 1.03.53. 2) A. HUUHTANEN, s:n, 1.10.25. 3) V. Rämä, Myllykoski, 1.10.46. 4) E. Erkinharju, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.11.27. 5) K.-E. Juutilainen, Upseerikoulu, 1.11.38. 6) H. Lanu, s:n 1.14.34. 7) A. Korppi, Sunila, 1.17.30. 8) T. Kirves, Myllykoski, 1.18.41. 9) L. Raudaskoski, Upseerikoulu, 1.19.32. 10) B. Perälä, Kouvolan Varuskunta, 1.19.35. 15) K. Luode, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.25.30. 20) O. Aaltonen, s:n, 1.28.54. 21) Kl. Luukkainen, Kymin Oy. Voikka, 1.29.40. 45) A. Klemola, s:n, 1.58.21. 48) H. Hänninen, Kymin Oy. Kuusankoski, 2.09.02. 49) M. Suominen, s:n 2.18.07.

C-sarja (yli 35-vuotiaat), matka 8,7 km: 1) A. Kii-rama, Karhula, 1.12.59. 2) T. Tukkimäki, Upseerikoulu, 1.15.10. 3) V. Saku, Kouvolan Varuskunta,

1.15.56. 4) U. Jyräs, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.18.54. 5) H. Posti, Kotkan Poliisilaitos, 1.20.10. 6) V. Porvari, s:n, 1.21.15. 7) P. Savia, Sunila, 1.21.57. 8) V. Miettinen, Harjun Saha ja Tiili, 1.22.31. 9) J. Pulkkanen, Kouvolan Varuskunta, 1.22.57. 10) E. Mäkelä, Myllykoski, 1.25.32. 14) V. Nurminen, Kymin Oy. Voikka, 1.34.55.

D-sarja (yli 43-vuotiaat), matka 8,7 km: 1) V. Akkanen, Kouvolan Varuskunta, 1.28.49. 2) E. Lindholm, Suomen Sokeri, 1.31.12. 3) I. Parkko, Kouvolan Varuskunta, 1.37.04. 4) M. Ahlholm, Upseerikoulu, 1.37.48. 5) A. Lindström, Sunila, 1.38.29.

Tässä sarjassa ei tehtaittamme ollut edustajia.

G-sarja (pojat, 1932 tai sen jälkeen syntyneet), matka 5,7 km: 1) H. Sarkeala, Karhula, 49.32. 2) P. Värjä, Kymin Oy. Voikka, 50.15. 3) R. Korhonen, Sunila, 59.09. 4) H. Paananen, Kymin Oy. Kuusankoski, 59.44. 5) R. Porvali, Myllykoski, 1.01.58. 6) M. Ukkola, Karhula, 1.02.49. 7) S. Kolkka, s:n, 1.04.06. 8) V. Alastalo, Myllykoski, 1.04.32. 9) R. Värtö, Sunila, 1.08.34. 10) A. Taskinen, Kymin Oy. Voikka, 1.08.45. 14) B. Perälä, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.10.55. 16) P. Laamanen, Kymin Oy. Voikka, 1.16.24. 17) R. Suominen, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.20.34. 19) S. Nurminen, Kymin Oy. Voikka, 1.40.00. 20) E. Erkinharju, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.50.37.

K-sarja (naiset), matka 5,7 km: 1) Anna-Liisa Valve, Myllykosken Kirjapaino, 1.16.48. 2) Else Kantola, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.19.15. 3) Eeva Muthonen, Myllykoski, 1.22.05. 4) Salme Soikkonen, s:n, 1.24.35. 5) Meeri Savia, Sunila, 1.25.49. 6) Tyyne Martikainen, Karhula, 1.30.36. 7) Alli Sihvola, Myllykoski, 1.34.04. 8) Kerttu Kuusi, s:n, 1.36.10. 9) Katri Kalliola, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.40.09. 10) Helga Seppälä, Myllykoski, 1.46.22. 12) Kirsti Pekkola, Kymin Oy. Kuusankoski, 1.58.04. 14) Alli Lahtinen, s:n, 2.29.04.

Joukkuekilpailut. A-, C- ja D-sarjat (10:n tulos): 1) Yhtyneet Paperitehtaat Myllykoski 14.19.14. 2) Upseerikoulu 14.32.49. 3) Sunila Osakeyhtiö 15.55.39. 4) A. Ahlström Osakeyhtiön Karhulan teht. 15.58.38. 5) Kouvolan Varuskunta 16.44.42. 6) Kotkan Poliisilaitos 17.17.41.

G- ja K-sarjat (5:n tulos): 1) A. Ahlström Osakeyhtiön Karhulan tehtaat 5.39.04. 2) Yhtyneet Paperitehtaat Myllykoski 6.18.45. 3) Kymin Osakeyhtiön Kuusankosken tehtaat 6.30.37. 4) Sunila Osakeyhtiö 6.32.57.

Tänä vuonna Suomen sarjaan nousseen joukkueen pelaajia. Takana: A. Taskinen, M. Ylikangas ja T. Aalto. Keskellä: J. Starck, T. Anttila ja T. Vanhalakka. Edessä: P. Lehtinen, A. Jäntti ja H. Ylikangas.

KULLAN ARVOINEN NEUVO.

Kesäkausi monine liikuntamuotoineen on nyt jo takana päin, mutta vaikka tällä hetkellä ei olekaan järjestettyä urheilutoimintaa, on jokaisen syytä hoitaa terveyttään esim. kotivoimistelulla, johon kaikilla on mahdollisuus. Tulokset näkyvät varmasti jo parin viikon kuluttua. Uhratkaa joka aamu 10 minuuttia pieneen liikkehtelyyn, siten säilytätte kehonne joustavana ja toimintakykyisenä sekä mielenne reippaana.

KÄSITYÖNEUVONTA

YHTIÖN PALVELUKSESSA OLEVILLE
ALKANUT.

"Työ tekijäänsä neuvoo", sanoo suomalainen sananparsi. Rohkeutta ja tarmoa vain vaaditaan, jotta uskaltaa käydä uuteen työhön käsiksi. Varsinkin käsityöalan monet mahdollisuudet tuntuvat houkuttelevilta, mutta ystävien rohkaisusta huolimatta peloittaa alkaa. Jokainen nainen tietää, kuinka suuri taloudellinen säästö koituu siitä, että osaa itse omella. Nyt on epäonnistumisen vaara vähentynyt, sillä marraskuun puolivälissä aloitettiin sosiaaliosaston toimesta ammattikoululla ja Voikan Seuratalossa käsityöneuvontapalvelu. Kaksi kertaa viikossa ovat pätevät ammatti-ihmiset molemmissa paikoissa antaneet ohjausta yhtiöläisille mitä erilaisimmissa käsityöalan töissä. Lasten vaatteiden ja aikuisten yöpukujen leikkauksissa on apu ollut kysytyntä, mutta moni on uskaltanut myös villapukuihin. Joulupukin kontista putkahtaa varmasti esille monta oman äidin ompelemaa lämpöistä vaatekappaletta. Yhtä suuri taloudellinen kysymys kuin on uuden ompeleminen, on myös osata hoitaa ja kunnostaa vanhaa. Kun tammikuun puolivälissä, myöhemmin ilmoitettavana aikana, käsityöneuvonta jälleen alkaa, olisi naisväen syytä suunnitella myös parsimis- ja paikkaustyöt, joissa annetaan ohjausta yhtä auliisti kuin uuden ompelemisessäkin. Neula ja lanka ahkeraan käyttöön kevätkaudella!

Joululahjat joutuivat.

Joululahjapulmaan tuli monelle naiselle yllättävä, iloinen ratkaisu, kun tehtaan kutomoilla järjestettiin kudontakurssit, joille annettiin joululahjakurssien nimi.

Osanotto näihin kursseihin oli ennätysmäisen vilkasta, ja koko ajan vallitsi aivan joulupukin työpaikan touhua muistuttava kuumeinen työinto. Valmistettiin tusinoittain erilaisia kauniita ja hyödyllisiä joululahjoja.

Lopettajaistilaisuuksissa voivat kurssilaiset tyytyväisinä ihaila töitään ja todeta, kuinka halvalla loppujen lopuksi saadaan aikaan kaunista ja hyvää, kun vain ryhdytään toimeen.

Nämä omin käsin valmistetut lahjat olivat arvokkaita käsitöitä, jotka hyvin täyttävät vaativankin joululahjan paikan.

Kaikki työt ja mallit olivat kurssien ohjaajan, tekstiilitaiteilija Annikki Salmen varmaa käsialaa, ja niinpä tuloskin oli erittäin onnistunut.

Askettäin pidettiin Kuusankoskella sosiaaliosaston järjestämänä kankaanpainantakurssit. Opettajana toimi neiti Heli Kyllönen, joka opetti kurssilaisille linoleumin leikkauksen ja painoväreillä suoritettavan painannan. Innostuneet kurssilaiset kirjailivat tällä tavoin pöytä- ja esiliinoja, kahvipannunmyssyjä ja monia muita vaate-esineitä. Kuvassamme neiti Kyllönen hieromassa väriä painolaattaan.

METSÄOSASTON TYÖNJOHTAJIA retkeilyllä Kuusankosken ja Voikan tehtailla.

Metsäosaston johdon vakinaiselle kenttähenkilöstölleen jo kauan suunnittelema retkeilytilaisuus toteutui 15.10.51 käynnillä Kuusankosken ja Voikan tehtailla. Haluttiin selvittää puuraaka-aineen hankinnan parissa päivästä päivään ja vuodesta vuoteen työskenteleville tämän raaka-aineen vaellus erilaisten kuljetuslaitteiden ja jalostusvaiheiden lävitse sen tehtaalle saapumishetkestä alkaen enemmän tai vähemmän valmiiksi tuotteeksi. Tarkoituksena oli lisäksi tutustuttaa asianomaiset työnantajan ”päämajaan” sekä Kuusankosken ja Voikan oleellisimpiin nähtävyyksiin ja sosiaalisiin laitoksiin ynnä luoda pieni piristävä keidas arkisen aherruksen lomaan veljellisen yhdessäolon merkeissä.

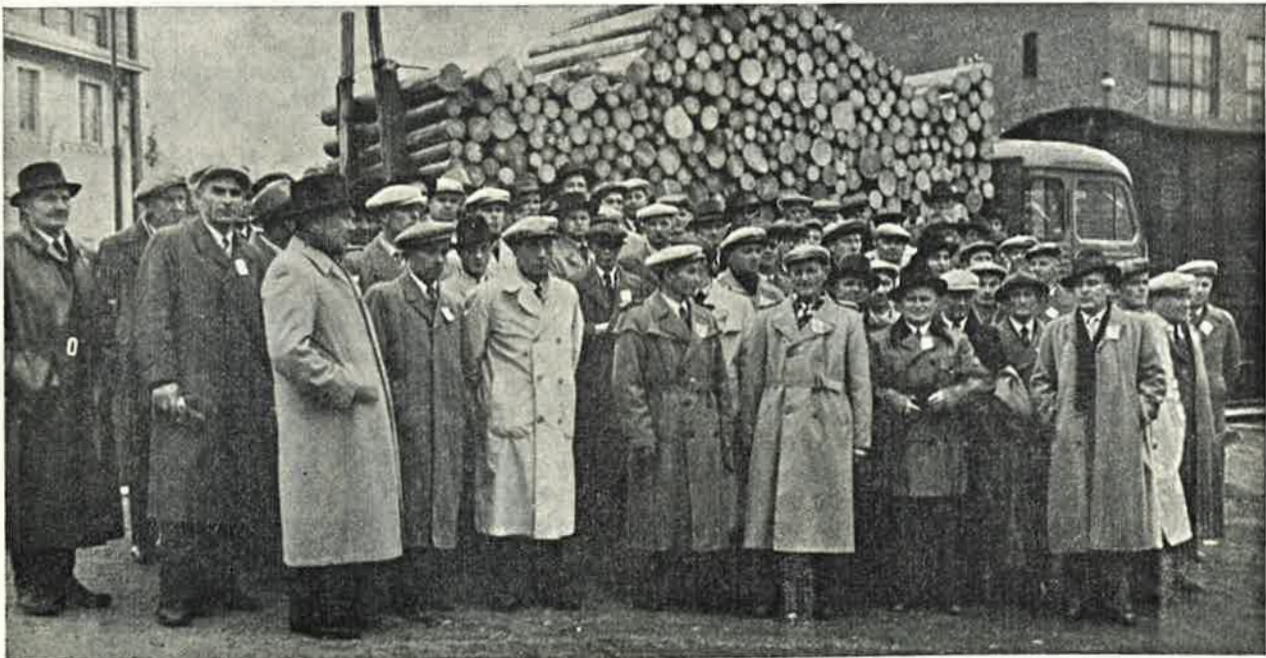
Retkeilyyn osallistui 81 kenttämiestä eri puolilta yhtiön toimialuetta. Ohjelmaan sisältyivät käynti Saksanahon varastoalueella, tutustuminen Osgoodnosturiin ja sen yhteydessä oleellisimpiin rautatievaunujen kuormauskysymyksiin, tutustuminen Kymintehtaan kuorimoon ja selluloosatehtaaseen, noin tunnin kestänyt kiertoaajelu kohteina Kuusankosken

ja Voikan sosiaaliset olosuhteet sekä yleiset nähtävyydet ynnä kiertokäynti Voikan kuorimolla, hiomolla sekä paperi- ja karbiditehtailla. Sosiaaliosasto ja eri tehdasosastot antoivat auliisti asiantuntija-apuaan kiertokäynnin aikana.

Voikan keskusruokalassa nautitun aamiaisen aikana kuultiin sosiaalipäällikkö A. Launikarin esitys yhtiön tuotannosta. Ennen tilaisuuden päättävää filmsesitystä kokoonnuttiin päivälliselle Kuusankosken Kerholaan, jossa metsäneuvos Bj. Bützow piti lyhyen puheen miehilleen.

Mainittu elokuvaesitys oli elokuvateatteri Iltätähdessä ja ohjelma käsitti kaksi yhteensä noin tunnin kestänyttä opetusfilmiä sekä suunnilleen samanpituisen ”non stop”-ohjelman.

Retkeilyn osanottajat ja sen järjestäjät päättivät monivaiheisen ja sisältörikkaan päivän kiitollisina kaikille niille muiden osastojen edustajille, jotka arvokkaalla asiantuntija-avullaan myötävaikuttivat tämän metsäosaston retken onnistumiseen.

Retkeilyn osanottajat Kymintehtaan kuorimon edessä.

MERKKIPÄIVÄ

75-VUOTIAS.

Hevosmies Juhon Mehtonen Liperin pitäjän Suursaassa täyttää 75 vuotta 6.1.52. Hän on syntynyt Säamingin pitäjän Haukiniemessä. Marraskuussa v. 1904 Mehtonen tuli Halla Oy:n palvelukseen hevosmieheksi, jota tointa hoiti yhtäjaksoisesti 26 vuoden ajan. Kun ottaa huomioon, ettei Itä-Suomessa siihen aikaan ollut rautatie- ja autoliikennettä, on valtava se hevosella ajettujen kilometrien määrä, minkä Mehtonen on joutunut vuosikymmenien aikana taivaltamaan yhtiön toimihenkilöiden kyytimiehenä kaukaisille korpiseuduille aina Vienan Karjalaa myöten.

Hevosmiestöimen päätyttyä Mehtonen oli useina talvina rantamiehenä suurilla salosavotoilla sekä Repolan seuduilla että Suomen puolella. Kesäisin "Ukko Mehto" on nähin saakka osallistunut puutavaran uitto- ja niputustouhuihin Pyhäselän Suursaassa.

50-VUOTIAS.

Työnjohtaja Uno Kakkonen.

Työnjohtaja Uno Kakkonen Kiihtelysvaaran Riihivaarassa täyttää 50 vuotta 5.1.1952. Hän on syntynyt Tohmajärvellä. Jo nuorena hän tuli Oy. Läskelä Ab:n palvelukseen toimien aluksi apulaisyönjohtajana ja sittemmin työnjohtajana Tohmajärven piirissä.

Työnjohtaja Kakkonen viettää samaan aikaan toistakin merkkipäiväänsä. Hän tulee palvelleeksi yhtiötä yhtäjaksoisesti 25 vuotta ja on tänä aikana saanut osakseen esimiestensä ja työntekijäin täyden luottamuksen. Hän on kuulunut kunnanvaltuustoon ja on ollut monissa muissakin luottamustehtävissä.

Ainoastaan palvelemalla ihmisiä voi heitä hallita. Tästä säännöstä ei löydy yhtään poikkeusta.

V. Cousin.

Metsänhoitaja Vihtori Siltala.

IN MEMORIAM.

On olemassa hyviä ihmisiä, on oikeudenmukaisia, alaisiaan ymmärtäviä esimiehiä, joilla on kyky katella asioita myös johdettaviensa näkökulmalta. Selainen esimies oli metsänhoitaja Vihtori Siltala, joka nyt on siirtynyt ajan rajan toiselle puolelle.

Metsänhoitaja Siltalan sanottiin olleen "alaisilleen ankaran", mutta se ei läheskään aina pitänyt paikkaansa. Ankaralta näyttävän kuoren alla asui hyvä, jalo ihminen, jolla oli oikeus vaatia myös kanssaihmisiltään velvollisuuksien täyttämistä ja vilpittömyyttä.

Metsänhoitaja Siltalan ilmaisujen hionattomuutta ei suinkaan saanut ottaa kirjaimellisesti, sillä se joutui vain siitä valtavasta tarmosta ja tahdonlujudesta, jota hän tarvitsi joutuessaan hoitamaan ja hallitsemaan suuria taloudellisia arvoja. Selviytyäkseen kunnialla näistä monista, vaativista tehtävistä, hän tarvitsi myös ahkeruutta ja varmaa esiintymistä, joka joskus voitiin käsittää väärin.

Metsänhoitaja Siltala oli rehti esimies, esimies, joka saavutti alaistensa jakamattoman kunnioituksen ja arvonannon.

Keski-Suomi on menettänyt metsänhoitomiehen, metsät ovat menettäneet ystävän. Laajat ovat ne metsänhoitaja Siltalan henkilökohtaisesti hoitamat ja vaalimat metsät, jotka nyt turhaan odottavat surullisesti humisten hoitajaansa. Kauniit ja valtavan laajat ovat näin muodostuneet muistomerkit, metsät, jotka tuleville sukupolville todistavat suuren luonnonystävän eläneen ja vaikuttaneen Keski-Suomen salomailla. Ne kertovat miehestä, joka nyt on siirtynyt näiltä karuilta kankailta tyyneen rauhaan "Tuonen lehtoon".

Siivolat.

Älä elä niin kuin sinulla olisi tuhat vuotta elon-aikaa. Kuolema hiipii kintereilläsi. Niin kauan kuin vielä voit, ole hyvä!

Markus Aurelius.

Varjele sydämesi itsekkyydestä, koeta säilyttää maailman kaikessa rauhattomuudessa ja taistelussa sopusointu itsesi kanssa, anna elämällesi muoto ja sisältö iäisyyttä silmällä pitäen, äläkä etsi itsellesi tyydytystä ulkonaisissa elämänsuhteissa, noissa aina horjuvissa, aina epäluotettavissa, älä alistu niihin, vaan tee ne itsellesi alamaiseksi, ja niin olet löytynyt viisasten kiven.

Arthur Brausewetter.

Tehkäämme työtä, veljet, rohkein, iloisin sydämin pilvenkin alla, sillä me työskentelemme suuren tulevaisuuden hyväksi. Ja pitäkäämme päämäärämme niin puhtaana, niin kirkkaana, niin tahrattomana kuin voimme, sillä me vaellamme virvatulien ja sumun keskellä.

J. G. v. Herder.

HALLAN TEHTAAT

Työn juhla.

Sunnuntaina lokakuun 11 pnä kokoontui joukko hallalaisia Hallan Seuratalolle ansiomerkkien jakotilaisuuteen. Runsas vuosi aikaisemmin vietetyssä 75-vuotisjuhlassa olivat eräät pitkäaikaisesti palvelleet vanhoissa tilikirjoissa olleiden epäselvyyksien vuoksi jääneet pois juhlittavien joukosta ja nyt tahdottiin korjata erehdys. Sosiaalipäällikkö Lepän tervehdyssanojen ja majuri Weckmanin puheen jälkeen jaettiin ansiomerkki kunniakirjoihin ja rahalahjoihin vähintään 50 vuoden palveluksesta Stefan Aalolle ja Taavetti Hytöselle sekä vähintään 25 vuoden palveluksesta Edvard Bycklingille, Rafael Olsenille, Ilmari Heijarille, Amanda Häkkiselle, Väinö Kososelle, Artturi Markkaselle, Eero Pirille, Vilho Pöntiselle ja Artturi Takaharjulle. Rahalahja annettiin seuraaville: Viljam Lonka, Vihtori Hämäläinen, Väinö Arvidsson, Viljo Hietala, Eino Härmä, Oiva Jungell, Armas Kauppinen, Martti Lampinen, Kalle Lonka, Edith Liljander, Toivo Mäntynen, Ernest Nieminen, Toivo Raussi, Hilja Tani, Aleksanteri Tarkiainen, Edith Tilli, Kaarlo Tuderus, Anton Pakkanen. Rattoisasti kahvipöydän ääressä seurustellen kuunneltiin välillä Hallan torvisoittokunnan ja mieskuoron esityksiä. Maamme-laulu päätti tilaisuuden.

Rouva Evo Weckman on juuri kiinnittänyt mitalin Vilho Pöntisen rintaan ja majuri Weckman ojentanut kunniakirjan.

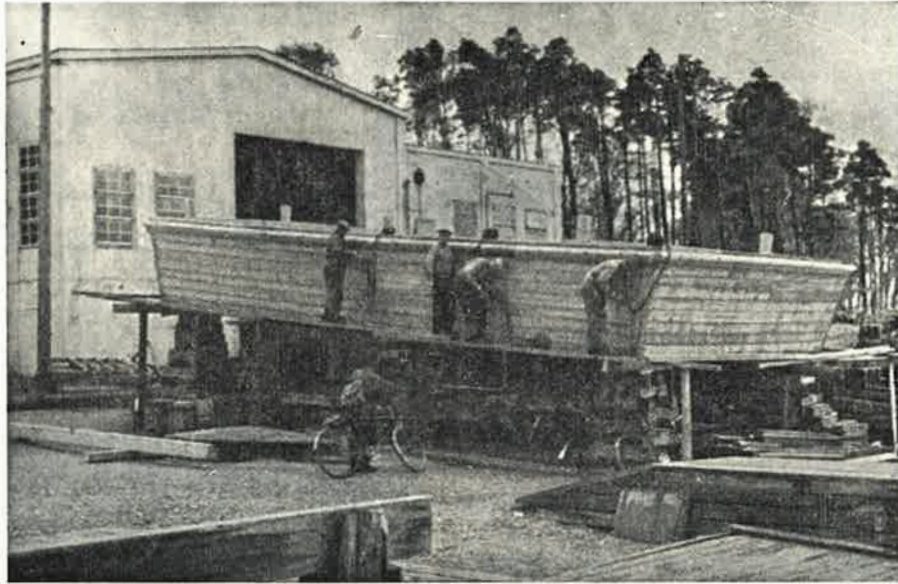
50 vuotta palvellut Taavetti Hytönen vaimoineen.

50 vuotta palvellut Stefan Aalto.

Kaikkiällä, missä elämä on voimassaan, siellä on liikkumista, kasvamista. Siellä elämisen tarkoitus on kasvava eläminen. Meidän asiamme on tehdä sen muodot niin yleviksi ja kauniiksi kuin voimme.

J. H. Erkkö.

NEUVOTTOMAN MIEHET.

Jokainen eteläkymenlaaksolainen varmasti tietää, mutta tietänevätkö muut, että on vielä olemassa kylä, jossa ammatti ainakin osittain yhä periytyy isältä pojalle. Eikä polvi ole pojasta ainakaan pahentunut. Eipä taida Neuvottomasta ja Summasta löytyä miestä, jolla olisi "peukalo keskellä kämmentä". Isältään on taitonsa perinyt myös Hallassa jo 30 vuoden ajan kirvesmiehenä työskennellyt Matti Penttilä, jolta olemme saaneet tietoja tämän erikoislaatuisen kyläyhteisön asioista.

— Näissä rannikkokylissä on laivanrakennus monta miespolvea ollut eräänä tärkeänä elinkeinona, kertoo Penttilä. Muistan vielä hyvin ajan, jolloin kotikylässänikin toimi oikein laivaveistämö. Ja laivanrakennuksen ammattitaito kulki perintönä isältä pojalle. Isältäni minäkin aikoinaan sen opin. Tyyppillistä kuitenkin koko laivanrakennustouhulle oli, että sitä tehtiin siellä kotosalla etupäässä vain talvisin. Kylän miehet olivat jo silloin, kuten me nykyisin, teollisuuslaitosten palveluksessa proomuja valmistamassa. Ero on vain siinä, että meidän työsuhteemme on jatkunut läpivuotisena. Silloin ennen olivat Haminan syysmarkkinat kuin päätepiirteenä proomujen valmistukselle. Niiden jälkeen miehet aina siirtyivät kotoisille rakennusmarkkinoille. Kuitenkaan eivät kotimaan laivanrakennustyömaat aina kysyneet tarjoamaan tarpeeksi työtä miehille. Niinpä esim. isäni kävi monen muun kyläläisemme tavoin Virossa rakentamassa laivoja.

— Ovatko kotoiset rakennustouhut nyt sitten kokonaan jääneet unholaan, kun kylän miesten pääjoukko jatkuvasti käy muualla työssä?

— Eipä suinkaan. Tosin meistä suuri osa on jatkuvasti teollisuuden palveluksessa, mutta vielä sieltä riittää ammattitaitoisia väkeä kotinurkillakin suori-

tettavaan rakennustyöhön. Varsin monet proomujen tarvitsijat ovat laskeneet, että heidän ei kannata pitää vakinaisesti palkattua väkeä tässä työssä, vaan he suorittavat tilauksensa, jotka valmistetaan tutuilla tanhuvilla. Voidaankin melkoisella varmuudella sanoa, että kaikki Kotkan lahdella tavattavat proomut ovat meikäläisten valmistamia.

— Kuinka kauan ammattitaitoiselta mieheltä menee yhden proomun teossa, ja onko ammatti vaikeasti opittavissa?

— Kyllä valmistaminen yhdeltä mieheltä vaatii noin 80—90 raskasta työpäivää. Sivumennen sanoen kyliemme nuori väki ehkä juuri tämän työn raskauden ja mahdollisesti osaltaan myös sen likaisuuden vuoksi on vähitellen siirtymässä muille ammattialoille. Mitä taas tulee ammatin oppimisen vaikeuteen, voin varmuudella sanoa, että jo nuoruudesta siihen on perehdyttävä, muuten ei varmasti ehdi saada täydellistä ammattitaitoa.

— Kuinka kauan sitten proomu käytössä kestää?

— Laidat kestävät yleensä noin 10 vuotta, mutta samaan pohjaan tehdään jopa kolmetkin laidat. Pohjan puuaine ei vielä 30 vuodenkaan kuluttua ole millään lailla mädäntynyt, mutta silloin ovat naulat jo ruostuneet ja puu niin vettynyt, että se läpäisee veden aivan ehjistä paikasta. Ns. pihkapuu on tällaisessa käytössä muuten paljon kestävämpää kuin uitettu tavara.

— Minkälaiset kulkuyhteydet sieltä on ollut tänne työpaikalle?

— Aluksi meillä oli jonkinlainen poikamiesasunto täällä, mutta siitä huolimatta kävimme vähintään pari kertaa viikossa kotipuolella. Kesäisin matkasimme soutamalla, talvella hiihtämällä. Matka vesitse tekee kymmenkunta kilometriä ja siitä selvittiin

HALLAN MARTAT MATKALLA.

Varhainen aamuaurinko loisti aivan erityisen ystävällisesti saareme yllä kesäkuun 9 p:nä 1951. Ja siinä he kaikki jo tulivatkin, yhdeksäntoista marttaa pienine matkalaukkuineen. Neljä päivää he saivat olla vapaina kaikista huolista, neljä päivää vain nauttia kaikesta kauniista. "Ajatella, että me viimein pääsimme lähtemään", sanoo joku, "kyllä ne meidän isät sentään ovat kilttejä". Ja ansiotyössäkin käyvät olivat saaneet matkapäivät vapaiksi.

Maailman parhain kuljettaja ratissa lähti Vilkaan hienoin auto kuljettamaan meitä kohti uusia elämyksiä. Lasten viimeinen puristus mielessä pyrkivät kyyneleet vielä väkisininkin esille. Mutta laulut saivat kohta huolestuneimmankin katseen kirkastumaan. Aamuaurinko hohde yllä koivulehtojen kiehto mielen... kuinka meidän maamme voi olla niin kaunis...

Lappeenrantaan oli kokoontunut yli 2000 marttaa. Kaikilla ei tosin ollut sinistä marttapukua, mutta jokaisella välkehti kaunis hopeinen marttamerkki, joka yhdistää martat kotien vaalijoina suureen sisarketjuun. Ohjelmaan kuului jumalanpalvelus, käynti sankarihaudoilla sekä esitelmää, joita sai vapaan vallinnan mukaan kuunnella. Tutustuimme myös marttojen kotinäyttelyyn ja ihastuimme kevyisiin ja mukaviin tuoleihin. Kylläpä niitä olisi helppo siirrellä ja pitää puhtaina! Suuret kentäkeittiöt huolehtivat hyvinvoinnistamme: vähällä rahalla sai karjalampaistia ja monta kupillista kahvia.

Kaikkien kokouksen osanottajien mieleen piirtyi lähtemättömänä juhla hetki, jolloin pohjoismaiden marttayhdistysten puheenjohtaja Ebba Östenson luovutti tehtävänsä raskaan ketjun kera Helena Virkille. Eri maiden liput kohosivat vuorotellen tervehdykseen kansallislaulujen sävelten kaikuessa.

Vaikka majoitus paperipatjoilla oli mitä vaatimatomin, ei se pystynyt mielialaan vaikuttamaan, vaan kaikki nukkuivat kuin hyvän lapsen unta.

Seuraava päivä oli täynnä elämyksiä. Kävimme Tapiolan emäntäkoulussa, jonka puistossa söimme hernerokkaa (hieman varottava ennen automatkaa). Imatran voimalaitoksen padot avattiin marttojen kunniaksi, jotka saivat täten ihailta vesimassojen valtavuutta. Suuressa turbiinihallissa lensi puheenjohtajan hattu kuin valkoinen kyyhky alas ja asetautui suurimmalle turbiinille. Hän sai sen takaisin melkein pä entistä valkoisempaan.

Suurimmaksi elämykseksi muodostui kai sentään käynti Kunnunsuon varavankilassa. Ystävällinen johtaja näytteli meille paikkoja. Kaikkialla vallitsi kiireinen työtahti. Miehet oppivat maanviljelystä, karjaloutta ja kotitaloutta. Johtaja kertoi saaneensa vuosien varrella monta kiitollista kirjettä vaimoilta ja äidiltä, jotka olivat saaneet miehensä tai poikansa takaisin kotiin työhaluisina ja uusia taitoja oppineina. — "Teidän marttojen", hän sanoi ja katsoi meitä suoraan silmiin, "pitäisi perheenäiteinä opettaa poikanne ajoissa auttamaan kaikessa taloudessa, myös ns. naisten töissä, jotta heidän ei tarvitsisi tulla tänne sitä oppimaan". Hämmästyimme van-

Hallan martat Lappeenrannan sankarihaudalla.

puolessatoista tunnissa. Se olikin kovaa kilpasoutua, kun neljä miestä veneessään veti oikein olan takaa. Kyllä siinä touhussa lämpimän sai. Tosin ei talvelakaan kylmä päälle pakannut, kun sama taipale kilpaa hiihtäen lykittiin. Siihen aikaan olikin jokainen kylämme mies jonkinlainen hiihtäjä. Näkyvänä todistuksena siitä on vieläkin Seuratalon palkintokaapissa komeileva Kotkan seudun tehtaiden välinen "Hei, hei"-pokaali. Vaikka sitä silloin kuljettiin lihaskin voimalla, eivät ilmat koskaan aiheuttaneet työstä poisjäämistä. Itse muistan vain kerran myrskyn pysähdyttäneen soutuveneemme Pitkäsaaren luona. Siellä nimittäin veneemme täytti vedellä ja meidän oli käännättävä takaisin. Sitten siirryttiin polkupyöräpeliin ja nythän jo ajellemekin komeasti linja-autolla 14-kilometrisen taipaleemme tänne Hallaan.

— Onko teillä harrastuksia siellä kylässänne?

— Kyllä. Urheilutoiminta oli tässä takavuosina varsin vilkasta ja harrastetaan sitä vieläkin sekä Työväentalolla että Seuratalolla. Nykyisin ainakin tämän ikäisen miehen harrastukset ovat hieman toiset. Useimmilla meikäläisillähän on oma pienoinen maatilkkunsa, jonka kimpussa saa varmasti harrastustarpeensa tyydytetyksi. Pitkinä syys- ja talvi-iltoina, kun muutakaan ei näe tehdä, valmistetaan monissa taloissa puhdetöinä rysiä ja verkkoja vastaisia tarpeita varten. Niin ne päivät vain kuluvat sieläkin pienoisesä kylässämme, joka puolituhanisine asukkaineen on kuin pisara suurten rinnalla, mutta siitä huolimatta pyrkii kantamaan kortensa kekoon yhteiseksi hyväksi.

Turha on tähän päätteeksi sanoa muuta kuin että eivät ole neuvottomia Neuvottoman miehet.

"Luojalta kasvua toivoellen..." Nuori martta Lappeenrannan kirkossa.

kien nuoruutta — monet olivat vielä aivan poikasia. He ottivat meidät vastaan lauluin ja viulunsoitoin. Herätyslaulut kaikui antaumuksellisina. Martat vastasivat marttalaululla.

Vankilan pihalle olivat Nuijamaan martat järjestyneet tarjoilun. Pitkillä pöydillä komeilivat suuret voileipä- ja piirakkavadit. Palan painikkeena oli maitoa ja piimää. Missään emme tavanneet niin suurta välitöntä ystävällisyyttä kuin täällä rajaseudun marttojen parissa. Ystävyysseiteä solmittiin, jotka johtivat Nuijamaan marttojen käyntiin Hallassa lokakuun 29 pnä. Saimme kuulla, että heillä oli ollut Nuijamaalla kaikki valmiina meitä vastaanottamaan, mutta että viime hetkessä oli tullut kokouksen tuhansille martoille kielto saapua niin lähelle rajaa. Käden käänteessä kuormattiin emännät ja kestitykset kuorma-autoihin, jotka saapuivat vankilan pihalle samassa kuin vieraat. Kuin taikaiskusta olivat pöydät kohta katettuina — siinä meillä on paljon oppimista.

Nyt oli Hallan marttojen käännäyttävä omalle tielle ja jätettävä kaikki uudet ystävät.

Illalla olimme Punkaharjulla, jossa Lomaliitto ystävällisesti avasi meille "Keisarinnan huvilan" ovet. Puheenjohtaja hakeutui kuitenkin mieluummin järven rannalla olevaan pieneen Rantatölliin.

Missään ei koe sellaista auringonlaskua kuin Punkaharjulla. Harjun hongat loistivat punaisina kuin kupari.

Illalla oli ihanaa kömpä oikeisiin sänkyihin. Meillä oli tarkoitus seuraavana päivänä oikein kunnolla levätä Punkaharjulla. Mutta minkälainen lepopäivä siitä muodostuikaan! Kävimme Olavinlinnassa, jossa vaelsimme kapeita, pimeitä kivikäytäviä, kiipesimme korkeita rappuja ja ihmettelimme suoraan muurista kasvavaa vanhaa pihlajaa. Tarun mukaan tämä kasvaa elävänä muuriin muuratun linnanheidon sydäneverestä.

Lomakylän päivällisen, ihanan saunan ja Finlandia-hotellissa nautitun kahvin jälkeen leikimme partiolaisia. Parittain hiivimme metsään mäkiä ja rinteitä. Seurasimme tarkkaavaisina kukkanuolia ja haimme piilotettuja kirjeviestejä. Päämääränä oli

Rantatölli, jonka rannalla kahvipannu iloisesti porisi. Punkaharjun hyttysset olivat myös saapuneet miljoonittain juhlaamme, josta vähitellen kehittyi taistelu elämästä ja kuolemasta. Hyttysillä oli valittavasti niin paljon varajoukkoja, että taistelu oli iltamyöhällä marttojen kohdalla päätettävä ratkaisemattomana.

Retkemme neljäs ja viimeinen päivä koitti. Varhain auringon kanssa nousimme ylös. Edessämme oli pitkä ja vaivalloinen taival. Huristimme Savonlinnan halki ohi torin, vaikka mammat olisivat mielellään tutustuneet sen elämään. Vahingon otimme takaisin Mikkelissä, jossa ostimme kotiväelle tuliaisia. Siellä meitä Savon Hovissa odotti matkamme hienoin ruokapöytä. Äidit, jotka ovat tottuneet aina palvelemaan toisia, panivat suuren arvon rauhalliselle hetkelle kauniisti katetun pöydän ääressä. Melkein juhlatunne täytti mielen.

Vierumäen urheiluopistolla meidät otettiin ystävällisesti vastaan. Saimme tutustua tähän ainutlaatuiseseen laitokseen, suomalaisen tarmon ja nuorekkaan luomisilon monumentaaliseen muistomerkkiin. Kauniit kivillä reunustetut polut kiertelevät korkeiden honkien lomitse kaartuen järvet ja kiiveten kunnaita ylös ja mäkiä alas. Suurella kunnioituksella on suhtauduttu luontoon.

Iltahämyyn viimeisillä tunteilla ylitti tyytyväinen marttajoukko Hallan korkean sillan. He olivat onnellisia nähdessään taas kotinsa, mutta he olivat myös vakaasti päättäneet lähteä seuraavanakin kesänä retkelle. Mikään ei niin virkistä ja avarra mieltä kuin saada lähemmin tutustua omaan maahansa ja sen kansaan.

"Oi, Herra, intoa anna ain maatamme rakastamaan!"

Evo Weckman.

Näinä viimeisinä lyhyinä päivinä . . .

Näinä viimeisinä lyhyinä päivinä ennen joulua haluan tavalla tai toisella työntää koko minäni syrjään ja olla aivan yksin ja ajatella lapsuuteni joulua ja joulun lapsuutta, sitä yötä, jolloin joulu syntyi. Ajattelen kaikkia huoliani, surujani ja syntejäni. Ajattelen maailman surua ja hätää, joka näinä päivinä on pohjaton. Kenet minä olen unohtanut rahoineni, lahjoineeni, rukouksineeni? Minne minä voisin antaa enemmän? Sillä jos menen hädässä olevan veljeni ohi, niin myös joulu on menevä minun ohitseni. Ja sitten haluan rukoilla: Herra Jeesus, näyttää siltä kuin minä vielä kerran saisin luvan viettää siunatun joulun yhdessä rakkaitteni kanssa. Kukaan ei tiedä, onko se viimeinen. Olen kuin saitur. Minä kokoan jouluja. Eikä minulla ole varaa siihen, että yksikään niistä epäonnistuu. Jeesus-lapsi — haluatko sinä antaa tämänkin onnistua? Näin että me voimme olla sydämistämme iloisia toistemme kanssa ja toisillemme ennen kaikkea siitä, että näiden päivien yllä saa olla juhlan leima, ja sen tähden, että me tunnemme kukin itsessämme ja kaikki yhdessä, että joulu on ylhäältä tullut lahja.

K a j M u n k.

ONKO JOULU TULOSSA?

Pälkähtipä päähämme käydä jo marraskuun puolivälissä tiedustelemassa eräiltä hallalaisilta, kuinka he ovat varustautuneet ottamaan vastaan joulujuhlaa. Jotta saisimme mahdollisimman pienellä vaivala täysipainoisen läpileikkauksen tilanteesta, päätimme ottaa eri ikäluokkien edustajat haastateltaviksemme. Tietysti olisi ollut oikeus ja kohtuus, että vanhemmalle ikäluokalle olisi annettu etuoikeus, mutta katsoimme sittenkin parhaaksi jättää heille viimeisen sanan ja antaa nuoremman polven avata keskustelun.

Ensimmäinen haastateltavamme oli pikkuinen Måns-Anders Löf. Esitimme hänelle kysymyksen: Tiedättekö, että joulu on tulossa?

Vastaukseksi saimme ensin lievän otsanrypistykseen. Sitten tutti heilahti suupielestä toiseen ja saimme vastauksen: Öö-ö, m-y-y-nm. Isä Löf tulkitsi esikoisensa vastauksen seuraavasti: Ottaen huomioon ikäni, 3 kk., minun on myönnettävä, että tiedän joulusta vain salaa kuulemienuhujen perusteella. Äiti touhuilee päivisin isän poissaollessa jotain la h j a a, niinkuin hän minulle on uskonut. Isä taas, äidin ollessa poissa näköpiiristä, laskeskelee rahojaan. Jotain erikoista on tekeillä. Jään yhä kasvavalla jännityksellä odottamaan, millainen joulu todella on.

— Tuleeko joulupukki Teillekin? kuului toinen kysymyksemme?

Vastaus oli meidän mielestämme aivan samanlainen kuin ensimmäiseenkin kysymykseemme, mutta nyt se tulkittiin näin: Kuulemani mukaan tulee. Joulupukki kiertää kilttien luona jakamassa lahjoja. Ja voin vakuuttaa olleeni kiltti, suoranainen ihmelapsi, kuten me esikoiset yleensäkin, joten ainakin minun luokseni hän tulee.

— Oletteko lähettänyt minkäänlaista toivomuslistaa joulupukille?

— En varsinaisesti. Olen kyllä kaikkien nähden yrittänyt muka huomaamatta imeä peukaloani, jotta havaitsisivat, että ikeniäni alkaa vähitellen kuttiaa ja että se pukki toisi jonkinlaisen pureskeluvälineen tuon entisen tilalle, johon olen jo kyllästynyt. Ja kyllä kai se jotain hyvää osaa keksiä omasta päästäänkin.

— Onko mielessänne jotain edellisistä jouluista?

— Ymmärrettävistä syistä saanen olla vastaamatta tähän kysymykseen.

Lähdimme jatkamaan haastattelumatkaamme vähän iäkkäämpien luo esittäen heille samat kysymykset:

1. Tiedättekö, että joulu on tulossa?
2. Tuleeko joulupukki Teillekin?
3. Oletteko lähettänyt minkäänlaista toivomuslistaa joulupukille?
4. Onko mielessänne jotain edellisistä jouluista?

Koposen pieni 6-vuotias Marja-tyttönen leikkii lattialla pikkuveljensä kanssa, kun haastatteli saapuu.

1. Juu, kun äiti on sen sanonut! — Muuta merkkiä ei Marja vielä kaipaakaan, äiti tietää kaiken.

2. Juu, kyllä se tulee, mutta se tulee mammalle. (Mamma asuu alakerroksessa.) Pukki kun kerran putosi rappusista, niin se on sen jälkeen aina mennyt mammalle. Me mennään sinne.

3. En mie kirjoita, kun en mie vielä osaakaan, mutta isä on kirjoittanut nukesta, joka itkee ja nukkuu. (Isä vahvistaa asian pään nyökkäyksellä.) Muut joululahjat mie aina toivon Visan pikkujoulussa, kun sinne tulee pukki ja sille saa kertoa, mitä toivoo. Ja hyvin ne on aina ehtinyt. Mie toivon vielä

puhelimen, omppoi ja suklaatii. — ja paljo kaikkii muit lahjoi, lisää pikkuveli.

4. Joulupukki kun tuli meille, niin sillä oli valkoinen parta, mutta sitten kun se jakoi meille lahjoi, niin se huomasi, että kopassa oli Laineenkin lahjoja. Se pukki lähti viemään niitä lahjoja ja kun se tuli takaisin, niin sillä oli harmaa parta. — Pikkuveljen mielestä parta oli tullut jopa vihreäksi. Tätä ihmettä ei haastatteli pystynyt selvittämään.

Kalevi ja Seppo Puro, kaksi vakaata koulu-poikaa, istuvat kotona läksyjensä ääressä. Koetamme

lakritsapötköjen avulla houkutella heitä kertomaan joulutuumailuistaan.

1. Hallan mottorin kansi kun jäätyy, niin silloin kyllä tietää, että talvi ja joulukuu tulee. (Moottori liittyy poikien jokapäiväiseen koulumatkaan.)

2. Kyllä se joulupukki vissii tulee niin ku ennenki, arvelevat pojat luottavaisesti. Ja toivomukset tuntuvat olevan selvät. Sepon sukset menivät poikki viime vuonna, joten uudet olisi saatava. Kalevi näkee unta hokkareista ja uudesta kellosta.

3. Pikku sisko on jo kirjoittanut ja pannut kirjeensä postiluukusta roikkumaan, mutta hänellä onkin pitkä lista ja hän uskoo pukkiin! Kalevi ja Seppo aikovat vielä kirjoittaa ja jättää kirjeen kirjoituspöydälle tai muuhun sellaiseen paikkaan, josta äiti sen löytää.

4. Jouluna ovat lahjat tärkeimmät poikien mielestä ja ymmärtäähän sen, jos saa hokkarit ja sukset. Muuten on jouluna kiva, kun saa olla rauhassa

ja oikein ajan kanssa piirrellä. Piirtämistaipumukset ovat perua perheen vanhalta papalta.

Myyntipäällikkömme, konsuli C. G. Töttermanin tapasimme hänen työhuoneestaan vaipuneena kokonaan muihin ajatuksiin kuin tulevan juhlan odotus. Meneillään oli, mikäli saimme oikean käsityksen, jokin kirjoitus puujauhasta. Katse, mikä meihin kohdistettiin kirjoituspöydän takaa pyytäessämme heti alkuun haastattelua, oli epäröivän hämmästynyt. Nopeasti oli haastateltavamme kuitenkin tilanteen tasalla ja antoi seuraavat vastaukset:

1. Jo juhannuksen jälkeen mainitsin asiasta ensimmäisen kerran vaimolleni, mutta ei siitä sen kummempia toimenpiteitä vielä tähän mennessä ole hänen taholtaan ilmaantunut.

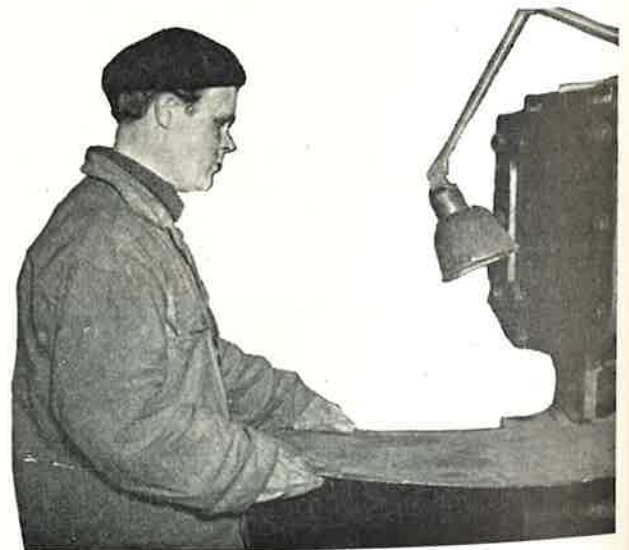
2. Joulupukki ei todennäköisesti omassa persoonassaan tänä vuonna saavu meille, vaikka hän lahjansa luonnollisesti lähettääkin. Tytär, joka pian

täyttää 12 vuotta, katsoo "pukkitouhun" liian lapselliseksi.

3. O-on. Toivomuslista tulee joka viikko uusi — ja aina edellistä laajempi.

4. Mieleeni tulee montakin joulua. Esim. Ranskasta. Siellä ei joulua vietetä lainkaan perhejuhla. Ravintolat ovat tungokseen asti täynnä. Kaikkialla vallitsee täysi karnevaalitunnelma koko yön. Tämä johtuu kaikesta siitä, että joulukuu ei heillä ole suurin uskonnollinen juhla, vaan sellaisena pidetään pääsiäistä. Ei heille tule joulupukkikaan vierailulle. Lahjoja siellä jaetaan kyllä, mutta heikäläiseen tapaan ne pannaan uuniin, mistä jokainen sitten omansa löytää. Jouluruoat ovat myös kokonaan erilaiset. Ei siellä tunneta joulukinkkua lainkaan, lipeäkalasta puhumattakaan. Kalkkuna on heidän kinkkunsä. Me suomalaiset vietimme kyllä sielläkin joulumme kotimaiseen tapaan ja ainakin silloin kotimaa tuli mieleen. Myös joulukuu 1939 on jäänyt erikoisesti mieleeni. Vietin sen Niinisalossa joukko-osastossani. Siellä ainakin ja niissä olosuhteissa jokainen havaitsi, miten läheisiä me saman kansan samoissa vaikeuksissa ponnistelevat jäsenet todella olimme toisillemme. Minulle henkilökohtaisesti tuo sotajoulukuu oli sikäläkin mieliinpainuva, että se oli ensimmäinen joulukuuni i s ä n ä. Tyttärensä oli silloin nim. kuukauden ikäinen, enkä päässyt edes tapaamaan häntä.

Levysepän oppilas Väinö Laineen tavoitimme telakan pajalta, missä hän parhaillaan oli leikkaamassa erästä peltikappaletta.

1. Kyllä heidän perheessään tiedetään joulun tulo vallan mainiosti, sillä traditioihin kuuluu, että kaikki lapset perheineen saapuvat vanhempien kotiin suurta juhlaa viettämään. Niinpä väkeä kertyykin kotinurkkiin neljännessä, kun kaikki ovat paikalla.

2. Joulupukki on luonnollisesti eräs aattoillan päätapahtuma nuorimmille. Hän tulee varmasti. Muuten koko illasta muodostuisi liian suuri pettymys odottavalle nuorisolle.

3. Ei ole kuulemma haastateltavamme uskaltanut kirjoittaa toivomuslistaa. (Sanooko omatunto, että ei ole tullut oltua tarpeeksi kiltti vuoden aikana, vai mistähän lienee johtunut?)

4. Viime joulukuun jäi aivan erikoisesti mieleen sota-aikana vietettynä varuskuntajouluna. Siellä suuressa "perheessä" joulupakettien ääressä herkistyi varmasti jokaisen mieli todelliseen joulutunnelmaan.

Juntusen mamman ja papan tapaamme kotosalta talon yläkerroksesta. Heidän kanssaan juttellessa toimii mamma perheen puhetervena.

1. No, allakastahan sen joulun tulon parhaiten näkee.

2. Lapset kun ovat maailmalle lentäneet, ei joulupukkia ole enää vaivattu. Me vanhat sen kun panemme taskustamme toisen taskuun, jos on jotain toiselle joulukuksi hankittu.

3. Ei me olla pukille mitään postia pantu, kun ei tiedetä osoitettakaan. Niin, onhan meillä se yksi tytär Ruotsissa, joka varmasti taas lähettää jotakin. Viime jouluna saimme häneltä villatakin, kankaita, esiliinan, makeisia ja muuta hyvää. Eikä me olla totuttu liikoja saamaan. Jos nyt jotain oikein saisi toivoa, niin kahviin se olisi parasta.

4. Kyllä minä aina muistan, kun Eikka, se meidän poika, osti minulle jojon joululahjaksi. Jojo oli silloin kaikkien poikien muotina ja hän kai ajatteli antaa äidillensä joulukuksi mukavinta mitä tiesi.

MERKKIPÄIVIÄ.

Hans Olsen.

Elma Hurme.

Fabian Matikainen.

75-VUOTIAS.

Eläkeläinen Hans Olsen 11.1.52. Hän on syntynyt Kotkassa. Yhtiön palvelukseen hän on tullut v. 1889 sahalle asettajaksi ja siirtyi eläkkeelle 15.10.50.

60-VUOTIAS.

Saunanhoitaja Elma Hurme 3.2.52. Hän on syntynyt Yläneellä ja tuli puhelinkeskuksen hoitajaksi v. 1923 siirtyen 1.4.29 saunanhoitajaksi, missä toimessa on edelleenkin.

50-VUOTIAITA.

Mittaaja Tyyne Riisiö 25.1.52. Hän on syntynyt Vehkalahdella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 10.5.25 lautatarhalle, missä on edelleenkin työssä.

Tasaaja Fabian Matikainen 25.1.52. Hän on syntynyt Kangasniemellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 23.9.30 sahalle ja työskentelee siellä nykyisinkin.

Sekatyöläinen Einar Mättölä 13.2.52. Hän on syntynyt Kymissä. Ensi kerran hän tuli yhtiöön 20.10.28 rakennusosastolle. Muutamien poissaolojen jälkeen hän tuli tukkiosastolle 7.9.44 ja siirtyi 16.10.48 rakennusosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

*Siis joutukaa: niin sairas nyt on aika,
ett' oitis täytyy lääkitystä antaa,
tai tulee tuho parantumaton.*

Shakespeare.

Högforsin Tehdas

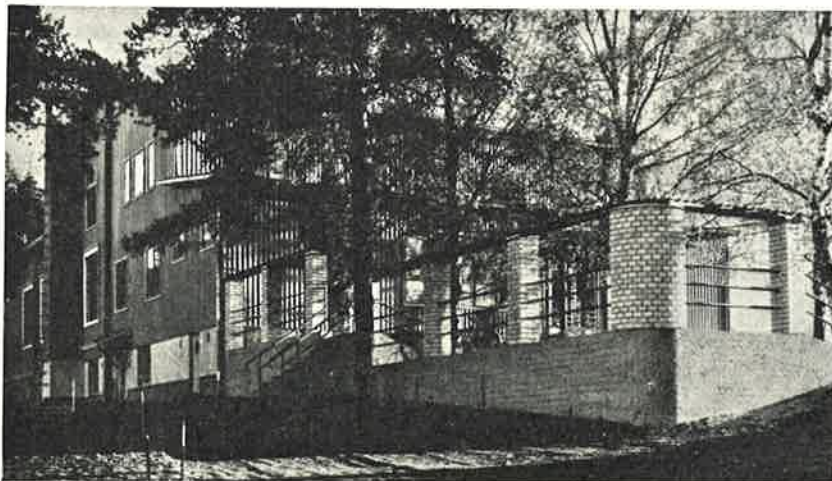
Tehtaan Seuratalo uusittu.

Kaikki högforsilaiset muistavat vanhan Seuratalon sen salissa olleine elokuvien konehuoneineen sekä piharakennuksineen ja muine hankaluuksineen. Näitä hankaluuksia ei enää ole. Talo on uusittu ja on nyt kaikin puolin nykyaikainen. Sali on tilavampi ja hauskempi, kun sen perältä on elokuvien esityskoppi poistettu. Ravintolahuone ja keittiö ovat myös tilavammat ja käytännöllisemmät. Eteishalli on valoisa, tilava ja arvokkaan tuntuinen. Miehillä ja naisilla on omat mukavuutensa ja lisäksi on suihkut puh-

distamassa voimistelu- ja palloilutilaisuuksissa hio-
tuneet hipiät. Teknilliselle kerholle on yläkertaan rakennettu oma huoneistonsa kerhotoimintojaan varten. Poikakerholle on hieman parannettu heidän askartelukerhohuonettaan. Ja vahtimestarilla on uusi asunto pohjakerroksessa.

Täytyy sanoa, että aivan yleinen ja läydellinen on tyytyväisyys tähän uusittuun Seurataloomme, jossa varsin monille riittää harrastusmahdollisuuksia ja -paikkoja.

Ylhäällä: Seuratalo uusitussa asussaan kesäisen vehreyden ympäröimänä.

Tällainen kaunis kulmaus on saatu aikaan seuratalon uusimisen yhteydessä.

Vanjärvi sai vieraita.

Vieressä: Kävelyllä kesäisen luonnon helmassa. Edessä eläkeläiset Sirén, Vendelin ja Virtanen.

Alhaalla vasemmalla: Kaksi vanhaa vierekkäin. Eläkeläinen Venla Alén ja vanha patinoitunut ovi.

Alhaalla oikealla: Vieraat ja isäntäväki tutustumiskahveilla Vanjärven vanhaikodin kuistilla.

Kerran me haijalalaiset, tuorilalaiset ja vähän muuallakin asuvat tehtaan eläkeläiset päätimme mennä Vanjärven "kartanon tyttärille" kylään. Kai he meille saunan lämmittävät ja muutenkin ilolla vastaanottavat. Kyllä me sitten muusta itse huolehdimme, näin tuumailimme. Siis soitto Vanjärvelle, saako tulla kylään. Tervetuloa, sanottiin, ja niin me sitten menimme.

Eräänä aurinkoisena syyskesän torstaina pakkasimme kahvikupit koriin, ostimme pullaa ja keitimme kahvin valmiiksi. Lastasimme ne sitten tehtaan koppiautoon ja istuimme niiden viereen ja niin auto lähti Haijalan ja Tuorilan kautta Vanjärvelle. Ketterästi kaikki iästään huolimatta autoon kiipesivät. Iloisesti "kartanon tyttäret" ottivat meidät vastaan. Saimme nähdä ja kokea, että olimme todella tervetulleita. Suuri oli jälleennäkemisen ilo, kun entiset työtoverit, naapurit ja hyvät ystävät tapasivat toisensa. Ja todella oli saunakin meille lämmitetty. Hyvän päivän vaihdettuamme ja terveiset kerrottuamme joimme tuliais-kahvit ja suunnittelimme päivän ohjelman. Laulun johtajana toimi Martti Nordberg,

Eerikki Enqvist pakinoi, rouva Varalahti esitti luentaa ja rouva Vahlsten lausuntaa ja kuultiinpa vielä sosiaalipäällikön sanat. Katseltiin vielä Tervosen elokuvat ja käytiin kylpemässä. Sitten tutustuttiin taloon sisältä ja ulkoa, pistäydyttiinpä puutarhassakin. Ennen kaikkea keskusteltiin ja kerrottiin kuulumisia puolin ja toisin. Oltiin oikein kylässä! Valokuvaajana teknikko Sarkki näppäili kuvia milloin miltäkin suunnalta, niinkuin näette.

Sauna- ja lähtökahvit juotuamme kiitteli vanjärveläisten puolesta tehtaan johtoa hyvin järjestetystä eläkeläisten huollosta ja tästä mieliä virkistävästä tilaisuudesta kaunein sanoin tehtaan eläkeläinen, rouva Lindholm. Tilaisuuden päätteeksi yhteisesti kiitettiin kaiken hyvän antajaa, joka kaiken kukkuraksi antoi niin ihanan ilman meille retkeläisille.

Jäähyväislaulun jälkeen hyvästelimme ja jälleentapaamista toivottelimme puolin ja toisin. Vierailu oli päätynyt ja kotimatka alkoi. "Olipa hauska, kurme vanhatkin pääsimme retkelle", näin toi joku joukosta kaikkien yhteisen mielipiteen julki.

Mukana ollut.

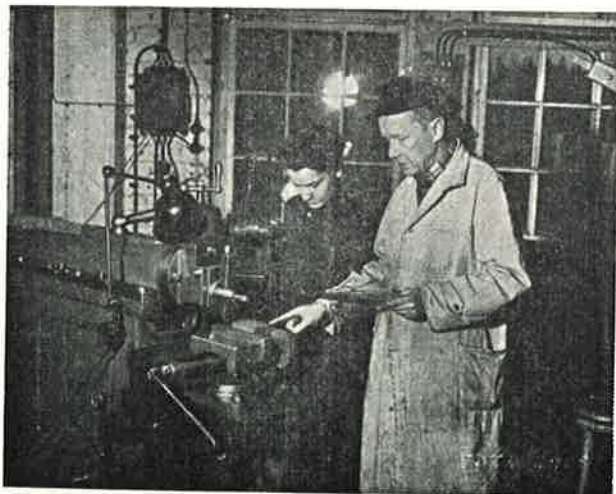

Högforsin Tehtaan Konepajakoulu.

Högforsin Tehtaan Konepajakoulun yhdeksäs toimintavuosi päättyi joulukuun 21 p:nä. Koulun koko oppilasmäärä oli tällä kertaa 73 ja neljänneltä luokalta valmistui 14 uutta ammatt miestä. Oppilasmäärää on viime vuosina lisätty, niin että kolmella ensimmäisellä luokalla on ollut noin 20 oppilasta luokkaa kohden. Tulevana vuotena tätäkin määrää vielä jonkin verran kohotetaan, jotta kokonaisoppilasmäärä tulisi olemaan noin 80 eli vähintään 20 oppilasta luokkaa kohden. Viime vuosina on ammattimiesten kysyntää jatkuvasti esiintynyt konepajaosastolla, kun taas maakaavaajien tarve on valimoiden yhä mekanisoituessa vähentymistään vähentynyt.

Oheisesta taulukosta käy selville, miten oppilaat 1.10.51 tehdyn tilaston mukaan ovat ammatittain jakautuneet eri luokilla.

Eri ammatit:	Luokat				Koko koulu
	I	II	III	IV	
<i>Konepajaopintosuunta:</i>					
1. Viilaajia	7	5	2	2	16
2. Sorvaajia	2	2	2	2	8
3. Jyrsijöitä	—	3	2	2	7
4. Hioja-höylääjiä	1	1	1	1	4
5. Hitsaaja-levyseppiä ...	1	—	3	—	4
6. Karkaisija-viilaajia ...	—	—	—	—	—
7. Niklaajia	—	—	—	—	—
8. Autoasentajia	—	1	—	—	1
8. Sähköasentajia	—	—	1	1	2
10. Liesimuuraajia	1	—	—	—	1
	12	12	11	8	43
<i>Valimo-opintosuunta:</i>					
1. Maakaavaajia	5	3	6	2	16
2. Mallipuuseppiä	—	2	1	1	4
3. Malliviilaajia	—	1	1	—	2
4. Valimoasentajia	2	1	—	2	5
5. Emalityöntekijöitä	—	—	2	1	3
	7	7	10	6	30
Yhteensä koko koulu	19	19	21	14	73

IV:ltä luokalta valmistuivat viilaajat L. Liesmala ja O. Tuomisto, sorvaajat V. Mäkelä ja O. Salo, jyrsijät R. Elokoski ja H. Nummila, hioja-höylääjä U. From, sähköasentaja E. Markkanen, maakaavaajat U. Kasurinen ja K. Vaahtera, mallipuuseppiä A. Stigell, valimoasentajat A. Kangas ja A. Leppänen sekä emalityöntekijä Y. Tuovinen.

Oppilasaines on viime vuosina huomattavasti parantunut niin henkisen kuin ruumiillisenkin kunnan kannalta katsoen. Myös oppilaskunnan urheilutaso on kohonnut, mitä todistaa mm. se, että yksityisteollisuuden ammattikoulujen kesämestaruuskilpailuissa Tainionkoskella koulumme tuli ensimmäiseksi.

Viereisellä sivulla ylhäällä: Yleiskuva oppilaskonepajasta ja -valimosta. Alhaalla: Työnopettaja A. Lundberg selostaa oppilas Heino Nummilalle pistohöyläkoneen salaisuuksia.

Oikealla: Oppilas Reino Elokoski seuraa tarkkaavaisena lastun irtoamista jyrsintyössään.

Alempana: Puolimatkan krouvissa Porvoossa.

Alhaalla: Karkkikilan "maakravut" lähdössä Hallan hinaajalla Ruotsinsalmen taistelupaikalle ja Varissaareen.

Ammattienedistämislaitoksella toimeenpantuihin työtaitomestaruuskilpailuihin viilajaan ammatissa osallistui koulumme edustajana oppilas Eino Stenholm II luokalta sijoittuen viidentoista osanottajan joukosta kolmanneksi.

Koulun yhdeksännen lukuvuoden päätöstilaisuus oppilastyönäyttelyineen oli 21. 12. 51 Tehtaan Seuratalolla.

Koulun oppilaat opintoretkeilyllä.

Konepajakoulumme opetusohjelmaan kuuluu myös opintoretkeilyjä maamme suurimpiin teollisuus- ja tuotantokeskuksiin. Vuoden kuluessa tehdään tavallisesti kaksi retkeä, joista toinen vain päivän kestävä Helsinkiin ja toinen pitempi muuanne. Retket suoritetaan tarkoitusta varten varatuilla linja-autoilla ja osallistuu niihin III ja IV luokka, joten jokainen oppilas ehtii kouluaikaanaan olla mukana ainakin neljällä eri opintomatalla.

Tänä vuonna tehtiin pitempi retkeily Kotkaan kesäkuun 27 ja 28 p:nä, pääpaikkana Hallan Tehtaat. Retkeilyohjelman perillä oli laatinut Hallan Tehneiden sosiaalipäällikkö Eero Leppä. Majotus oli Seuratalossa ja muonitus toimihenkilöitten kerhossa. Oppilailla oli tilaisuus tutustua Hallan tuotantolaitoksiin sekä Wärtsilä-yhtymän Karhulan tehtaisiin. Viimeksi mainitussa paikassa tutustuttiin konepajaan, teräs- ja rautavalimoihin sekä lasitehtaaseen, joka tarjosi kaikille aivan uutta nähtävää.

Erittäin virkistävä ja mielenkiintoinen oli laivamatka Ruotsinsalmen meritaistelupaikalle ja käynti Varissaaren ulkomuseossa, jossa oli tilaisuus nähdä mm. merenpohjasta nostettuja puusotalaivojen osia ja laivoista tavattuja suusta ladattavia kansitykkeitä.

Matka Langinkosken keisarilliselle kalastusmajalle oli mieliinpainuva elämys.

Syysretkeily Helsinkiin tehtiin 16. 10. Ohjelmassa oli ensin käynti Oy. Strömberg Ab:n tehtaissa Pitäjänmäellä. Siellä meille tarjottiin aamukahvi voileipineen ja pidettiin esitelmä tehtaan kehitysvaiheista ja nykyisestä tuotannosta. Jatkoimme sitten matkaa kaupunkiin, jossa tutustuimme Wärtsilä-yhtymän Kone-Siltaan. Siellä oli tietysti paljon nähtävää niin valimo- kuin konepajamiehillekin.

Seuraava etappi oli Airamin sähkölampputehdas, jossa taasen oli sellaista nähtävää, johon kukaan ei aikaisemmin ollut tutustunut. Meille selostettiin tehtaan toimintaa ja sähkölampunvalmistusmenetelmiä.

Viimeisenä retkeilykohteena oli eduskuntatalo, jonka maanalaiset varavoima-, sähkö- ja ilmanpuhdistus- sekä tuuletuslaitteet olivat mielenkiintoista nähtävää. Eduskuntatalon ylikonemestari Turunen oli erinomainen selostaja ja opastaja ja hänen johdollaan tutkittiin parlamenttitalo kauttaaltaan.

T. Nissinen.

Musiikkiharrastuksista Högforsin Tehtaalla.

Karkkilan kauppalassa ei ole pelkästään kunnallisilla varoilla ylläpidettäviä musiikkiyhtyeitä, vaan kaikki musiikkitoiminta lepää vapaaehtoisen harrastuksen varassa, jota sekä kauppa- että tehdas-taloudellisesti avustaa.

Högforsin Tehtaan johto on hyvin ymmärtäväisesti suhtautunut tehtaan piirissä esiintyvään musiikkiharrastukseen tukien sitä monin tavoin. Tehtaalla onkin melko korkealla tasolla oleva orkesteri, jota johtaa kanttori Eino Soimela. Orkesteri on menestyksellä esiintynyt monissa juhlatilaisuuksissa ja antanut omia konserttejakin ja on paikkakunta-alaisten suuressa suosiossa.

Tehtaalla on myös torvisoittokunta ja on sekin tiheästi esiintynyt varsinkin tehtaan omissa juhlatilaisuuksissa ja viime kesänä Jyväskylän musiikki-juhliin. Soittokuntaa johtaa vaivojaan säästämättä työnjohtaja Artturi Nygrén. Lisäksi on Karkkilan Työväenyhdistyksellä torvisoittokunta, joka sekin on miltei kokonaan tehtaan palveluksessa olevista torvimusiikin harrastajista kokoonpanttu. Soittokunta on menestyksellisesti esiintynyt omilla konserteillaankin ja saanut osakseen tunnustusta. Sitä johtaa Harri Lento tehtaan maalausosastolta.

Kuoromusiikkia edustavat paikkakunnalla myös Työväen Mieskuoro ja Tehtaan Mieskuoro, joita mo-

lempia johtaa suurella antaumuksella Harri Lento. Kumpikin kuoro on 20—30 miehen vahvuinen ja niihin kuuluu osaksi samoja laulajia. Kevätkesällä kuorot tekivät reippaan saunalaulumatkan luonnonkauniille Antiaisten leiriniemelle ja myöhemmin kesällä ”filmausmatkan” samaan paikkaan.

Paikkakunnalla on jo pidemmän aikaa toivottu molempien mieskuorojen yhdistymistä ”Karkkilan Mieskuoroksi”. Ajatus on mielestämme erittäin hyvä ja varteenotettava, ja jos se toteutuisi, saataisiin Karkkilaan 40—50-miehin edustuskykyinen kuoro, jolta voitaisiin odottaa yhä parempia tuloksia. Kauppalakin voisi sitä tukea tuntuvammin. Tämä helpottaisi myös kuorojen johtajaa ja jäseniä, jotka pääsivät puolta vähemmällä harjoituskerroilla. Uskoimme, että tällainen yhteinen puolueeton mieskuoro keräisi lisää kuorolaulun harrastajia. Kuoro saisi jäsenensä suurimmaksi osaksi tehtaan palveluksessa olevien keskuudesta ja varmasti tehtaan johto antaisi sille myös taloudellista tukea. Molemmilla kuoroilla muuten on ollut yhteisiä esiintymisiäkin, samoin myös pari yhteistä retkeäkin, jotka ovat osoittaneet, että yhteiselle toiminnalle on olemassa hyvä pohja ja menestymisen mahdollisuudet.

Toivokaamme, että tämä yhtymisajatus jo ensi vuonna käytännössä toteutuisi.

T. Nissinen.

Ylhäällä: Työväen soittokunta antamassa ulkoilmakonserttia Antiaisten kesäleirillä.

Vieressä: Tehtaan mieskuoro laulutervehdyksellä Antiaisten hiekkarantaisella leiriniemelle.

Lääkärin LÄKSY

Kun kahden osapuolen on koetettava järjestää jokin asia yhdessä, lienee aina niin, että asian eteenpäin vieminen tai siinä johonkin ratkaisuun pääseminen on helpompaa, jos molemmat osapuolet tarkoin tietävät ja suorittavat osalleen tulevat tehtävät. Toiminnassani käytännöllisenä lääkärimä, johon kuuluu muun muassa vastaanoton ja sairaskäyntien joustava järjestely, olen monasti tullut huomaamaan seikkoja, joita tässä tahtoisin hieman kosketella. Tarkoitin ensi sijassa niitä toimenpiteitä, joihin potilas itse, tai lapsen ollessa kyseessä, hänen huoltajansa voi asian hyväksi ryhtyä, niin ettei aikaa mene potilaalta eikä lääkäriltä hukkaan.

Jos ensin tarkastelemme, mitä potilas voi tehdä edesauttaakseen omaa asiaansa hänen tullessaan lääkärin vastaanotolle, pidän seuraavia seikkoja tärkeinä:

1. Olisi hyvä, jos esimerkiksi sinä aikana, kun potilas istuu odotushuoneessa vuoroaan odottelemassa, hän mielellään kertaisi sen, mitä hän aikoo kertoa lääkärille vaivoistaan. Sattuu nimittäin aika usein, että jokin potilas ensi töikseen kertoo, että hänellä on niin monta vikaa, ettei tiedä mistä aloittaisi. Pääasiat on heti alussa saatava selville ilman, että joka seikka on erikseen kysyttävä. Se säästää aikaa sekä potilaalta että monelta häntä ehkä vaikeammin sairaalta, jotka samalla hetkellä saattavat istua odotusmassa vuoroaan.

2. Toinen asia, joka huomattavasti säästää aikaa, on se, että potilas vastaanotolle tullessaan on suorittanut niin yksinkertaisen asian kuin kuumeen mittauksen. Jos ajattelemme, että peräkkäin saapuu vastaanotolle kymmenen potilasta, joista kuume on mitattava, ja että tämä toimitus vie keskimäärin 5 minuuttia, niin yhdestoista potilas saa aivan tarpeettomasti odottaa 50 minuuttia, joka monelle sairaalle on pitkä aika. Kuumelasin hankkiminen lienee sentään jokaisen mahdollisuuksien rajoissa.

3. Koska vieläkin näkee tapauksia, jolloin lapsen kasvatuksessa käytetään lääkärin luokse viemistä jonkinlaisena viimeisenä valttina, kun koetetaan saada lapsi tottelemaan, tahtoisin tällaisesta menettelystä vakavasti varoittaa. Siitä voi koitua itse lapselle mitä suurimpia vahinkoja. Lääkärin on nimittäin useasti melkein mahdotonta saada minkäänlais-

ta selvyttä monen taudin oireista, jos lapsi kauhun vallassa huutaa ja jännittää niin, ettei tutkimisesta tule mitään.

4. Useiden tautien ollessa kyseessä voi potilas melkoisella varmuudella olettaa, että hänen on tutkimusta varten riisuttava joitakin vaatekappaleita. Olisi hyvä, jos potilas pukisi itsensä niin, ettei riisuminen ja pukeminen vie kovin pitkää aikaa. On aivan tarpeetonta pukea esimerkiksi lapsen päälle kolme vaikeasti riisuttavaa paitaa ja muutamia villapaitoja, kuten usein näkee, kun asiasta selviää vähemmälläkin, esim. käärimällä lapsi lämpöiseen huopaan.

5. Jos potilas arvelee sairastavansa tarttuvaa tautia, kuten kurkkumätää, tulirokkoa tai hinkuyskää, olisi parempi sopia vastaanottoajasta lääkärin kanssa puhelimitse, koska odotushuoneessa tällainen potilas voi tartuttaa taudin muihin.

Mitä sitten tulee niihin toimenpiteisiin, jotka olisi otettava huomioon lääkärin sairaan luokse kutsuttaessa, tahtoisin korostaa seuraavia seikkoja:

1. Olisi parasta sekä potilaalle että lääkärille, jos sairaskäynneistä ilmoitettaisiin mikäli mahdollista jo aamulla. Silloin voi lääkäri etukäteen suunnitella työpäivänsä, käydä vaikeammin sairaitten luona aikaisemmin, antaa ennen varsinaista käyntiä neuvoja sairaan hoitamiseksi jne.

2. Sairaskäynnille kutsuttaessa olisi aina kerrottava sairauden tärkeimmät oireet, niitten alkaminen, sairastamisaika ym., jotta lääkäri voi ottaa tarvittavia välineitä tai lääkkeitä mukaansa. Myöskin kuumeen mittaus kuuluu niihin seikkoihin, jotka aina pitäisi suorittaa ennen lääkärin käyntiä.

Lopuksi tahtoisin vielä korostaa sitä, ettei pitäisi lääkärin kutsuttaessa käyttää sanontaa: "Tulkaa heti" tai "Tulkaa niin pian kuin mahdollista", jos tällaisella kehoituksella ei ole erittäin vakavia ja tarkasti harkittuja syitä. Vaikeammin sairastavat voivat siitä kärsiä, lääkäri voi ehkä aiheuttaa joutua muuttamaan suunnitelmiaan ja uusiintunut väärinkäytös tässä suhteessa voi vähentää lääkärin joutuisuutta juuri silloin, kun toivottu kiruhtaminen olisi aivan välttämätöntä.

T. S.

Tehtaamme työntekijöitä kesälomalla.

Olimme kirjeellisesti esittänyt muutamille tehtaamme työntekijöille kolme kesäloman viettoa koskevaa kysymystä. Ne kuuluivat:

1. Miten ja missä vietitte kesälomanne?
2. Mikä on hauskin muistonne loma-ajalta?
3. Mitä toivomuksia Teillä on seuraavaan lomanne nähden ja miten suunnittelette lomanne viettä?

Kuva pyydettiin liittämään mukaan. Kyselykirje lähetettiin niin, että melkein joka osastolle tuli yksi kirje. Kaikki eivät kuitenkaan ole lähettäneet vastauksia, joten tässä kertovat vain muutamat harvat lomastaan ja suunnitelmistaan. Kiitokset heidän vauvannäöstään.

VALIMON UUNIMIES ARTTURI EKSTRÖM:

Vietin kesälomani Ruotsissa vävyini ja tyttäreni luona. Laivamatka oli ihana, kun oli valoisa kesäyö. Olen kuullut Ahvenanmaan luonnonkauniista saaristosta, mutta luulen Ruotsin puoleisen olleen vielä kauniimpaa. Kyllä matka oli kaunis ja virkistävä, mutta se kielivaikeus!

Hauskin muisto, mikä jäi mieleeni, oli häät. Olimme lauantai-iltana kävelyllä, kun satuimme tulemaan häätalon luo. Seisahduimme katselemaan, kun suuri väkijoukko huusi hääparia ulos. Sitten morsian ja sulhanen tulivat ja he kävelivät siinä ulkona kansan laulaessa ja hurratessa.

Mitä ensi kesään tulee, niin silloinhan on ne Olympialaiset. En voi suunnitella mitään matkaa, kun tytär ja vävy tulevat tänne Ruotsista.

SORVAAJA AARNE KUJALA KONEPAJALTA:

Kesäloma kului täällä Karkkilassa oman rakennuksen maalaus- ja muuraustöissä, joten muuten ei

Artturi ja Olga Ekström Ruotsissa vävypoikansatalon edustalla.

Aarne ja Elvi Kujala sekä Helena pienokainen uuden kotitalon edustalla.

paljon ehtinyt nauttia kesälomasta. Tulihan sentään valmista.

Hauskinta loma-aikana oli, kun talo tuli valmiiksi ja sai maalin raaputeltua omasta pinnastaan pois.

Ensi kesänä luulisin jo ehtiväni jonkun kerran ka-laankin, ja jospa pääsisi Olympiakisoihinkin!

VALUSANNAN VALMISTAJA KALLE SJÖHOLM SISUSTUSOSASTOLTA:

Teimme vaimoni kanssa pyörätarren Somerniemelle kahteen maalaistaloon. Toinen talo sijaitsee Painio-, toinen Arimajärven rannalla. Siellä tuli vähän kalasteltua molemmissa järvissä vuoroin. Mitään Pietarin kalansaalista ei sentään tullut.

Hauskin muisto jäi saunareisusta. Se nimittäin oli vielä niin uusi sauna, ettei oltu ehditty vielä tehdä lauteita, vaan oli nostettu vanhanaikainen kiivupöytä, jolla piti kylpeä. Olihan hauskaa kylpeä kerran elämässään pöydälläkin.

Ensi kesäloman varalta olisi toivomukseni, että loma olisi silloin kun Olympialaisetkin.

PUHDISTAMON TUNTIKIRJURI RVA LYYLI LAGERKRANTZ:

Kyllä minä sitä kesälomaa odotin niinkuin lapset joulua. Edellisistä lomistani viisastuneena en jättänyt pyykinpesua ja siivousta, vaan suoritin ne jo ennen lomaa. Oli niin houkuttelevaa ajatus saada viettää lomansa levon ja rauhan merkeissä. Pitkin kevättä oli suunniteltu pientä matkaa, sillä olimme edellisenä kesänä kiertäneet ympäri Suomea ja nyt oli tarkoitus jatkaa, mutta se vanha totuus pitää

paikkansa, että parhaatkin suunnitelmat voivat epäonnistua. Meillä perheen pää oli jo keväästä lähtien alkanut suunnistaa kohti Haapalaa ja niin sinne häipyivät pojatkin lopulta. Minä lähdin ottamaan niistä retkistä selvää ja siellähän he olivatkin suuren kannon kimpussa. Meillä on keväällä saatu ns. markan tontti ja sitä oli miesväki alkanut raivata. Minä olisin halunnut sellaista päällysmiehen paikkaa, koska Heinosen pappa oli kutonut riippumatonkin ja minä olin suunnitellut koettaa sen kestävyyttä ja samalla pitää silmällä, että työt olisivat tulleet kunnolla tehtyä. Minä olin yksin neljää vastaan ja niin minun ehdotukseni äänestettiin nurin. Ei auttanut muu kuin ottaa kanki ja ryhtyä kääntämään niitä kantoja minunkin. Siinä oli kesäloman vieto tiedossa, ja nousivathan ne kannot sieltä vähitellen, mutta mistä sinne tontille lienee kiviä siunaantunut niin valtavasti, sillä rautakankea ei saanut maahan lyötyä, ettei kivi olisi ollut vastassa. On siinä vähän multaa niillä kivillä peittona, jotta tietää, ettei se kiviaitaa ollut, mutta perheen taholta annettiin määräys minun laittaa ne kivet aidaksi. Kyllä siinä sai kiven jos toisenkin kantaa ja pyörittää. Isäntä hommasi kottikärrytkin, mutta minä luulen, että niissä oli jokin vika, koska ne minulta kaatuivat aina väärässä paikassa. Sellaiset kivet, joita ei saatu siirrettyä, hakattiin poran ja meisselin kanssa pieniksi.

Kyllä minä poraa ja meisseliäkin opin jo pitämään, mutta lekaa ei uskottu minun käytettäväksi, sanoivat sitä hengenvaaralliseksi käsissäni. Eihän me nyt sentään aina töitä tehty. Meillä oli mukana primus ja sillä kiehautettiin kahvit, ja kyllä sitä varmaan juotiinkin, koska Nurmisen kaivo syyspuolella alkoi kuivua. Aamuisin siellä oli hauskinda, kun aamurinko nousi ja linnut lauloivat, eikähän sitä luonnon kauneutta ehdi juuri muulloin kuin loma-aikana havaitsemaankaan. Iltaisin kävimme uimassa järvesä. En tiedä, nousiko vesi niin korkealle rantahietä-

Reippaita rakentajia. Lagerkrantzin perhe markan tontilla.

Perheenäitejä retkeilyllä.

Tämän vuoden loppukesä oli mitä kiitollisinta retkeilyn aikaa. Tämän me tehtaan perheenäiditkin huomasimme ja järjestimme itsemme 14.9.51 retkelle klo 7.30 aamulla, päämääränämme tuossa lähellä Helsinkiä sijaitseva Kauniaisten kauppala. Tehtaan myötävaikutuksella saimme matkan mukavasti järjestymään.

Kaunis ilma, reilu kyyti ja lisäksi hauska joukko houkutteli lähtijöitä enemmän kuin autossa oli istumapaikkoja. Hyväonnisesti vain luotimme siihen, että on sopuisuudestaan kuulu kuljettaja, joka ottaa pienimmät vaikka polvilleen ja vierelleen lattialle. Siten kävikin, ja niin ylikuormituksesta huolimatta matka tehtiin suloisessa sovussa.

Ensimmäinen pysähdyspaikka oli Kera Oy:n tehdas. Siellä meidät otettiin ystävällisesti vastaan ja kiertokäynti monisokkeloisessa tehtassa alkoi. Oppaamme mukana kuljimme kerroksesta toiseen ja näimme mitä erilaisimpien keramiikkiesineiden valmistuksen alkuvaiheista myyntipöydille asti. Suureksi iloksemme pääsimme oikein varastosta valitsemaan muistoesineitä kotiin vietäväksi. Kääröt kainalossa kiittelimme opasta ja kantamuksinemme nousimme autoon. Matka uutta nähtävyyttä kohti jatkui.

Kodinhoitajataropiston portailla olivat herttainen johtajatar ja tulevat kodinhoitajat laulutervehdyksellä meitä vastassa. Söimme siellä maukasta puuroa ja joimme hyvät kahvit. Herkistynein mielin kuuntelimme kurssilaisten esityksiä sekä johtajattaren selostusta opiston toiminnasta. Kiertokäynnillä talossa saimme nähdä ja kuulla, miten monipuolisen valmistuksen kodinhoitajat saavat tehtävänsä. Luottamus kodinhoitajiin varmistui varmaan meille jokaiselle. Pieni haikeus mielessämme hyvästelimme ja kiittelimme, sillä olimmehan saaneet todellista ystävällisyyttä osaksemme.

Virkistyneinä jatkoimme matkaa Olssonin puutar-

kolle minun uidessani, että se siinä olisi kuivunut, mutta kyllä vaan on vesi Pyhäjärvässäkin vähentyneyt.

Niin — siitä ensi kesän lomanvietosta tiedän jo niin paljon, että minun pitäisi siirtää se lähes 30 metriä pitkä kiviaita rakennuksen pohjalle ja sokkeliin, ja jos mahdollista päästä rakennustyön alkuun. Sitten pitäisi auttaa perheen päätä kaivon kaivamisessa ja raivata lisää puutarhamaata. Siinä on työtä lomaajaksi ja sen jälkeenkin. Olisihan tietysti hauska käydä Olympialaisiakin katsomassa, mutta liput ovat tietenkin niin kalliita, ettei sitä voi ajatellakaan. Toivon veljeni perheineen tulevan Pohjanmaalta ja silloin teemme laivamatkan jonnekin, ehkä Porvooseen. Tahtoisin päästä loma-aikana sellaiseen paikkaan, missä olisi nähdä taivaan ja meren yhtyvän, missä olisi laajat näköalat. Siinä olisi sitä lepoa ja rauhaa, mitä ihminen elämänsä varrella kuitenkin eniten kaipaa.

haan. Siellä saimme tutustua monipuoliseen hyöty- ja koristekasvitaimistoon.

Seuraava pysähdys oli Työvään akatemiassa. Siellä reipas ja hyväntuulinen johtaja apulaisineen selosti meille tarkasti laitoksen syntyvaiheita ja toimintaa. Tutustuminen taloon ja käynti perustajan viimeisellä lepopaikalla jättivät unohtumattoman muiston. Iloksenne totesimme, miten hyvin vähävaraisten opiskelumahdollisuudet tämän talon suojissa oli järjestetty ja että tätä tietä niillä meidänkin lapsilla on mahdollisuus opiskeluun.

Kiireesti taas kipusimme autoon ja lähdimme Raamattuopistoa kohti. Sinne meidän piti saapua viimeistään klo 16.00 ja niin sitä saavuttiinkin. Laulu-tervehdyksellä ja iloisella kädenpuristuksella meidät otettiin vastaan, kuten vanhat ystävät ikään. Söimme päivällisen, tutustuimme taloon ja olimme mukana yhteisellä raamattutunnilla. Sisältörikas yhdessäolo päättyi yhteiseen virteen. Rovasti Muroma ja pastori Virkkala sanoivat lähtiessämme, että heillä on sellainen aukko sivistyksessään, etteivät ole vielä käyneet Karkkilassa, mutta kyllä pian saapuvat, kun vain ehtivät. "Mun ota käten, Herra, ja taluta", jäivät raamattuopistolaiset laulamaan pihalle, kun me kiipesimme autoon ja lähdimme viimeistä pysähdyspaikkaa, Kolmirannan kotiteollisuuskouluun kohti, joka on perustettu sota- ja siviilivammaisia naisia varten.

Pimeä tahtoi väkisin yllättää, ennenkuin ehdimme Kolmirantaan. Taas tarjoutui meille uutta katseltavaa. Koulun johtajatar selosti ystävällisesti koulun toimintaa ja tarkoitusta. Hän näytti meille mitä ihanimpia kankaita, pukuja, koru-, virkkuu- ja neuletöitä ym. Ihmeeksemme saimme nähdä miten monipuolisia ammattitaitureita voidaan vaikeavammaisistakin invaliideista kasvattaa. Näin hekin voivat ammattitaitoisina työskennellä yhteiskuntaa hyödyttävästi. Kiertokäynti vielä talossa ja pihalla näytti meille hyvin hoidetun koulun ja kodin, jossa asui onnellisia ihmisiä. Vielä olisi ollut paljon kysyttävää ja katsottavaa, mutta syyskesän päivä alkoi uhkaavasti hämärtyä. Viipymättä oli heitettävä hyvästit ja lähdettävä kotia kohti.

Mielissä uusia ajatuksia päivän monivaiheisista elämyksistä sekä pursuavan ilon ja rattoisan keskustelun soristessa saavuimme iltamyöhällä Karkkilaan, mutta ei matkasta väsyneinä, vaan uuden näkemisestä piristyneinä. "Kyllä oli mukava, että kerran sai perheenemäntä kokonaisen arkipäivän käyttää omaksi virkistyksekseen", kuului monesta suusta. Siitä kiitos perheenisille ja tehtaan johdolle, että matkan järjestitte.

Mukana ollut.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy kahden kuukauden kuluttua eli helmikuun 20. päiväksi. Siihen tarkoitettut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään tammikuun 15. päivään mennessä.

Pitkäaikaisesti palvellut.

**TYÖNJOHTAJA
FREDRIK FRIDOLF GRANLUND**

tuli tänä vuonna olleeksi 40 vuotta tehtaamme palveluksessa. Hän on syntynyt U.l. Pyhäjärven Rautamäessä 12. 7. 96. Jo 15-vuotiaana hän tuli vakinaisesti yhtiömme palvelukseen maatalousosastolle. Sitä ennen hän oli tilapäisesti töissä sadonkorjuuajana. 15-vuotias poika on sopiva hevostieheksi, arveltiin, ja niin ajeli poika hevosta, mutta tarttui vähitellen muihinkin töihin. V. 1922 hän tuli tilan vastaavaksi hoitajaksi Högforsin Tehtaan Rautamäen tilalle. Tätä tointa hän hoiteli vuoteen 1945 saakka, jolloin tila jouduttiin luovuttamaan siirtoväen asutukseen. Tällöin hän siirtyi Karkkilaan, tehtaan halkotarhan työnjohtajaksi, jossa toimessa on nykyisinkin. Rautamäessä oli Granlundien suku jo kolmatta polvea. Työnjohtaja Granlundin isänisä oli siellä kaivostyön johtajana ja isä taas silloin raivatun ja viljelykseen pannun maatilan työnjohtajana. Tuttujapa olivat varmasti paikat ja ikävä oli ne jättää. Rautamäessä ollessaan oli Granlund kansakoulun perustamisesta alkaen koulun taloudenhoitajana vuoteen 1945 ja lisäksi Vuotinaisten tien hoitokunnan sihteerinä ja rahastonhoitajana, joita tehtäviä hoitaa edelleenkin. Metsätys ja kalastus sekä puutarhanhoito ovat olleet vaihtelua antavia ja mieltä piristäviä harrastuksia.

Aikani on elämäni. Kelle annan hetken ajastani, hänelle annan palasen elämäni.

Marie Cauer.

Sielusi syvimpään kaiva hauta — ja sinne ikuisen äännettömyyden helmaan peitä paha, jota sinulle tehtiin. Sydämesi vapautuu kuin taakasta.

Ch. Wagner.

MERKKIPÄIVÄ

Aimo Mäkinen.

Anna Maria Sundqvist

Lempi Lindholm.

60-VUOTIAITA.

Valuri Aimo Mäkinen 18.1.52. Hän on naapuripitäjästä Lopelta kotoisin. Nurmijärvellä hänellä oli maatila, jota viljeli 30 vuotta, mutta kun maanviljelys ei lyönyt leiville, hän tuli 1.9.41 tehtaamme valimoon. Hyvin näytti monen kymmenen kilon "valusenikka" liikkuvan valulaitteen varassa hänen ja toverinsa liikuttelemassa.

Siivooja Anna Maria Sundqvist 25.1.52. Hän on lähtöisin täältä Vattolasta ja on ollut jo yli 23 vuotta pääkonttorin siivoojana. Kotoa hän lähti 18-vuotiaana omaa pesää rakentamaan Haukkamäkeen. Siellä tuli kasvatettua kaksi poikaa, jotka myös ovat olleet tehtaamme palveluksessa ja toinen on vielä nytkin. Mieheensä kuoleman jälkeen hänen oli alettava tehdä töitä täällä konttorissa, jotta perheelle olisi riittänyt leipää ja lämmintä. Vanha konttorirakennus oli rouva Sundqvistin mielestä paljon rauhallisempi ja kodikkaampi kuin tämä nykyinen, jonka alakerrasta koko ajan kuuluu kolinaa ja muita ääniä. Tyytyväisyys työhön on ollut molemminpuolista.

Toivo Johannes Ruoho

Siiri Maria Leino.

50-VUOTIAITA.

Siivooja Lempi Aleksandra Lindholm konepajalta 6.1.52. Hän on täällä syntynyt, kasvanut ja täällä koko ikänsä elänyt. Kotona vierähtivät nuoruusvuodet ja naimisiin mentyä vei perheen hoitaminen monia vuosia. Mieheensä kuoltua hän tuli tehtaaseemme v. 1949 siivoojaksi ja on tässä tehtävässä edelleenkin.

Lämpötekniikko Martti Kustaa Kylmäkorpi myyntiosastolta 26.1.52. Hän on Ul. Pyhäjärven poikia ja tullut tehtaamme palvelukseen 1.9.23. Sitä ennen hän oli suorittanut ammattinsa edellyttämät opinnot. Työskenneltyään muutamia vuosia eri osastoilla hän tuli syksyllä 1928 lämpö- ja vesijohtosastolle ja nimitettiin vuonna 1946 osaston hoitajaksi. Yli 20 vuoden aikana ovat lämpö- ja vesijohtotarvikkeiden kaikki mahdolliset mutkat ja T-kappalet ja sen sellaiset tulleet kovin tutuiksi, lämpökattiloista puhumattakaan. Harrastuksista mainittakoon, että hän oli aikanaan erittäin innokkaasti mukana vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä ja on v:sta 1941 alkaen ollut yhtä innokas orkesterimies. Tehtaamme perustamisesta asti hän on ollut orkesterin tunnollisena huoltajana ja soittajana.

Kivityömies Toivo Johannes Ruoho 24.1.52. Hän on syntynyt Pusulassa, josta tuli tehtaamme palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1928. Nyt hän on jo kolmatta kertaa täällä työssä, kivimiehenä rakennusosaston kivilouhimolla.

Nosturinkuljettaja Siiri Maria Leino kattilaosastolta 27.1.52. Hän on tämän kylän tyttöjä ja on ollut koko ikänsä täällä. Mieheensä kuoltua hän tuli v. 1942 tehtaamme "korkeimpaan virkaan", nosturin kuljettajaksi, jossa tehtävässä hän konepajakaton tasolta katselee maailmaa ja sen työntouhua kattilaosaston näkövinkkelistä.

Varastotyöntekijä Aino Helena Teperi 10.2.52.

Viime kesän urheilullinen tilinpäätös.

Ylhäällä: Pentti Salminen. Vieressä: Ritva Nurmi, Risto Lindfors ja Jouko Mäkelä.

Viime kesän urheilut on urheiltu, jopa joltisella menestykselläkin, ja nyt on hetki lyönyt, jolloin on tehtävä siitä hieman tiliä.

Harrastuskävely on kevään ja kesän taitteen urheiluja. Sitä varten oli suunniteltu uusi, hauskempi reitti Valkjärvelle ja Lautlammen kautta takaisin. Toivikkeen suunnalla oli entinen reitti. Aluksi näytti siltä, että harrastusta tulee kyllä riittämään yllin kyllin, mutta loppupuolella alkoi nimien kerääntyminen vihkoihin kuitenkin hieman vähetä. Harrastuskävelystä on sanottava, että sitä harrastavat Hög-

forsin Tehtaalla samat uskolliset harrastusurheilijat, jotka saivat siihen tartunnan jo vuonna 1947. Uusia ei ole montakaan ilmestynyt, vaikka tämä, jos mikä, sopii kaikille — suksettomillekin. Viiden parhaan vaatimattomat tulokset ovat: Kauko Liljegren 410 km, Unto Lusenius 320, Väinö Aalto 320, Liisa Kylmäkorpi 305 ja Mauno Koskinen 280 km.

Yleisurheilussa meillä on vanha kantajoukko, joka on uurastanut vuodesta toiseen Högforsin Tehtaan ja Kymi-yhtymän kilpailuissa. Tänä vuonna ilmestyi piiriimme kuitenkin pari uuttakin. Eero Leskinen

Hän on syntynyt Karjalan Kannakselta Räisälästä. Siellä hän oli kotitöissä talvisotaan saakka, jolloin siirtyi evakkona Pohjanmaalle. Välillä hän oli pari vuotta taas synnyinseudullaan, mutta joutui jälleen sieltä siirtymään, nyt keski-Suomeen, josta 29.11.47 tuli tehtaamme lähettämöön pakkausosastolle.

Emalinpolttaja Otto Jalmari Vuorinen 11.2.52. Hän on kotoisin Nurmijärveltä. Kotipuolella ja sen lähipitäjissä hän oli aluksi maa- ja metsä- sekä uitto-

taassamme. Aluksi hän työskenteli valimossa vuoteen 1943 ja siitä lähtien hän on ollut emaliosastolla.

Kirvesmies Lauri Johan Laakso 18.2.52. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärven Tuorilassa. Varsinaiselta ammatiltaan hän on suutari, mutta ei ole pysynyt lestissään, vaan on hankkinut itselleen pätevyyyden ja taidon myös kirvesmiehen ammattiin. V. 1950 hän tuli tehtaamme rakennusosastolle kirvesmieheksi. Nuorempana Laakso oli innokas metsänkävijä.

OHJELMALLINEN Joululta

tuli "Turjan Lapista", Kemijärveltä, konepajakouluun ja on nyt monessa lajissa näyttänyt högforsilaisille ja muillekin "taivaan merkit". Hän on päässyt Suomessa 10 parhaan joukkoon 10-ottelussa, juossut 100 m 11,5, hypännyt pituutta yli 650 ja korkeutta 175 sekä tekee hyvää jälkeä muissakin lajeissa, kuten 10-ottelun sijoitus todistaa. Pentti Salminen ilmestyi myöskin tänä vuonna. Hän on kyllä tämän paikkakunnan poikia, mutta vasta nyt, aikamieheksi tultuaan on alkanut tempoa tuloksia: paras aidoissa ja sijoitukset 100 m:llä, korkeudessa ja 400 m:llä. Sellaista se uutera urheiluharrastus saa aikaan. Risto Lindfors on ollut tekijämiehemme jo monet vuodet ja piti vieläkin pintansa tehtaamme kilpailuissa kuulassa ja kiekossa, vaikkei onnistunutkaan Juankoskella kiekossa. Kaarina Kultavirta on ollut paikkakuntamme paras naisurheilija monet vuodet saaden tehtaamme mestaruudet 100 m:llä ja pituudessa sekä vieden joukkueemme naisten 4x100 m:n viestissä voittoon. Hyvä tyttö! Metsola, Mäkelä, Stenbacka ja Eskolin pitivät pintansa vielä tänä vuonnakin. Ville Vikström, joka on ollut jo 9 kertaa yhtymän kilpailuissa, ei selvinnytkään enää kuin neljänneksi karsinnoissa, joten jäi tällä kertaa "rannalle". Saapa nähdä, miten käy ensi vuonna, kun on sopivampi laji. Nuoret pojat rynnistävät kuitenkin niin, että veteraanit joutuvat jo ehkä väistymään monassa lajissa.

Tehtaan kilpailujen tuloksia:

100 m: 1) E. Leskinen 12,0, 2) P. Salminen 12,4. — 110 m aidat: 1) P. Salminen 16,4, 2) R. Luoto 19,6. — 1500 m: 1) J. Mäkelä 4.30,8, 2) R. Hakala 4.45,0. — Pituus: 1) E. Leskinen 640, 2) V. Eskolin 599. — Korkeus: 1) V. Stenbacka 165, 2) P. Salminen 160. — Kuula: 1) R. Lindfors 12,98, 2) A. Metsola 12,40. — Kiekko: 1) R. Lindfors 35,01, 2) E. Leskinen 34,30. — Naisten 100 m: 1) Kaarina Kultavirta 13,8, 2) Ritva Nurmi 14,4. — Naisten pituushyppy: 1) Kaarina Kultavirta 434, 2) Ritva Nurmi 422. — Ikämiesten 3-ottelu: 1) R. Juslin 187,95 pist. 2) S. Aalto 172,38 pist. — Yli-ikämiesten 3-ottelu: 1) V. Aalto 170,83 pist. 2) T. Lehtonen 168,67 pist. — Osastojen välinen naisten 4x100 m: 1) Lähetysosasto 1.00,4, 2) Valimo 1.00,8. — Osastojen välinen ruotsalaisviesti: 1) Konepaja 2.13,0, 2) Konepajakoulu I 2.15,4. — Alle 19-v. 3-ottelu: 1) E. Leskinen 244,51 pist. 2) V. Juutila 215,13 pist. — Alle 17-v. 3-ottelu: 1) E. Niemelä 220,94 pist. 2) E. Meri 214,81 pist. — Alle 19-v. 1000 m: 1) V. Elovaara 3.04,2, 2) E. Niemelä 3.04,6.

Jalkapallosarjassa todettiin kentän parhaaksi mieheksi konttorin Matti Kallio. Olipa vähällä, ettei konttori voittanut, vaikka konepajan joukkue olikin parempi ja tasaisempi.

Sarjan pisteet: 1) Konepaja 5 pist., maaliluvut 12—5. 2) Konttori 5 pist., 11—6. 3) Konepajakoulu 2 pist., 9—11. 4) Valimo 0 pist., 3—13.

Koko kesän "keimeistä" saa sen lopputoteamuksen eli tilintarkastajan lausunnon, että kehitystä parempaan suuntaan on ollut havaittavissa. Emme vielä voittaneet Kymintehdasta Juankoskella, mutta saapa nähdä, miten käy ensi kesänä, kun me oikein harjoittelemme ja valmistaudumme huolella.

Rouva ja herra Jarretti olivat olleet naimisissa kolmekymmentäviisi vuotta. Jouluna. He olivat tulleet siihen ikään, jolloin politiikasta sivuun vetäytyneet alkavat kirjoittaa kirjoja ensimmäistä maailmansotaa edeltäneistä kulissientakaisista tapahtumista, paljon matkustelleet matkaelämyksistään, taiteilijat ja näyttelijät "tähtenlennoista", tähtien väliin siroteltuina välähdyksinä itsestään ja muista suuruuksista, jotka ovat lahjoittaneet heille valokuvansa omakätisin nimikirjoituksin, eläkkeellä olevat professorit "paitaressuajoistaan" ja kirjailijat alkutaipaleensa ohdakkeita ja takkiaisia täynnä olevista poluistaan ja ensimmäisistä kirjoistaan, joita kukaan ei halunnut lukea ja joita he eivät enää itsekään halua lukea.

Rouva ja herra Jarretilla oli paljon sukulaisia, oli ollut jo kolmekymmentäviisi vuotta takaperin ja oli nyt vielä enemmän. Rouva ja herra Jarretti olivat itsekin edesauttaneet, että suku oli lisääntynyt. Parhaan kykynsä mukaan.

Tänä jouluna, jolloin rouva ja herra Jarretti olivat olleet naimisissa kolmekymmentäviisi vuotta, he olivat kutsuneet luokseen joulua viettämään lukuisan joukon sukulaisiaan ja hyviä kylänmiehiä ja suurin osa kutsutuista olikin noudattanut kutsua. Ensimmäkin tietysti siitä syystä, että rouva ja herra Jarretti olivat olleet naimisissa kolmekymmentäviisi vuotta, ja toiseksi ehkä myös siitä syystä, että herra Jarretti oli tehtaailija ja hänellä oli oma talo keski-suuren kaupungin liepeillä ja tuossa talossa monta kaunista, avaraa huonetta, joissa paljon kaunista seläistä, mitä saa paljolla kauniilla rahamäärällä ja, kuten kutsutut jo ennakolta aavistivat, myöskin tulisi olemaan paljon kauniisti esille asetettua ja hyvää tarjottavaa, jota myöskin saa paljolla rahamäärällä.

Rouva ja herra Jarretin toivomuksesta alkuosa jouluilusta kulutettiin puhtaasti vain joulun merkeissä nuoremman sukupolven vuoksi. Oli lukuisin sähkökynttilöin valaistu joulukuusi, oli uhkea jouluateria, mikä ei jättänyt mitään toivomisen varaa, joulupukkikin esiintyi ja jakoi lahjansa tavallista aikaisemmin. Tehtaailija ja rouva Jarretin runsaat merkkipäivän lahjat oli koottu juhlavasti koristetun salin erikoisesti tätä tarkoitusta varten varatulle pöydälle. Niitä oli saapunut pitkin aattopäivää, joten ne, samoin kuin kauniit kukkalaitteet, kirjeet ja sähkösanomat, oli jo ehditty sirosta esille asettaa.

Kun sitten nuori väki oli saanut kylläkseen tai melkein kylläkseen omien lahjojensa ihastelusta, oli leikitty piiri- ynnä muut leikit ja yhteisesti useampaankin kertaan laulettu vanhat ja aina ihmeellisesti uudet joululaulut, jatkettiin iltaa juhlapäivän mer-

keissä. Pidettiin vielä joku myöhästynyt puhe, kilisteltiin iloisesti maljoja ja suvun sekä lähimmän ystäväpiirin musikaalisesti armoitetut jäsenet esittivät bravuurinumeroitaan. Sekä muisteltiin menneitä. Kun kolmeenkymmeneenviiteen vuoteen vielä lisää joitakin, niin niihin jo mahtuu joltinenkin määrä mennyttäkin.

— Sinä, veli Jarmetti, voit olla tyytyväinen, huomautti kaupungin Huuhka-apteekin omistaja, proviisori Kunnonen, rouva Jarretin serkku, sinä istut varmasti oikealla oksalla ja olet valinnut ammatin, mikä sinua tyydyttää. Muistanhan minä, kuinka jo pikkupoikana sorvasit kärrynpyöriä, tuollaisia pieniä leikkikärryn pyöriä ja myit niitä muutamasta kymmenpennisestä meille toisille tenaville. Nyt olet kukoistavan huonekalutehtaan omistaja ja...

— Kuinkahan on, herra Jarretin kasvoille oli tullut mieteliäs ilme, eiköhän kaikki vain johtunut siitä, että isäukolla oli puusepän verstaas. Siitä minä sitten, mutta enpä tiedä...

Juuri tällöin kumartui rouva ja herra Jarretin nuorin tytär, kaksikymmenvuotias, kukoistava ja virkeäsilmäinen neito lähellään istuvan apteekkari Kunnonen pääkaupungissa lauluopintojaan harjoittavan, häntä iässä hieman edellä olevan nuoren naisen puoleen ja sanoi tälle jotakin. Neiti Kunnonen huudahti:

— Minäpä ehdotan jotakin. Koska me seuraava polvi olemme tänä iltana jo useampaan otteeseen olleet äänessä, niin nyt olisi oikeastaan ansioituneemankin väen esitettävä jotakin. Muodostakaamme tästä oikein ohjelmallinen jouluilta. Kunkin tulisi vuorostaan esittää, joko sanoin taikkapa panttomimina tai sen sellaisena, mikä hän mieluummin tahtoi olla, ellei olisi se, mikä on. Tai miksi hän harvaimmin olisi halunnut tulla, jos olisi saanut vapaasti valita. Tai ehkäpä ei leikistä tulekaan mitään, kukin kai on halunnutkin olla sitä mitä on.

Jotkut vanhemmasta väestä vastustivat ehdotusta, mutta apteekkari Kunnonen sanoi:

— Ehdotus ei ole hullumpi, tehkäämme mekin joskus nuoremmalle polvelle mieliksi. Tuumasta toimeen siis. Veli Jarmetti, sinulla on isäntänä etuoikeus. Ellet ole se, mikä nyt olet, niin... Tosin tällainen esitys vaatii hieman näyttelijänlahjoja, mutta hiukan näyttelijää meissä taitaa olla itsekussakin. Ja joka ei pysty esittämään osaansa muuten, niin sanokoon suorilla sanoilla.

Herra Jarmetti poistui nyt salista, jonne kaikki olivat kerääntyneet tulevaa esitystä seuraamaan, ja hetken poissaoltuaan palasi takaisin kantaen kantalossaan kipsistä Rebekka-veistosta, minkä hän oli käynyt näpistämässä keittäjätär-Miinan pienestä kamarista. Hän kyykistyi sen viereen ja alkoi naputella sitä eri puolilta mukanaan tuomalla pienellä vasaralla. Sitten hän loi katseensa ympärillään oleviin ja kysyi:

— Riittääkö?

— Kuvanveistäjä, huusivat katselijat, mutta rouva Jarmetti sanoi kauhistuneena:

— Vie se pian takaisin, Reeti. Miina on saanut sen lahjaksi nuorena kuolleelta sulhaseltaan ja se kuuluu hänen kalleimpiin aarteisiinsa.

Herra Jarmetti yritti nousta kyykistyneestä asenostaan, mutta sattui horjahtamaan ja putosi istuallalleen lattialle. Rebekkakkin horjahti, muttei pudonnut istuallalleen, vaan kaatui pitkin pituuttaan, sen ylväs kaula katkesi, ja pyöreä pää vierähti kolisten erilleen ruumiista.

— Oih, huudahti rouva Jarmetti, mutta joku toinen totesi lakonisesti, että siinä nyt istuu tehtailija Jarmetti nuoruudenunelmiensa sirpaleitten keskellä.

Herra Jarmetti pääsi vihdoinkin pystyynkin, otti ruumiin sekä pään kainaloonsa ja sanoi:

— On jo aika Miinankin tutustua moderniin taiteeseen. Minä hankin tämän tilalle hänelle toisen, vaikkapa jäljennöksen Nurmi-patsaasta. Se kai paremmin muistuttaa myöskin sulhasesta.

Sitten tuli rouva Jarretin vuoro esiintyä. Hänkin poistui hetkeksi, mutta palasi kohta mukanaan pino paperia ja kynä. Istuuduttuaan hän alkoi kirjoittaa kynällä päällimmäiselle paperiarkille.

— Kirjailija, huudahti tällöin joku ja toinen lisäsi:

— Syntyvä teos: Perheenäidin muistelmat.

Mutta seurassa oleva naiskirjailija sanoi:

— Jotta arvostelu olisi myönteinen, ehdottaisin, ettei sisaremmme Mandi Jarmetti itse kirjoittaisi muistelmaansa, vaan sanelisi ne jollekin naispuoliselle kirjallisuuskriitikolle, tai, jos hän kuitenkin rohkenisi tehdä sen, tulisi hänen kuitenkin pitää sukupuolensa visusti salassa ja julkaista tuotteensa vaikkapa Karl Maskulinus-nimellä.

— Mutta kuinka voi "Perheenäidin muistelmat" julkaista miehen nimellä?

— Kirjan nimeä voisi ehkä vähän muuttaa. Esimerkiksi näin: Perheenäidin pojan muistelmat.

Tämän jälkeen esiintyi Huuhka-apteekin omistaja, proviisori Kunnonen, esittäen Hamletin syvämielisen monologin: "Ollako vai ei olla..." Kuulijakunta protestoi kuitenkin väittäen apteekkarin olevan aivan oikealla alallaan, sillä hänen nykyisen toimintansa tuotteet asettivat ilman muuta käyttäjänsä tuon saman pulman eteen: Ollako vai ei olla.

Apteekkarin rouva Kunnonen olisi halunnut tulla arkkitehdiksi, kaupungin arkkitehti esiintyi "Carusona", naiskirjailija olisi tahtonut olla koroillaaneläjä, tyttökoulun johtajatar naisreportteri, sanomalehti "Tulevaisuuden äänen" päätoimittaja Alkoholi-liikkeen johtaja ja niin edespäin. Vain kaupungissa asuva piirieläinlääkäri oli tyytyväinen nykyiseen toimeensa. Kun häneltä tiedusteltiin: miksi, hän pyysi saada kieltäytyä vastaamasta, jottei olisi loukannut ihmiskuntaa ja seuran jäseniä tämän ihmiskunnan jäsenenä.

— Minun sallittanee hiukan epäillä veljemme veterinäarin rehellisyyttä. Tokkopa hänen tyytyväisyytensä johtuu niin paljon ammatin valinnasta kuin siitä, että hän on — vanhapoika.

Kaupungin arkkitehti ryhtyi kuitenkin vastustamaan apteekkarin kantaa ja väitti, ettei vanhapoika tai naimaton nainen koskaan pääse kokemaan oikeita onnen ja tyytyväisyyden hetkiä, sillä mitä tietää tämä, jos on edellinen, "kokouksien" vapauttavasta hurmasta, tai jos on jälkimmäinen, ompeluseurojen oikeasta mielenvirkistyksestä.

Joulukukillakin on historiansa.

Joulukukista puhuttaessa tulee useimman mieleen joko pirteän punainen tulppaani, hienosti tuoksuva, tukeva hyasintti tai hento, valkea kielo. Näin meidän kohdallamme, mutta näin ei ole aina ollut, sillä kukatkin "keksitään", tulevat muotiin ja ehkä lopuksi myös toisten lajien syrjäyttämiksi. Tulppaanin historiasta tiedetään verrattain paljon. Jo neljäsataa vuotta sitten Saksan keisarin lähettiläs Augerius Gisenius Busbeguius kirjoittaa, että hän on nähnyt kaukaisen Adrianopelin ja Konstantinopelin laaksoikäytävissä kukkivia tulppaaneja. Kukan nimityksen katsoo eräs saman vuosisadan kirjailijaputarhuri johtuvan turkkilaista päähinetta kuvaavasta sanasta turban. Edellämainituilta Mustan meren tienoilta tulppaaneja vietiin sitten Saksan ikivanhaan kruunajaiskaupunkiin Augsburgiin. Mainitulla vuosisadalla tulppaani ehti vielä Hollantiin, jossa sitä alettiin määrätietoisesti viljellä.

Oliko 1600-luvun paksulla tammipöydällä koreile-

Mutta silloin nousi apteekkari Kunnoson tytär, hän, joka harjoitteli lauluopintoja pääkaupungissa, viittasi sivullaan istuvaan Jarmetin kaksikymmenvuotiaaseen kukoistavaan tyttäreen ja sanoi:

— Me saimme Sirkan kanssa syyn tähän äskeiseen leikkiin siitä syystä, että Sirkan äiti ja isä ovat asettuneet vastustamaan Sirkan toivomusta päästä näyttelijättären uralle, vaan sensijaan suosittelevat hänelle kotitalouskurssia. Olemme nyt kuunnelleet meitä iäkkäämmän ja viisaamman polven "tunnuskuksia" ja olemme myöskin havainneet suureksi hämmästykseksenne, että arvoisassa seurassa löytyi vain yksi, joka todella on tyytyväinen nykyiseen olotilaansa. Sen vuoksi uskallan ehdottaa, että setä ja tati Jarmetti edelleen ottaisivat pohdinnan alaiseksi...

— Hyvä, me kannatamme ehdotusta, huudahtivat muut vieraat, mutta ennenkuin rouva ja herra Jarmetti ennättivät sanoa mitään, nousi eläinlääkäri ja pyysi nuoren neiti Jarmetin hetkeksi poistumaan kanssaan viereiseen huoneeseen. Kesti kotvan ennenkuin he palasivat, mutta silloin he tulivatkin eläinlääkäriin käsi pistettynä nuoren neiti Jarmetin kainaloon, niin että heidän oli hieman vaikea mahtua oviaukosta rinnakkain yhdessä.

— Saanko esittää — morsiameni, sanoi eläinlääkäri, ja neiti Jarmettikin yritti sanoa jotakin, mutta ei saanut ääntä kuuluville kurkustaan.

— Vielä yksi, joka ei ollutkaan tyytyväinen, huudahti naiskirjailija, mutta nuori neiti Jarmetti ilmoitti kauniisti punastuen, että paremmin asiaa harkittuaan hän sittenkin taitaa suostua vanhempiensa toivomukseen ja mennä kotitalouskurseille.

Alli Walli.

va tulppaani saman näköinen kuin se tulppaani, jonka me olemme hankkineet joulua 1951 viehättämään? Kirjatietojen mukaan viljeltiin mainitulla vuosisadalla juovikkaita tulppaaneja. Mitä enemmän kassassa oli juovia, sitä parempi hinta siitä oli saatavissa. Naiset määräisivät silloin muodin kuten nykyäänkin ja heidän mieltymyksensä kirjaviin väreihin antoi suuntaviivat myös kukkien viljelykselle. Tulppaani olikin muotikukkana Euroopan suurkaupunkien korkeimmissa piireissä, jopa niin, että 1700-luvun Pariisin kaunotar koristi itseään mieluummin tulppaaneilla.

Hollanti on sipulikukkien luvattu maa. Kuten edellä sanottiin, on sen tulppaaniviljelys saanut alkunsa 1500-luvulla, jolloin sitä ryhdyttiin harjoittamaan Haarlemiin ja Leidenin kaupunkien välisessä maastossa. Tulppaanikauppa oli jopa rappetua keinnotteluksi hintojen voidessa nousta muutamassa tunnissa aivan satumaisiksi. Täten saatettiin jonkin harvinaisen lajin yksilöstä maksaa 11.500 guldenia. Viljelijä saattoi ostaa sipulin 45 guldenista ja myydä sen samana päivänä 550 guldenista. Hallituksen oli puututtava asiaan, jotta tulppaanikauppa saataisiin jälleen oikeille raiteille. — Näiltä seuduilta on "Kolmen muskettisoturin" tunnettu kirjoittaja Alexander Dumas saanut aiheen kuuluisaan kirjaansa "Musta tulppaani".

Vähemmänkin kukkia harrastanut on pannut merkille, että tulppaaneja on monta lajia. Kukkakauppojen ikkunoissa saattaa nähdä pitkin talvea ja kevättä mitä erivärisimpiä tulppaaneja. Saattaa muotoikin vaihdella siinä määrin, että se panee arvelemaan, onko kysymyksessä tosiaan tulppaani vai joku muu kukka. Tällä lajirikkaudella on vanhat perut, sillä jo 1600-luvulla julkaistiin eräs kasveja käsittelevä kirja, jossa esitettiin 19 eri tulppaanilaatua. Nykyisin ovat tulppaanilaadut laskettavissa tuhansissa.

Hyasintin historia on tulppaania paljon niukempi. Tämän kauniin ja pidetyn joulukukan kotipaikaksi tiedetään kaukainen itä. Kukan latinalainen nimi — Hyacinthus orientalis — jo viittaa tähän. Sen vaeluksesta eurooppalaisiin puutarhoihin ja tätä tietä esi-isiemme joulupöydille ei ole tarkkoja tietoja. Vasta 1700-luvulta on tietoja, että tämä kukka on löytänyt tiensä Hollantiin. Tähän aikaan ei vielä osattu jalostaa kasveja ja siksi viljeltiin pienikukallisten villien hyasinttien sijasta kerrottuja, joilla oli edellä mainittuja hieman suuremmat kukat. 1800-luvulla tulevat yksinkertaiset yhä enemmän muotiin meillä pohjoismaissa ja Venäjällä, Englannin ja Ranskan suosiossa jatkuvasti kerrottuja. Vuoden 1870 jälkeen yksinkertainen hyasintti syrjäytti kokonaan kerrotun.

Hento, valkoinen kielo levittää kevätkesällä hienoa tuoksuaan vihreissä lehdoissamme, mutta myös jouluna saatamme nauttia kansalliskukkamme kauneudesta. Tämä joulukielomme on jalostettu villistä kielosta, jonka tapaamme kasvavan koko Euroopassa. Kolme vuotta kielonkasvattaja saa uurastaa, ennen kuin hän näkee tuloksen työstään — talvipakkasessa aukeavat valkeat kielonkellot.

Luottamusmiehen näkökulmasta.

Luottamusmies toimii portaana työntekijäin ja työnantajan välillä. Näin hän joutuu vuoden kuluessa käsittelemään monenlaatuista asioita ja valituksia ja syventymään niihin. Hänelle muodostuu siten kokonaiskuva oman osastonsa huolista ja murheista sekä tietysti myös ilonaiheista.

Olemme kääntyneet tehtaamme neljän eri osaston luottamusmiehen puoleen saadaksemme selville heidän muodostamansa kuvan osastonsa asioista ja toivomuksista näin vuoden vaihtuessa.

PÄALUOTTAMUSMIES JALMARI PARVIAINEN, KARTONKITEHDAS:

Kokonaisuutena olen tyytyväinen kuluneeseen vuoteen. Nyt vuoden loppupuolella vain huolestuttaa tämä veden vähyys ja siitä johdettava voimapula. Toivottavasti se ei pääse aiheuttamaan työttömyyttä, vaan kaikille entisille työntekijöille voidaan työtä järjestää. Kuluneena vuonna ovat palkkakysymykset ratkenneet tyydyttävästi. Kaikkien työntekijöiden puolesta lausuisin hartaan toivomuksen, että tuleva vuosi toisi ratkaisun työntekijöiden kokoushuoneesta. Seuratilomme on kovin ylikuormitettu. Toivottavasti myös jo ensi kesänä saisimme viikonloppu- ja kalaretkemme suunnata omalle majallemme. Tyytyväisiä olemme tehtaan toimesta järjestettyihin marjamatkoihin. Sitähän osoitti niillä ollut yllättävän runsas osanottajajoukkokin. Näissä mietteissä toivotan kaikille hyvää vuoden loppua.

LUOTTAMUSMIES VEIKKO LESKINEN, ULKO- JA RAKENNUSTYÖT:

Kuluneena vuonna rakennustoiminta on tehtaalla ollut vilkasta. Tämä on antanut työntekijöille työtä ja tuonut rahaa. Uusi saha rakennettiin. Lukuisia rakennuksia on maalattu ja korjattu. Kellareita on rakennettu.

Työt ovat työnjohdon ja työntekijöiden välillä valinneiden hyvien suhteiden johdosta luistaneet hyvin. Urakatöistä on sovittu. Ulko- ja rakennustyöläiset toivoisivat itselleen ruokailuhuonetta tänne keskiruukille. Siellä voitaisiin pitää työnjako aamuisin.

Toivotan Hyvää Joulua kaikille. Taivaltakoon ensi vuosi yhtä suotuisissa merkeissä kuin kulunutkin.

LUOTTAMUSMIES KALLE KORHONEN, KORJAUSPAJA:

Korjauspaja meillä on melko vanha. Kuluneena vuonna on kuitenkin joitakin kulu-neita koneita saatu vaihdetuksi uusiin. Työt ovat luistaneet kohtalaisen hyvin, joten olemme pystyneet huoltamaan tehtaan ja

muutkin osastot. Palkkakysymyksistä on päästy yksimielisyyteen. Nämä korjauspuolen työt ovat liikkaispuoleisia. Siksi olisi suotavaa, että saisimme tänne kunnan peseytymismahdollisuudet. Ruokahuone vielä siihen yhteyteen, niin hyvä on.

MERKKIPÄIVYÄ

Edvard Pöyhönen.

Antti Hartikainen.

Emma Sofia Horjander.

70-VUOTIAS.

Työmies Edvard Pöyhönen Juantehtaan Sahalta 3. 2. 52. Hän on syntynyt Rautavaaralla. Nuorukaisena hän toimi postinkuljettajana Kaavin ja Rautavaaran välillä. Mentyään naimisiin hän tuli 1. 6. 1906 Juantehtaalte töihin hiiliuunin vaunujen täyttäjäksi.

Siitä alkaen Pöyhönen on uskollisesti palvellut Juantehtadasta. Tämän vuoden toukokuussa hän tuli olleeksi 45 vuotta tehtaan palveluksessa. Pöyhönen on pitkän palvelusaikansa kuluessa ehtinyt työskennellä useilla eri osastoilla, kuten puuhiomossa, rakennusosastolla, halkotarhassa ja sahalla. Pöyhösen vapaa-aikojen harrastus n:o 1 on kalastus. Nuorempana hän otti innokkaasti osaa paikkakunnan urheilurientoihin, varsinkin voimalajeihin.

LUOTTAMUSMIES MIKKO JOKIRANTA, PUUHIOMO:

Kulunut vuosi on ollut työsuhteisiin nähden hyvä. Yhtiön johtoa kiittäisin erityisesti siitä avusta, jota on annettu niille, jotka rakentavat omaa taloa tai ovat siihen muuttaneet.

Puuhiomon toiminta on kokonaan riippuvainen veden runsaudesta. Nyt kun sitä on vähän, on hiomon miehiä siirretty toisiin töihin. Tämä ei ole tietysti mukavaa, mutta näinhän on ollut pakko. Se, että on työtä, on sittenkin pääasia.

Näin "maanviljelijänä ja karjankasvattajana" toivoisin omasta ja toisten "torpparien" puolesta yhteislaidunta, joka takaisi karjamme hyvinvoinnin keksällä.

Lopuksi kiittäisin yhtiön johtoa kuluneesta vuodesta ja toivotan sille ja työtovereilleni Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

60-VUOTIAITA.

Sahanasettaja Antti Juho Hartikainen Juantehtaan Sahalta 3. 2. 52. Hän tuli tehtaan töihin laivan koneenkäyttäjäksi 6. 4. 1910. Hartikainen on toiminut Juantehtaalla viilarina, sahanasettajana ja laivojen koneenkäyttäjänä kaikkiaan 37 vuoden ajan. Ammattitaitoaan Hartikainen on käyttänyt hyväkseen myös vapaa-aikoina askartelemalla moottorien ja veneiden parissa. Hänen mieliharrastuksensa on kuitenkin aina ollut kalastus.

Saunanhoitaja Emma Sofia Horjander 14. 2. 52. Hän tuli töihin Juantehtaan halkotarhaan 21. 3. 1922 ja työskenteli siellä 10 vuoden ajan. Toiset 10 vuotta hän oli töissä puuhiomossa, kunnes 26. 7. 1943 siirtyi nykyiseen toimeensa Juantehtaan työntekijöiden saunan hoitajaksi.

VANHA KONSTI PAREMPI.

Kokenut lukkoseppä kuuntelee keskustelua siitä, miten uudet keksinnöt tutka, radar ja näköradio toimivat, ja lausuu lopuksi oman mielipiteensä: "En ymmärrä näköradion hyödyllisyyttä, koska olen varma siitä, että vanhanaikaisesta avaimenreiästä näkee paljon enemmän."

Peukaloinen ja Maila.

*Joulusatu Kymi-yhtymän
lapsille.*

Kuvaus ja teksti: Erkki Mattsson.

Kiltti Joulupukki!

Nimeni on Maila ja olen 7-vuotias. Olen aina halunnut leikkiä oikean joulutontun kanssa. Lähetä luokseni elävä joulutonttu. Terveisin

Maila.

Maila: "Mutta tuollahan se onkin ikkunan takana!"

Joulutonttu: "Päästä pian minut sisälle, sillä täällä ulkona on kylmä. Nimeni on Peukaloinen ja olen 24 cm pitkä."

Maila: "Tarjoan sinulle kahvia, jotta vähän lämpiäisit."

Peukaloinen: "Etkö luule, että tuo kuppi on vähän liian iso minulle?"

Maila: "Soitan sinulle kauniin joululaulun, jos istut oikein hiljaa."

Peukaloinen: "Soita vain, mutta luuletko, että syntyi säveleitä, jos juoksisin huopatossuissani pitkin koskettimia?"

Maila: "Puhallan sinulle suuren saippuakuplan, jolla saat leikkiä."

Peukaloinen: "Halkeaako se, jos sormellani tyrkkään sitä?"

Maila: "Nyt mennään nukkumaan. Kylvetän vain ensin sinut."

Peukaloinen: "Elei tuo saippua ole liian suuri, niin pesusieni ainakin on."

Olikohan se kaikki sittenkin vain unta?

Vaihtelua joulunpyhien ruokapöytään.

Mitä olisikaan joulu ilman jouluruokiamme ja leivonnaisiamme. Ne osaltaan ja jokaisessa perheessä vallitsevat joulutavat tuovat joulun tuntua ja luovat joululle lämpimän ja salaperäisen ilmapiirin. Ne kulkevat sukupolvesta toiseen ja aina niillä on sama tenho. Uudenvuodenaattona ja -päivänä jouluruoat uusiutuvat tavallisesti samanlaisina.

Miksi emäntä ei vaihteeksi yllättäisi perhettä jollakin tavallisuudesta poikkeavalla ruokalajilla, kuten esim. piirakkapaistoksella jonkin salaatin kera. Herkulliseksi jälkiruoksi hän voisi tarjota vaikkapa hedelmähyytelöä ja kahvin kanssa kermakoristeisen täytekakun kakkukynttilöineen.

Vaihteeksi kahvipöytään suosittelemme tavallisten joululeivonnaisien lisäksi esim. wienersarvea, unelmatorttua ja hevosenkenkiä.

PIIRAKKAPAISTOS.

Paistoskuori, kaaviloitu voitaikina:

200 g voita,
200 g hienoja vehnä jauhoja,
1¼ dl vettä.

Voi painellaan notkeaksi ja pehmeäksi, mutta ei vatkata vaahdoksi, ja siitä muodostetaan kaksinker- taisen, märän voipaperin välissä iso ohuenpuoleinen neliö. Seulotut vehnä jauhot ja vesi sekoitetaan nopeasti sormenpäillä. Taikinaa ei saa vaivata. Jos jauhot ovat hyviä, käytetään vettä hiukan runsaam- min. Taikina pannaan kylmälle, jauhotetulle työpöy- dälle ja kaaviloidaan isoksi levyksi, jonka toiselle puolelle pannaan voikakku ja toinen puoli käännetään voikakun päälle. Taikinan reunat painellaan vastakkain, jotta voi ei pääse pursuamaan välistä pois. Taikina kaaviloidaan pitkäksi levyksi, joka käännetään kolminkerroin ja sen jälkeen kierretään työpöydällä ¼ kierrosta oikealle, niin että tullaan seuraavan kerran kaaviloineeksi edellisen kanssa ristisuuntaan. Voitaikinaa ei kaaviloida sivuille päin,

vaan aina eteenpäin ja pois päin. Kun taikina on taas kaaviloitu pitkäksi levyksi, käännetään se kolmin- kerroin ja kierretään kuten edelliselläkin kerralla. Näin menetellään 4 kertaa. Jos taikina on pehmeätä ja vaikeata kaaviloida, pannaan työpöydälle jauhoja ja annetaan taikinan kangistua kaaviloimisen välillä kylmässä. On kuitenkin parempi, jos saa taikinan kaaviloiduksi verrattain yhtäjaksoisesti valmiiksi, sillä voi saattaa kylmässä helposti kangistua ja sil- loin se ei kaaviloitaessa sulaudu taikinaan, vaan jää siihen kovina kokkareina, ja tällaisesta taikinasta ei saada kuoheata ja lehikäistä tulosta. Voitaikinaval- miste saa kyllä olla valmiina pellillä kylmässä pai- kassa siksi, että voi kangistuu, ja sitten se pannaan kuumaan uuniin.

Noin ⅔ voitaikinasta kaaviloidaan 1 sm:n paksui- seksi pyöreäksi levyksi, joka pistellään haarukalla. Paistinpannu tai pyöreä vuoka sisustetaan tällä le- vyllä ja reunoja tukemaan voidaan laittaa voipape- rin päälle esim. kuivia herneitä. Paistetaan hyvässä uuninlämmössä.

⅓ taikinasta kaaviloidaan vähän ohuemmaksi kuin edellinen. Siitä leikataan nauhoja, joista muodoste- taan piiraan suuruinen ristikkokansi ja se paistetaan erikseen pellillä. Taikinajäännöksistä voidaan leikel- lä koristeeksi liitoskohtiin lehtiä tai muita kuvioita.

Täyteaineet:

Pienet liha- ja kalapyörökät, sienimuhennos, kas- vismuhennos tai keitetyt kasvikset.

Myös keitetyt prinssinmakkarat sopivat täytteeksi. Aitoon piirakkapaistokseen kuuluu lintupaistia hy- vine kastikkeineen, mutta sen voi korvata esim. kinkun tähteistä valmistetulla pyttipannulla.

Täyteaineet ryhmitellään kuumina paistoksen si- sään. Kastike, joka on valmistettu paistos- ja keitin- liemistä, kaadetaan kuumana paistokseen. Kansi pannaan paikoilleen ja koristetaan esim. keitetyillä luumuilla tai muilla hedelmillä, herneillä, kurkulla ja persiljalla.

HEDELMÄHYYTELÖ.

(6 annosta).

4 dl sokeroitua mehua,
n. 3 dl vettä, tai hyytelö-
10 liivatelehteä pakkaus.
N. 2½ dl tuoreita tai umpioituja hedelmiä.

Vesi ja mehu sekoitetaan ja seosta maistellaan. Sen pitää maistua voimakkaasti mehulta. Muutama dl mehua kuumennetaan. Huuhdelluista liivateleh- distä puserretaan vesi tarkkaan pois ja ne liuotetaan kuumaan mehuun. Tämä seos yhdistetään kylmään mehuun.

Hedelmät huuhdellaan ja leikataan kuutioiksi. Nämä pannaan jälkiruokamaljaan tai laseihin ja me- hu kaadetaan päälle hyytymään. On parasta valmis- taa hyytelö muutamia tunteja ennen tarjoamista, jot- ta se ehtisi hyytyä. Tarjolle vietäessä hyytelön voi koristaa vatkatulla kermalla.

Koristeellinen joulunpyhien ruokapöytä. Keskellä piirakkapaistos. Jälkiruokala-seissa hedelmähyttelöä.

UNELMATORTTU.

3 muna,	Täyte:
1½ dl sokeria,	75 g voita,
50 g perunajauhoja,	75 g sokeria,
1½ tl leivinj.,	2 tl vaniljasokeria,
2 rkl kaakaoj.	1 keltuainen.

Munat ja sokeri vatkataan vaahdoksi. Perunajauhot, leivinjauhe sekä kaakaojauhe sihdataan ja lisätään munavaahtoon. Voipaperi voidellaan hyvin voilla, laitetaan pellille ja taitetaan siten, että paperista muodostuu myös reunat. Taikina levitetään tasaisesti paperille. Torttu paistetaan nopeasti hyvässä lämmössä kypsäksi ja sen jälkeen kaadetaan sokeroidulle paperille.

Täyte: voi ja sokeri vatkataan vaahdoksi, lisätään keltuainen ja maustetaan vaniljasokerilla.

Näitä herkkuja kelpaa katsella ja maistella. Wiener-sarvi ja hevosenkengät vierekkäin, etualalla unelmatorrttu ja taustalla joulukakku kynttilöiden koristamana.

Täyte levitetään jäähtyneelle torttulevyllä ja rulataan. Paperi kierretään ympärille. Torttu saa seista seuraavaan päivään ja tarjotaan viipaleiksi leikkattuna.

HEVOSENKENGÄT.

200 g voita tai margariinia,
175 g sokeria,
300 g (4 kkp) vehnä jauhoja,
1½ rkl siirappia,
8 kaardemummaa (heinnonnettua),
2 tl kanelia,
2 tl soodaa (liuotettuna ½ rkl haaleata vettä).

Voi pehmitetään ja muut aineet lisätään ylläolevassa järjestyksessä. Taikinasta leivotaan kapeita tankoja, jotka leikataan n. 7—8 sm:n pituisiksi paloiksi ja taivutetaan hevosenkengän muotoisiksi. Kakut painetaan kevyesti haarukalla, voidellaan munnalla ja sokeri-manteliseosta ripotellaan päälle. Paistetaan hyvässä lämmössä.

WIENERSARVI.

(2 pitkoa.)

2½ dl kylmää maitoa,	Vaniljakiisseli:
1 muna,	1½ dl maitoa,
40 g hiivaa,	1 muna,
3 rkl sokeria,	1 tl vehnä jauhoja,
¼ tl suolaa,	2 tl perunajauhoja,
n. ½ kg vehnä.	½ rkl sokeria,
150—200 g margariinia.	vaniljasokeria.

Sokerivesikuorrutus:

125 g pölysokeria,
2 rkl vettä.

Suola ja sokeri hierotaan hiivan kanssa nesteeksi. Munaa vatkataan sen verran, että rakenne särkyy. Nämä lisätään kylmään maitoon ja jauhot sekoite-

taan joukkoon. Taikinaan kaaviloidaan voi samalla tavalla kuin voitaikinassa. Sen jälkeen taikina kaaviloidaan ohueksi, suorakaiteen muotoiseksi levyksi ja muodostetaan sarven muotoiseksi. Levy nostetaan voidellulle pellille ja saa kohota kylmässä paikassa n. 2—3 tuntia. Keskeltä sarvea taikina painetaan alas ja tähän uomaan laitetaan omenasosetta tai vaniljakiisseliä. Jos halutaan, voidaan tähän lisätä rusinoita tai hillottuja appelsiinin kuoria. Reunat voidellaan varovasti munalla. Paistetaan hyvässä lämmössä. Jäähdytynyt sarvi voidaan kuorruttaa hierotulla sokerivesiseoksella. Tarjotaan mieluummin lämpimänä.

JOULUKAKKU.

Kakkupohja: sokerikakku.
 Kostuke: luumuliemi + puristettua sitruunamehua.
 Täyte: luumu- tai omenasosetta ja vatkermaa.
 Pinnalle: vatkattua kermaa, luumuja, pieniä joulutorttuja, kakkukynttilöitä.

Askettiin pidettiin Kuusankoskella eväruokakurssit. Kuvassamme kurssien osanottajat.

Joulun alla.

*Taivas sataa valkoluntaan.
 Lapsen tavoin yhä mielin
 päästä Joulun valtakuntaan.
 Sydämeni kiitoskielin
 noiko juhlan ottaa vastaan?*

*Eihän nytkään mitään puutu.
 Joskin muuttuisivat tavat,
 joulun itsessään ei muutu:
 enkelparvet julistavat
 maahan rauhaa taivahastaan.*

*Rauha — siinä onkin avain
 joulun salaisuuksiin päästä
 alta kiusain uuvuttavain,
 itsestensä itsekkäästä.
 Se luo joulun ainoastaan.*

E. L. pää.

Toimitus: VEIKKO TALVI (vastaava), A. YLIKANGAS (toimitussihteeri).

TOIMITUKSEN TUOLILTA.

Sanomalehdissä on viime aikoina tavan takaa ollut uutisia ja kuvia uusista kunnanvaakunoista. Pari vuotta sitten voimaan tullut laki ja asetus kunnanvaakunoista on tehnyt maalaiskunnillekin mahdolliseksi vaakunan hankkimisen ja virallisen vahvistuksen saamisen valtiovallan taholta.

Tässä nähdään mainio esimerkki perinteiden sitkeästä säilymisestä. Heraldikka on saanut alkunsa jo varhaiskeskiajalla, ja demokraattinen nykyaika tuntee yhä tarvetta käyttää vaakunaa. Se on osoituksena siitä, että heraldiikassa on jotakin yleispätevää, joka on voinut uhmata ajan oikkuja ja muotivirtauksia ja että siihen liittyy myös terveitä käytännöllisiä näkökohtia. Joka on vähänkin perehtynyt heraldiikkaan, tietää, että todella näin on asian laita. Ja on ilman muuta selvää, ettei nykyaika turhista koruista välittäisikään, jollei niihin samalla liittyisi selvästi tajuttavaa sisältöä ja käytännöllistä merkitystä.

Tämä seikka tekee ymmärrettäväksi sen, että heraldikka elää nykyisin suoranaista renessanssia. Esimerkiksi pienen Sveitsin 3.000:lla kunnalla on kaikilla oma vaakunansa. Ja miksei kunnilla olisi vaakunansa. Onhan esimerkiksi teollisuus ja kauppa ottaneet käyttöönsä vastaavanlaisia tunnuksia. Tehtailla on omat merkinsä, milloin heraldinen, milloin yksinkertaisempi puumerkki. Ne eivät tarkoita ainoastaan sitä, että tämä on meidän, vaan ovat samalla takeena siitä, että tämän tuotteen laadusta me vastaamme.

Kunnanvaakuna ei myököän ole pelkkä koriste. Siihen sisältyy ennen kaikkea kotiseudullisia arvoja. Se ei tietenkään saa olla mikään kuvakertomus, joka koettaa mahduttaa itseensä mahdollisimman paljon, mutta se tuo esiin jonkin oleellisen piirteen, joko seudun historiaan, tapoihin, elinkeinoihin, maisemaan tai nimeen liittyvän. Se siis muistuttaa kotiseudusta, menneitten polvien työstä ja nykyisen polven velvollisuudesta kotiseutuansa kohtaan.

Myös Kuusankoski on nyt saanut vaakunan. Se kuvaa kuusta, paperiteollisuuden tärkeintä raaka-ainetta. On mielestämme oikein, että tunnuskuva on etsitty teollisuuden piiristä, sillä teollisuus on synnyttänyt Kuusankosken ja luonut edellytykset oman kunnan muodostamiselle. Sattuvasti kultakävyt luonnehtivat pitäjämme kolmijakoisuutta, kolmea asutuskeskusta: Kymintehdasta, Kuusankoskea ja Voikkaata. Tälle kolmijakoisuuden syntymiselle on ollut mitä painavimmat syynsä. Ensinnäkin kolme kilpailuvaa tehdasta, jotka ovat kasvattaneet ympärilleen omat tehdaskylänsä. Mutta syitä voidaan hakea kauempaakin. Pikkuvihasta Suomen sodan päättymiseen saakka valtakunnan raja kulki pitkin Kymijokea jakaen laaksokunnan väkivaltaisesti kahtia. Tästä oli seurauksena, että pitkän aikaa valtakunnan yhdistymisen jälkeenkin kansan tietoisuudessa säilyi Venäjän ja Ruotsin puoli. Kymijokeen siirretty lääninraja oli omiaan ylläpitämään tätä eroa. Tänäkin päivänä iittiläinen suhtautuu vielä hieman epäillen

valkealaiseen. Ihmekö sitten, että kuusaalaiset ja kymiläiset kahakoivat keskenään. Talvisin seistiin joen jäällä halot kourissa ja iskettiin rämäpäisesti yhteen. Ja jos Kymin puolen poika pantiin asialle Kuusaan apteekkiin, oli hänen kerättävä 10-päinen henkivartio ympärilleen. Ja niin sillä apteekkireisulla kävi, että ruusuntippojen lisäksi piti apteekkarilta ostaa myös laastarilappuja. Mattilan kylässä oteltiin vielä rajummin. Siellä pääsi vähällä hengestäänkin.

Nyt ei enää tapella halkojen ja puukkojen kanssa, mutta kolmijakoisuus kuvastuu vielä monella muulla tavalla, esimerkiksi kunnallisessa ja järjestöelämässä. Sitkeästi pidetään yhä paikkakuntaisuudesta kiinni. Kun kuusaalainen rakentaa talon Kymin puolelle jonnekin "Pyhättömän kylään" tai Kolarinmäelle, niin ei hän silti muutu kymiläiseksi. Jos hän on esimerkiksi Kuusankosken Työväenyhdistyksen jäsen, niin "Kuusaan työski" on edelleen hänen talonsa.

Viime aikoina tämä eri kulmakuntiin jakautuminen on alkanut jonkin verran höltyä, mutta varmaan sen heijastumia voidaan havaita vielä pitkälti tulevaisuudessakin. Nopeammin tapahtuu sulautuminen Kuusaan ja Kymin välillä. Ne sijaitsevat vierekkäin ja lossin tilalle ilmestynyt uusi silta on eräs lähentäjä. Sen sijaan Voikka tulee pitämään pintansa paljon sitkeämmin ja kauemmin. Voikkaalaiset epäilevät alituisen, että kirkonkyläläiset pitävät itseään parempina ja heitä syrjäkulmalaisina. Eikä tuo epäily aivan aiheeton olekaan. Mutta emme malta olla viittaamatta erääseen toiseen — sanokaamme sisäiseen eroavaisuuteen. Vaikkei mitään asutushistoriallisia tutkimuksia olekaan vielä tehdasseuduillamme tehty, vaikuttaa todennäköiseltä, että Kuusaa ja Kymi ovat saaneet kanta-asutuksensa valtaosaltaan lähiympäristöstä, Valkealasta, Iitistä, Jaalasta ja Elmäeltä. Myöhemmin on tullut väkeä muualtakin, mutta pohjois-kymenlaaksolaiset piirteet on täällä helposti havaittavissa. Lähiseutuja tunteva voi pelkän sukunimen perusteella sijoittaa monen täkäläisen sukujuuret entiseen kotipitäjään, jopa kylään, joissakin tapauksissa aina taloon saakka. Yksinpä vanhemman polven etunimetkin viittaavat kotipitäjään. Vai miten on asian laita: Tanelit, Anttonit, Eliakset ja "Sykköt"!

Voikan tehtaat on rakennettu neljännesvuosisata myöhemmin ja alkuasutukseen on jo sekaantunut runsaasti vierasta verta. Olettaisimme, että savolaisen siirtyminen Voikkaalle on ollut verrattain yleistä. Tarina kertoo, että kun savolaiset olivat matkalla Amerikkaan ja saapuivat Harjun asemalle, lähtivätkin he tehtaan piipun houkuttelemina taivaltamaan Voikkaalle ja löysivät sieltä itselleen "Suuren Lännen". Tästä heimollisesta sekoituksesta varmaan johtuu, että voikkaalaisten luonteenlaadussa on omia erikoispiirteitä.

Näistä kotiseudun asioista olisi juteltavaa paljonkin, mutta joskus toiste lisää. Lopuksi lukijakunnallemme hyvän joulun ja menestyksellisen uuden vuoden tervehdyksemme

T u o m o .

